

1456436

N O V Æ
OBSERVATIONES
AD DECISIONES
D. SCIPIONIS ROVITI

REGII COLLATERALIS CONSILIARII,

Et Regiam Cancellariam Regentis.

CVM APPENDICE IN FINE.

A V T H O R E

BLASIO ALTIMARO

VIRO PATRITIO, ET I.C. NEAPOLITANO.

NEAPOLI.
Ex Typographia Caroli Porfili 1688.

SUPERIORVM PERMISSV.

Expensis Antonij Bolifon.

CLARISSIMO VIRO

DOMINO

D. LVCÆ IACCA:

ET NIÑO

Regio Collaterali Consiliario, & Regiam Cancellariam Regenti, meo Domino Colendissimo.

IRABITVR fortassè Lector (Domine Colendissime)
meæ temeritatis, nè dicam, ineptitudinis, dùm ausus fui
Clarissimo Viro, primi Ordinis Senatori, I. C. Maxi-
mo hanc Opellam, facie imperturbata, sinè dedecore, of-
ferre, dicare; Dùm suo Magno Nomini, non Opellæ,
non Opera, sed Operum Bibliothecæ essent dicandæ, ef-
sent offerendæ. Sed parcat Lector, rerum etiam Lippis,
& Tonforibus notoriarum non benè instructus, & parum informatus; Scire
debet, me non mei, sed alieni iuris esse, in Tuam scilicet potestatem, tanquam
mei Dominum, me suum Oblatum, esse translatum: & sic dicando, & hanc
qualem qualem Opellam vouendo, non exercere gratitudinis actum, sed obli-
gationis nexum solvere, imò si aliter efficerem, vt alteri hanc dicarem, furtum,
rapinam committerem, nam quidquid oblatis acquirunt, & agunt, non pro se
ipsis, sed Dominis acquirunt, & pro Dominis agunt. Cesset igitur omnis ad-

Tuæ Dominationis

DECLASSIFIED

ОБЪЕДИНЕНА

Training for the Oilerello Oiler

4. The above information is being furnished to you for your information only. It is not to be used for any other purpose.

[illegible][illegible]

RECEIVED

... .. E

[illegible]

the 1990s, the number of people in the United States who are 65 years of age or older is projected to increase from 20 million to 30 million, and the number of people 75 years of age or older is projected to increase from 10 million to 15 million (U.S. Census Bureau, 1996).

1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 26

[illegible]

DATE: 11/11/2011 11:02

100-443887-100

100-443616-100

... **... ..**

... **Wetzel, David R.**

100-443887-100

... *et* ...

Digitized by Google

Hardidhānus Scrus

Blasphématoire

AVL

A V T H O R

Ad Benignissimum Lectorem.

Perabas, forsan, benignissime Lector, habere meum, multis elapsis annis, promissum opus: de Nullitatibus Contractuum, Distractuum, ultimarum voluntatum, & quorumcumque actuum extrajudicialium, sed quamvis in illo perficiendo, multo temporis spatio, insudassem, nequius, usque adhuc, illud, secundum meum votum, ob varia rei familiaris, & publicæ, impedimenta, explere, liceat non multum remaneat agendum. Tanto magis, quod, cum iam impleverim mea ætatis annum quadragesimum nonum, non fuit mihi implata fides publicè data per Imperatorem Justinianum in Proœmio Institutionum Imperialis in §. Summa itaque, ob quam inferuatam fidem, adiunctis effectibus hyppocotricis, ex magna legali studio, peruenientibus, plurima mala quotidie me angere, quotidie contristant. Imò elapso anno 1687. de mense Augusti, ad ultimum vite spiritum me perduxit febris venenosa orta ex dictis effectibus hyppocotricis, à qua Dei presidio, & intercessionibus sue Sanctiss. Matris, SS. Petri de Alcantara, Fracisci Xaverij, & aliorum Sæctorum, liber fui die 27. eiusdem mensis. Exhibeo, & in Tuis benignis manibus pono hanc qualem, qualè Opellæ Nouarum Observationum ad Decisiones Spect. Regëtis Scipionis Rouiti, nè dicas, obsecro, quod fama non crescit, sed decrescit eundo, & quod parturient Montes, & nascetur ridiculus mens, nam quamprimum habebis Opus recensitum, pluribus vicibus tibi promissum, & interim hac Opella frui, & scias, quod si illa utilis est, & tibi grata, illa sufficit ad me reddendum immortalem; si mala, malum non est faciendum, vel quod minus. Hoc populo, cogita, & vale.

AUTHORES.

Qui laudibus extulerunt D. Blasium Alumarum,
præter illos relatos in principio Tractatus de
Nullitatibus, sunt hi, collecti per me Lau-
rentium Sandalariū Authoris Amicum.

D. FRANCISCUS MARINVS

Episcopus Insulanus in sua Poesi
Hieroethica in Epigramm. 93.

IN BLASIVM ALTIMARVM

Summa Iurium periticia insignem.

D Vris Affrea stadys impalluit; unum
Hinc ornat Pallas Parthenopæa Virū
Dum causas dicis, causas dixisse Periclem
Credas; tam simili Blasus ore tonat.
Quin manes habeat facundia mira Chætes
Solueret assertos minois urna reos.

CÆSAR FANELLI

In luxu pueritiæ.

Ad Blasium Alumarum Doctissimum
aque, ac prudentissimum Virum
otriusq; Iuris laurea decoratum.

Q uis sis ingenio, et qualis, notissime Bla-
Et quantum sapias mæte, animoq; Tuo
Cognomē, quod habes, nobis satis indicat Onū
Atq; unū satis id comprobat, ac docet id.
Dat Mare cognomen, quo nil est altius, illi
Par animo effulges altus, & ingenio. (gū
Vnda Maris sapida est, tu noscis plurima le-
Dogmata iura sapias, Pragmaticosq; sapias
Oceanum iuxta gēmas reperimus, & huius
In libris legimus gemmea dicta tuū
Alcides metas præfixit in equore nautis
Tu metas figis legibus, atque facis.

D. PETRVS CASABVRI

In sua Poesi Italæ: Le Sirene, f. 59.

Lodo le virtù del Signor Biagio Alimar
negli Esercizj Legali.

S O N E T T O.

N El bel grèbo d' Affren, credo, ch'è nato
Furte Lanci Origliori alla tua frate,
E riposo al tuo cor dando più grato,
Le sue Leggi, cantando, à te se conte.

Or veggbiàdo à gli Arresti, han ben trouato
La Verità della virtù nel Fonte,
Nè mai dubio adombra lo Stanol' Rogato
Esposà al Sol della tua mente à fronte.

La Calunnia domar non mai potea
Se le Catene d'or, & d'ogni dor tu scocchi
Trem da labri tui non mai prendea.

Per gran giuto d' Sebeto omai trahacchi
Che, se sicca mastrossi int' ebe Affrea, (chi
Qu' differrati à tuoi grā pregi ba gli oc-

D. Ioseph Cernoni Professori Apul-
licus in libello de Cultu antiquo, & re-
centi SS. MM. Casti, & Cassij Episcopo-
rum, fol. 45. ibi: Et inter ceteros insignis
Iurisconsultus Neap. Blasius Alumarus
de Adimari enim Florentina nobili
Familia originarius est, ut plura authen-
tica documēta indicant, doctrina, & pie-
tate in hac nostra Ciuitate notus, ad præ-
sens, de nostris Sanctis agit in suo erudi-
to, & laborioso Opere, quod præmanibus
ba-

habet, & in lucem quamprimum, etrusca lingua, dabit sub titulo: *Le Glorie, o vero Felicità del Regno di Napoli*. Quod quidem Opus futurum spero, nedum pia Fidelium curiositati gratum, verum, & universo nostro Neapolitano Regno, profiguum, ac singulis eius Ciuitatibus, & Oppidis singulare præbebit ornamentum, & decus: In illo enim Opere, præter memoriam, & acta Sanctorum, qui in peculiari loco Regni orti sunt, in lucem etiam prodiet omnium, & ipsorum notitia, qui Neapoli, & in toto Regno illustres fuerunt, tam Scientijs, tam Dignitatibus Ecclesiasticis, & Potestatibus, tam etiam Militaribus Armis præcui: De eis etenim adamussum, & singillatim ager in pluribus distinctis Voluminibus. Qui quidem eruditissimus labor, Authoris pietatem, eruditionem, ac suorum Operum legalium iam impressorum doctrinam, & excellentiam solidabit, confirmabitque ad Dei, & nostri Regni gloriam, & honorem.

Idem repetit in *Vitis dictorum Sanctorum*, fol. 191.

D. Franciscus Romaguera in *Addit. ad Annot. ad Statuta Eugubij*, fol. 75. num. 28. 33. & 41. ibi: *Doctissimus modernus Altimar. de Nullitatibus*, & num. 36. ibi: *Et pro mille Altimar.* & fol. 44. num. 20. ibi: *Et unus pro mille Dominus meus Blas. Altimar. in suo secundissimo Tract. de Nullitat. hæc*, & similes laudes quasi in qualibet certa dictarum doctissimarum Additionum, fol. 166. num. 21. & fol. 148. num. 44. ibi: *Itaque libenter confiteor, quod cuncta, quæ hic dicere possem, non esset, nisi loco annotationis, transcriptiones facere, idcirco ulterius progressum omitto, mente obsecata in instanti, quo peruenit ad manus meas doctissimus Tract. à sanè Viro in nostra Iurisprudencia mirando, ac Domino colendissimo meo Blas. Altimaro de Nullitatibus, scriptus, in quo per 41. quæst. in rubr. 12. inuenies cuncta, quæ hic excogitari possent, peruoluendo infinitos Autores, possent obseruari, ipsum consule, & me gratum habebis ex sola remissione ad tam sanè doctum Virum.*

Donatus Antonius Sanctorius in *Tract. de regimine Princip.* fol. 147. dicit hæc

verba: *De qua re tanquam valde notabili me certiore fecit Dominus Blasus Altimarus omnibus laudum encomijs pro sua doctrina extollendus, & præcipue ob perutilissimum, elegantissimumque Tractatum de Nullitatibus, iam ad Orbis lucem, summa sua gloria, & honore publicatum, meritissimusque ad Religiosissimum, & Sapientissimum Regium Colaterale Consilium ob restaurationem Pragmaticarum dispersarum, & male collectarum sapienter ei commissam.*

D. Nicolaus Riccius Siculus in *Tract. de renunciat. paragij*, fol. 50. ibi: *Omnino videndus, & fol. 218. & alibi.*

D. Nicolaus Vincentius Scoppa ad *Præxim Sarni*, fol. 511. num. 8. ibi: *Quem referens in suo laboriosissimo, & utilissimo Tract. de Nullit. sequitur Dom. Blasus Altimarus vir quidem eminentis scientia, & generis nobilitate clarus. Et fol. 624. ibi: Plenissime agit doctissimus Dom. Blasus Altimarus omnino videndus in laudato Tract. de Nullit.*

D. Carolus Antoonius de Luca ad *Gratian. discept.* 146. num. 4. ibi: *Perbellè in nouiss. Tract. de Nullit. & num. 10. ibi: Ingeniose nouitèr, &c. & alibi.*

D. Iulius Caponus *discept.* 331. num. 6. tom. 5. ibi. *Addit. ad Rouit. conf.* 18. ubi latissime de materia, & *disceptat.* 368. num. 13. ibi: *Vt bene Addit. ad Rouit. discept.* 393. nu. 49. in fine, & 50. in fine.

D. Carolus Petra in *rit.* 266. num. 23. ibi: *D. Blasum Altimarum summi ingenij.*

D. Manfrella ad *Reg. Capyc. Latt. dec.* 12. num. 11. ibi: *D. Altimarus I. C. perdoctus ingenij perspicacissimus, & erudita litteratura imbutus, & alibi.*

Dom. Author libri: *Palagio della Sapienza*, multis laudibus effert D. Authorem.

D. Baldassar Pisanus in 2. parte *Poesis Italicæ*. Idem facit.

Antonius Bolifon in libello: *Guida de' Forastieri*. Idem facit.

D. Io: Baptista Mucci ad *to. 1. decis. Reg. Sanfelicii* ad *decis.* 23. num. 3. ibi: *Bene scripsit D. Altim.*

D. Episcop. Rocca *disput. Iuris select.* cap. 56. num. 17. ibi: *Ibique late eruditus Altimar. nu. 27. & seqq. & alibi in d. opere, & to. 2.*

Illustris. e Reuerendis. Signore.

Carlo Porfilè publico Stampatore di questa Città di Napoli, supplicando espone à V. S. Illustris. come il supplicante hà da ristampare le Decisioni del quond. Sig. Regente Rouito, con vna nuoua Additione del Sig. Biale Aldimare; per tanto supplica V. S. Illustris. à restar seruita di commettere la reuisione di essa à chi parerà à V. S. Illustris. che il tutto hauerà à gratia, vt Deus.

D. Canonicus Rodoerius videat, & referat in scriptis hac die

7. Septembris 1687.

Sebastianus Perissius Vic. Gen. Neap.

Illustris & Reuerendis Domine.

Decisiones D. Regentis Rouiti, aliàs in hac Ciuitate impressas, cum nouissimis Observationibus praeclarissimi Iuriconsulti, & causarum patroni Blasij Altimari à me diligentèr recognitas, ex quo nil continent, quod Catholicis institutis, bonis moribus, vel immunitati, aut libertati Ecclesiasticae officiant, reimpri, ac publicari posse cenfeo, si Dominationi Vestrae Illustris. videbitur. die 2. Octobris 1687.

Rodoerius Canonicus Depus.

Imprimantur hac die 8. Octobris 1687.

Sebastianus Perissius Vic. Gen. Neap.

Eccellentissimo Signore.

Carlo Porfilè publico Stampatore di questa Città di Napoli, supplicando espone à V. E. come il supplicante hà da ristampare le Decisioni del quond. Sig. Regente Rouito con vna nuoua Additione del Sig. Biale Aldimare; per tanto supplica V. E. à restar seruita ordinare la reuisione di essa à chi parerà à V. E. e l'hauerà à gratia, vt Deus.

V. I. D. Ioannes Baptista Mucci videat, & in scriptis referat.

Carrillo R. Soria R. Moles R. Mioballus R. Iacca R. Prouenzalis R.

Excellentissime Domine.

Vidi iussu tuo librum Decisionum Spectabilis quond. Regentis Rouiti, vnà cum Additionibus Magnifici Blasij Altimari; & cum nil habeat, quod Regiam valeat obumbrare Iurisdictionem, Typis non solum posse, sed & debere mandari arbitror. Vale. Neapoli die 15. Septembris 1687.

Excellentiae Vestrae

Addictissimus Seruus

Ioannes Baptista Mucci.

Visa supradicta relatione Imprimatur, & in publicatione seruetur Regia Pragmatica.

Carrillo R. Soria R. Moles R. Mioballus R. Iacca R. Prouenzalis R.

Prouisum per S. E. Neap. die 24. Septembris 1687.

Mastellonus.

NO.

NOVÆ OBSERVATIONES

D. BLASII ALTIMARI

VIRI PATRITII, ET I.C. NEAPOLITANI

Ad Decisiones S. R. Neapolitani Consilij

D. SCIPIONIS ROVITI

EIVSDEM CONSILII OLIM SENATORIS,

Demum Supremi à latere Consiliarij, & Regiam Cancellariam Regentis.

Observatio ad Decisionem Primam.

S V M M A R I V M.

- 1 Tertijs veniens ad causam, an, & quando debeat audiri? & nu. 2. 3. 4. & 5. Vbi nuncijs nouum opus, an sit actor, vel reus? & num. 6.
- 7 De materia l. diffamari, C. de ingenuis, & manumill. & l. si contendant, ff. de fideiuss. & nu. 8. 9. 10. & 11.

AD decis. 1. In articulo, quando tertius veniens ad causam debeat audiri, & in quibus terminis, obserua fuisse decisum per S. R. C. anno 1670. In causa Jacobi Venturini cum Oratio Pagano, vbi lis fuit inter dictum Iacobum, & Petrum Paulum Corona, in qua perebat dictus Iacobus, condemnari debere dictum Petrum Paulum ad relaxandum domum, sitam in partibus Calabriae iure dominij, replicabat Petrus Paulus illi nullum ius competere, super hac praetentione fuit compilatus processus. Cuius compilationis habita notitia per dictum Oratium Paganum creditorem in actione personali dicti Petri Pauli in aliquibus quantitatibus, petijt audiri ex integro in dicto iudicio ob suum notorium interesse, vt si decidebatur faciendam esse relaxationem, ipse erat priuatus suo credito, dum communis debitor nihil aliud in bonis habebat quam dictam domum. Fuit decisum esse audiendum ex integro, in Banca (si male non recorder) Vennicti; Mortuum Consilij fuit, praesumptio aliqua collusionis inter Pat-

res, & quia creditor ille ostendebat in promptu, habere aliquas probationes contra illum actorem, & ex dictis per D. Authorem hic n. 15.

Obserua secundo, aliam decisionem S. C. In casu, quo testator iussit suum filium heredem, debere ex aliquibus quantitatibus erigere Montem pro nubendis aliquibus de familia. Filius haeres noluit adimplere, sed in vicinis constitutus instituit haeres filias, & fecit nonnulla legata. Insteterunt in S. C. mulieres de familia vocatae ad maritagia, & inceperunt compilare processum pro adimplemento Mortis, & deuentum est vsque ad citationem testium. In his terminis comparuit legatarius quidam dicti haeredis, & petijt audiri ex integro in dicto iudicio moto per dictas mulieres. Fuit decisum per S. C. anno hoc 1687. esse audiendum in terminis, in quibus causa reperiatur, existente Commissario Regio Consiliario Francisco Raitano.

Obserua tertio, quod si tertius aliquis comparet in aliquo iudicio ob suum formatum interesse, & sit decretum, quod audiat, si ille habet suspectum causae illius Commissarium, Commissarius ille, vt suspectus debet abstinere, per tex. in l. si pariter, ff. de liberali causa, Gaill. obseru. 71. lib. 1. nu. 7. vers. Si autem, Anna alleg. 76. num. 2. vt fuit decisum per S. C. anno 1678. nam cum fuisset causa creditorum Status Galatone Patrimonij, qui Ill. Ducis Acheruntiae D. Cosmi Pinelli iunioris, commissa D. Regio Consiliario D. Stephano Padilla, fuit procuratum per dictum Ducem Acheruntiae, ad defatigandum creditores dicti Status Galatone, quod Ill. Dux Salae recusaret dictum

A Do.

Dominum Consiliarium Padilla, vel ille creditor Patrimonij dicti Ducis Acheruntiae, vigore obligationis generalis, quamvis non reperiretur graduatus inter creditores dicti Status Galatone, sed inter creditores Patrimonij Terræ Iuliani. Et per decretum S. C. ad relationem Ill. Ducis Campi Mellis, dignissimi Regentis D. Troiani Miroballi, tunc Regij Consiliarij, de mense Decembris 1678. fuit proutum, quod dictus Ill. Dux Salsæ, & eius frater audiantur. Cuius decreti vigore dictus D. Padilla remansit recusatus, prout erat in alijs causis dicti Ducis Salsæ, refert *D. Barra præq. observat. cent. 4. observat. 71. num. 6.*

4 Observa quartò, quod tertius veniens ad causam non potest impedire processum ad ulteriora inter primos litigantes, *lis à quo, ff. de rei vindic. Franchis decis. 261.* vbi hoc ampliat, procedere etiam si huic tertio ex sententia inter duos primos proferenda, aliquod præiudicium insurgeret, quia potest tantum assistere, non tamen audiri, nec impedire expeditionem causæ inter actorem, & reum processu introducto, vbi refert decisionem factam in Regia Camera. Quod maxime procedit si tertius ille compareret post compilatum processum. Ut fuit decisum anno 1624. per S. C. in causa vertente inter Antonium Lubranum cum quædam Hieronymo Capano, nam cum dictus Antonius petisset assistentiam super quodam rure possessio per dictum Hieronymum, & fuisset compilatus processus, comparuerunt vxor, & soror dicti Hieronymi, petendo pro interesse, quod habebant super dicto rure ipsis pro suis dotibus hypothecato, in dicto iudicio audiri, & tamen per decretum S. C. latum ad relationem D. Regentis, tunc Consiliarij causæ Commissarij, fuit decisum procedendum ad expeditionem causæ, non obstantibus oppositis per dictas mulieres, quibus liceat assistere si voluerint, meminit *D. Staiban. lib. 1. resol. 5.* & iterum decisum per idem S. C. cum maxima discussione in causa D. Iosephi Spinelli cū Ill. Marchione Vici, nam cum Ill. Marchionissa Laini prætendisset in dicto iudicio audiri pro suo interesse, fuit per S. C. decisum, esse procedendum ad expeditionem causæ inter dictos D. Iosephum, & Marchionem Vici principales, non obstante dicta comparitione Marchionissæ Laini, cui liceat assistere si vellet, verum ex sententia in dicta causa ferenda, non inferretur præiudicium dictæ Marchionissæ, ad relationem Regij Consiliarij D. Aloysij Sisti, meminit *D. Staiban. in observat. ad resol. 142. num. 17. lib. 2.* vbi per totum bene agit de hac materia tertij venientis ad causam.

5 Observa quintò, quod si interesset, quod tertius prætendit habere super re, quæ exequi prætenditur ad instantiam creditoris agentis actione personali, tanquam existente in dominio, & possessione debitoris, sit notorium

ex quo dicit, quod illam rem possidet ex iusta causa, ex contractu insolutum dationis ob creditum antèius; quamvis creditor principalis repleret, dictam insolutum dationem fuisse factam per collusionem per contractum inter filium, & matrem, qui est nullus, *l. 1. ff. de collus. deteg. Bald. conf. 172. col. 2. vol. 2. Surd. de alim. tit. 9. q. 42. in fine, Giurba decis. 91. num. 15. Sempr. Ascia determ. 170. in fine, Visconti. conclus. inris, verbo Collusio.* Tamen quia replicatio illa requirebat altiore indagine, fuit decisum per S. C. anno 1673. referente D. Lossada, in Banca Martini apud Scribam Dominicum Romano, esse audiendam ex integro Spectabile Comitissam Loreti matrem, & posseditricem Terræ Scamni ex causa eius paragij super bonis communis matris, non obstante, quod D. Carolus de Capua creditor fratris dictæ D. Comitissæ, diceret, quod possessio prædicta erat nulla, tanquam affectata per dationem insolutum factam pro prætenso credito ab Ill. Principe Scamni filio, in eius beneficium, ex quo replicatio dicti D. Caroli non fundabatur promptuariè.

6 Annuncians novum opus sit actor, vel reus, diximus hic *observat. 6.* videndi nunc *D. Capon. discept. forens. 172. num. 1. Severin. ad Reg. Sanfelici. decis. 379. in princ. D. Luca ad Franch. decis. 657. num. 7. D. Franciscus Romaguera,* doctissimus Iurisconsultus Gerundensis Hispanus, quem vidi paucis diebus hic Neap. de mense Iulij huius anni 1687. sed illi servire non potui ob meam gravissimam infirmitatem febris venenosæ, vulgò, *maligna*, qua fui affectus à die 30. mensis Iulij, usque ad diem 26. mensis Augusti cū maximo meæ vitæ periculo; & dum tale periculum evasissem amicū, & Dominum Romaguera, non inveni, dum patriam versus discesserat, proh dolor? *in eruditiss. Addit. ad D. Conciol. in annot. ad Statut. Eugub. lib. 2. rubr. 70. num. 12.*

7 Ad materiam dispositionis *textum in l. diffamari, C. de ingen. & manumiss. & l. si contendat, ff. de fideiuss. & illorū explicationem, & claritatem, observa, quod iudicium dictæ leg. diffamari est, cum quis possidens rem, v. g. ex quo Caius iactat habere ius super illa re, petit coram Iudice diffamari, puta in S. C. quod Caius proponat iura, quæ habet super hac instantia datur terminus summarius, in quo probatur dicta iactantia, secundum *Gaill. lib. 1. observ. 9. num. 3.* & illa probata Iudex decreto statuit terminum Caio ad proponenda dicta iura. Caius volens parere dicto decreto, proponit iura in Magna Curia Vicariæ, nulla facta mentione iudicii iactantiae in S. C. Actor ille petit causam remitti ad S. C. Quæstio est vbi terminari debeat hæc causa? Et *Marian-Soccin. in cap. proposuisti de foro compet. num. 27. tenet, esse agendum in M. C. V. ea ratione, quia primum iudicium est fini-**

finitum, dū diffamans agit, sequitur *Franch. decis. 385. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 6. Fontanell. decis. 328. num. 20. de pactis nuptial. claus. 4. gl. 15. num. 77. & 88. vbi ita decisum refert, Sesse dec. 115. num. 8. Ripoll. var. cap. 1. num. 172. vbi ita decisum refert Thor. par. 3. verb. Testes aliqui examinati.*

Iudicium d. l. si contendat est, cum quis petit sibi exceptionem competere aduersus aliquē, & rem, quam possidet, esse liberam ab actione alterius, quod remedium competit reo habenti exceptiones peremptorias, *Fontanell. decis. 329. num. 2. & consistit in eo, ut per diffinitiuā sententiam declaratur aduersario nullum ius competere, & imploratur officium Iudicis, & petitur declarari illas exceptiones militare aduersus instrumentum, & absolui ipsum prauentem. Quo casu dicitur prauenta iurisdictio, & admittendum non est, ut diffamatus agat coram alio, quia cœptum est cognosci de iuribus diffamantis, eo ipso, quod petitum est absolui diffamatum, ex *Ias. in l. nō cuique, num. 5. ff. de eo, quod certo loco, Franchis d. decis. 385. Reg. de Marinis d. cap. 6. num. 3. Amat. resol. 51. Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 2. §. 2. num. 7. Giurba decis. 44. num. 2. Anechin. de prauent. cap. 3. q. 9. num. 16.**

Remedium d. l. diffamari, si cumuletur cum remedio d. l. si contendat non requiritur probatio inquantit, *Couarr. var. lib. 1. cap. 18. Reg. Capyc. Latro consult. 114. num. 27.*

An remedium d. l. si contendat, debeat intentari per possessorem, vel nē? disputat *Fontanell. decis. 329. num. 2. & concludit, quod non, Card. de Luca in tract. de foro competent. disc. 69. num. 13. dicit sic.*

Alia ad materiam dictorum remediorum videnda apud *Card. de Luca de iurisd. & foro compet. disc. 62. 69. & 73. videndus D. Hieron. Calā, modernus Dux Diani Iurisconsultissimus omni Supremo Magistratu dignissimus, de reslit. in integr. q. 26. 27. 28. & 29. D. Pisan. ad rit. R. C. in procem. num. 17. & seqq.*

Observatio ad Decisionem II.

S Y M M A R I V M.

- 1 Ius remittendi regulatur à iure quærendi. Et an soror possit accusare de morte fratris, patre, vel altero fratre existente?
- 2 Quando gratia facta stante remissione, annullatur?
- 3 Falsitas, quæ actu non est nocibilis, an, & quando sit punibilis? & num. 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10.

AD decis. 2. ad num. 4. vbi dicitur, quod ius remittendi iniurias regulatur à iure quærendi, tam de iure communi, quam Regni.

Videndus *Reg. de Marinis lib. 1. resol. 2. vbi late agit de hac materia, & ibi D. Rodoe. in addit.*

An soror possit accusare de morte fratris, patre, vel altero fratre existente, & dicit non posse, vbi decisum refert, quamuis contrā lateatur *Io: Jacob. Anechin. in allegat. inserta per Ricc. collect. 3589. par. 8. Cons. Campana resol. 26. vbi Addit. Et secus, quando illi negligunt. Et an remissio sororis requiratur pro gratia obtinenda, & quid si fuerit nupta, & quid in filia, & alia ponit *D. Petr. in rit. 172. & R. Marin. Et num. 34. disputat, si occisi proximior, cui hæreditas occisi defertur sit sub Turcarum servitute, idcō remissio fiat à sequenti in gradu, qui hæreditatem mortui occupauit, si deinde dictus proximior libertatem acquirat, & reuertatur, an gratia facta cū dicta remissione sustineatur? & fundat non sustineri, arg. tex. retrō creditur 16. ff. de captiuis, & postlim. reuers. in §. ab hostibus, Instit. quibus modis ius patr. potest sol. l. 1. §. si apud hostes, ff. de legit. tutor. Et idem dicit in Bannito plenariē restituito à Principe, secus per simplicem indulgentiam post *Franc. Odd. & Rouit.***

Obserua tertiō, quod id, quod diximus hic obseru. 2. quod non bene processit decisio Regij Collateralis Consilij relata per *Reg. Sanfel. decis. 408. est ipsa veritas, contra id quod nouitè obseruat *D. Mucci in dilucidat. ad dec. 58. eiusdem D. Regentis Sanfel. nām ut legenti patet in d. decis. 408. fit mentio tantum Pragm. 5. de falsis, in qua clarè disponitur, quod pena mortis naturalis cum delegatione infligatur presentanti apocam falsam, non scribenti, & non fit mentio Pragm. 8. eod. tit. de falsis, quæ expressè comprehendit scribentem, igitur decisio fuit regulata à dispositione d. Pragm. 5. & memores haud fuerunt d. Pragm. 8. expressè infligentis pœnam mortis, etiam contra scribentes. Et hoc potuit euenire, quia dicta Pragmatica, tunc temporis forsan non erat in volumine Pragmaticarum, & multoties accidit, & obseruaui in nouissima compilatione per Me facta Pragmaticarum anno 1682. tempore, quo deficiebant multæ Pragmaticæ, & Ego illas ordine D. Viceregis extraxi à Registro Regiæ Cancellariæ, & inserui in volumine Pragmaticarum. Et quod decisio dicti Collateralis Consilij fuerit fundata solum in d. Pragm. 5. colligitur clarè ex illis verbis *D. Sanfelici n. 5. vers. Sed sic est, nota, quod Pragmatica prædicta (quæ est 5.) loquitur expressè in eo, qui presentant apocam Banco falsam, ut inde pecuniam reciperet, debet intelligi in casu suo, non autem in eo, qui apocam illā falsam consecerit, quamuis per alium fuerit presentata Banco, aduersus quem, nota, presentatæ mortis pœna sanxit; quæ Pragmatica cum sit correctoria iuris communis in pluribus, & c. Quid clariùs? Quod requiratur à Pragm. prædicta, quod sit scripta apoca falsa, & consignata alteri, quod illam presentet Banco, verissimum cum *D. Mucci* puto, sed dico, quod decisio d. *D. Reg. Sanfel. 408. non est fundata in dispositione dictæ Pragm.****

Pragm. 8: & sic dici non potest, quod in illo casu deficiebat requisitum illud consignationis alteri, ut pecuniam reciperet à Banco, ut legenti patet.

3 Obserua ad nu. 5. & 6. An falsitas, quæ actu non est nocibilis, sit punibilis? quod non sit punibilis, dicunt *Vulpell. conf. 129.* & ibi *Addit. Vermigliol. conf. 236. num. 7.* & *conf. 250. nu. 11. conf. 256. num. 12. conf. 490. num. 3. Anton. de Ballis tract. crim. lib. 4. q. 1. num. 45. Conciol. alleg. 89. num. 34. Cyriac. controu. 637. tom. 4.*

4 Declara, ut poena non sit ordinaria, sed sit extraordinaria infligenda, arbitrio Iudicis, secundum facti, & personarum qualitatem, *Girrb. conf. 71. nu. 21. Barbof. de Episc. alleg. 51. nu. 30. Reg. Capyc. Latro decis. 182. num. 29. par. 2. Genua de script. priuata, lib. 1. q. 4. nu. 37.* & seqq. licet contrarium, quod neque poena extraordinaria sit infligenda, dicat *Thesaur. decis. 171. num. 2.* ubi loquitur de falsitate commissa in scriptura priuata, *Cyriac. d. controu. 637. n. 67.*

5 Limita primò, dictam declarationem, ut non habeat locum in falsitate, quæ neque actu, neque habitu est nocibilis, quia illa, neque poena extraordinaria est punibilis, *Surd. decis. 282. num. 18.* & seqq. *Vulpell. conf. 129.* & ibi *Addit. Vermigliol. conf. 236. num. 7.* & *consil. 250. num. 11. conf. 259. num. 12.* & *conf. 499. n. 3.* ubi testatur de veriori, & recepta opinione, *Conciol. alleg. 89. nu. 35.* Quamuis contrarium, ut etiam hoc casu intret poena extraordinaria, dicat *Menoch. de arbitr. casu 306. num. 15.* & seqq.

6 Limita secundò, dictam declarationem, ut non habeat locum, quando cessat etiam dolus, quia tunc falsitas nulla poena, nec ordinaria, nec extraordinaria puniri potest, post alios *Cyriac. controu. 131. num. 15.* & 51. *Vermigliol. conf. 237. num. 3. conf. 409. num. 6. Calvin. de acquit. lib. 2. cap. 190. num. 7.* & *num. 80.* & seqq. *Conciol. d. alleg. 89. num. 37. Cyriac. d. controuers. 637. num. 67.*

7 Limita terciò, ut non habeat locum quando expresse per Statutum habetur, quod falsitas sit nocibilis, quia tunc nocumento cessante, nulla interat poena pro dicta falsitate, *Conciol. d. alleg. 89. num. 38.* & *resol. crim. verb. Falsum, resol. 3. per tot.*

8 Obserua secundò, quod falsitas commissa in scriptura, quæ per se nullam probationem facit, nec plenam, nec semiplenam, neque aliquam præsumptionem, utputa si in proprio libro Rationum quis scriberet, aliquem esse suum debitorem, qui re vera non erat, poena falsi puniri non potest, *Castr. conf. 130. lib. 1. Natta conf. 588. par. 4. Genua de script. priuat. lib. 1. q. 4. nu. 4.* & seqq. *Vermigliol. conf. 197. nu. 10. Cyriac. controu. 637. num. 82. Conciol. resol. crim. verb. Falsum, resol. 4.* quidquid contra dicat *Menoch. de arbitr. casu 306. num. 32. Bertazzol. conf. 91. num. 15. lib. 1. Baiard. ad Clar. 5. falsum, num. 306.*

Et sic puniri non potest, nec poena ordinaria, nec extraordinaria, *Castr. d. conf. 130. lib. 1. Thesaur. decis. 171. num. 2. Farinac. de falsit. qu. 150. num. 336. 338.* & *num. 364. Vermigliol. consil. 234. num. 6. Cyriac. d. controu. 637. nu. 82.* licet contra teneant, & sic puniri poena extraordinaria, *Clar. 5. falsum, vers. Item excusatur, Menoch. d. cas. 306. num. 16.* & seqq. *Genua d. cap. 4. num. 37.* & seqq. & eo magis quando adest dolus, *num. 46.*

Amplia in committente falsitatem in scriptura nulla, & non faciente fidem, nam neque punitur de falso, *Farinac. de falsit. qu. 150. num. 295.* & seqq. *Genua de script. priuat. d. q. 4. nu. 47.* & seqq. *Vermigliol. conf. 234. num. 6. Gionagnon. conf. 44. num. 17. lib. 1. Conciol. d. resol. 4.*

Obseruatio ad Decisionem III.

S Y M M A R I U M.

1 *Donatio quando simulata non excludit ius congrui. Et de materia simulationis donationis, remissive, num. 2.*

IN causa vertente in M. C. V. in Banca Garrupa, inter Matthæum Coruaro, & hæredes Iacobi Mutij, fuit latè disputatus articulus, si donatio facta à dicto Iacobo, vni ex filiis minoribus, cuiusdem domus, sitæ in vno ex Casalibus huius Ciuitatis, in qua etiam fecit maiorum fauore primogenitorum, post mensē post emptionem factam, fuerit valida, vel simulata, ad excludendum ius congrui competentis dicto Matthæo vicino. Et ex pluribus cōiecturis, de quibus in hac decisione, fuit existimata simulata, & in fraudem iuris congrui, & proinde fuit cōdemnatus dictus filius, & pro eo, eius tutor, ad relaxandum domum prædictam iure congrui, non obstante donatione prædicta cum dicto maioratu super illa formato. Quæ decisio fuit confirmata per S. C. anno 1667. referente D. Cons. Loffada in Banca Speræ.

Quando donatio præsumatur simulata, & non noceat Fisco, habente confiscationem bonorum delinquentis, si delictum sequatur donationem, habes apud *D. Faiard. alleg. 46.*

Obseruatio ad Decisionem IV.

S Y M M A R I U M.

1 *An clausula apposta per offensum in remissione, quod inquisitus per tempus, vel perpetuò non accedat ad propriam patriam, sit seruanda? & n. 2.*

AD decis. 4. num. 38. & seqq. ubi habetur. An clausula apposta in remissione partis, quod

AD DECISIONES REGENTIS ROVITI 3

quod inquisitus non accedat perpetuò, vel ad tempus, ad propriam patriam, sit valida, & seruanda, aliàs gratia facta cum dicta remissione, & clausula, annulletur, obserua, quod questio est, an dictum pactum sit validum, nam quod non sit validum, si accessus prohibeatur perpetuò, vel per decennium, dicunt *Mastrill. decis. 38. Reg. Rouit. in Pragm. 8. de composit. num. 17. & decisum referunt. Sed quod sit validum, decisum refert Reg. Salernit. decis. 26. Verum si Inquisitus controueniat, gratia nò est nulla, sed compellitur adimplere, Gizzarell. dec. 11. Thor. 2. par. Compend. decis. verb. Remissio facta, D. Author hic num. 8. Reg. de Marinis lib. 1. cap. 2. num. 35. Verum in facti contingencia anni 1631. aliter fuit decisum per S. C. in casu, quo Thomas Perficus lethaliter vulnerauit Franciscum Caualerium, qui ei remissionem fecit, cum pacto, quod per annum non accederet ad aliquas plateas proximas suæ habitationi, & ubi controueniret remissio illico pro non facta haberetur, ille iam controuenit, petijt Franciscus nullam declarari gratiam ei factam in dicta remissione, & proinde esse in causa procedendum, ac si nunquam remissio, & compositio sequuta fuisset. Sic per M. C. V. fuit decisum. Appellauit Thomas iam in fortijs existens ad S. C. & per illum Senatù, aliquibus contradicentibus, fuit recessum ab alijs decis. per *Gizzarell. d. decis. 11. & fuit decisum, nullam esse compositionem, vt supra, factam in vim dictæ remissionis, verum inquisitus in pristinam libertatem reponatur, vt refert Reg. de Marinis d. cap. 2. num. 35. vers. Tum autem. Ad materiam hac videndus D. Orilia ad Conf. Campan. de forindic. resol. 8. & 10. & d. resol. 10. num. 11. dicit, quod in omni casu, quo ponitur clausula resoluitua gratiæ in casu accessus ad talem locum, siue ponatur legitimè, siue ad terrorem citrà Principis voluntatem, erit semper necessaria declaratio, quamuis dicatur, ipso iure absque alia declaratione, post Salas de legib. q. 96. tract. 14. disp. 15. sect. 2. post num. 31. & 33. Thom. Sanchez in Præcep. Decalog. lib. 2. cap. 22. num. 19. & 20. Farinac. in fragm. par. 2. verb. Lex. num. 164. Peguer. dec. 90. num. 1. Giurba conf. 65. num. 46. Sanfel. dec. 242. num. 8.**

Obseruatio ad Decisionem V.

S V M M A R I V M.

- 1 Quando substituens teneatur pro culpis substituti?

AD hanc decis. 5. obserua, quod licet Aduarij, seu Actorum Magistri M. C. V. & S. R. C. teneantur ad fideiussiones captas per eius substitutos (cum ipsi habeant à Rege pote-

statem substituendi in eorum officijs, verum ipsi teneantur de culpis, & defectibus substitutorum) tamen si dicti substituti se ingerant in capiendis fideiussionibus, quas capere ad eorum officium non pertinet, prout euenit in Tribunalibus M. C. V. cuius Aduarij capiunt fideiussiones per Arrendatores præstandas, quæ ordinariè per Actorum Magistros Regiæ Cameræ capiuntur, & *Reg. de Marinis lib. 1. resol. cap. 3. fundat, sequuta decoctione Arrendatorum, tales Aduarios substituentes ad nihilum teneri ad beneficium Regij Fiscii pro talibus fideiussionibus captis per dictos substitutos, tex. est clarus in l. qui peculij 47. ff. de pecul. Ludouic. decis. 233. nu. 6. D. Rodoev. ad Reg. de Marinis d. cap. 3. num. 8.*

Ad num. 12. adde D. Palma alleg. 133. tom. 2.

Obseruatio ad Decisionem VI.

S V M M A R I V M.

- 1 An, & quando privilegium concessum Magno Principi super aliquo fendo, transeat ad alium minorem Principem successorem in illo fendo?
- 2 An ius quasitum fendo transeat in successorem in illo fendo?

AD hanc decis. 6. obserua, quod secundum doctrinam *D. Authoris* in hac decis. fuit decisum per Collaterale Consilium, in causa Baronis Crachi *D. Philippi Vergara* cum Regio Fisco, & in causa *Ill. Ducis Grauinæ* cum eodem Regio Fisco anno 1685. penes Secretarium.

- 2 Obserua secundò, quod ius quasitum fendo transit etiam in successorem in illo, ex collectis per *Menoch. conf. 905. Franchis decis. 56. D. Author. hic num. 5. & seqq. D. Card. de Luca de præbementijs, disc. 26.*

Obseruatio ad Decisionem VIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Educationis materia est arbitraria, ubi decisio Sac. Conf.

AD hanc decis. obserua, quod adeò est arbitraria, vt diximus materia educationis, quod licet pater in eius testamento expressè mandasset suos filios non debere ali penes eorum matrem, & testatoris vxorem in viduitate manentem, sed penes auiam paternam, & sic dicti testatoris matrem, hoc non obstante debeant ali penes matrem, si est bonæ qualitatis, & nulla alia suspicio adsit, fuit per S. C. anno 1663. decisum ad relationem Reg. Consiliarij *Pauli Saibani* cum maxima discussione,

NOVÆ OBSERVATIONES

ne, in causa Ill. Principissæ Carpini D. Theresiæ Caracciola cum Ill. Ducissâ Cagnani eius socera, ut refert idem D. Staib. in obseru. ad resol. 141. num. 76.

Ad materiam huius decis. videndus Guttier. de tutel. par. 2. q. 8.

Obseruatio ad Decisionem IX.

S Y M M A R I V M.

- 1 Quando interesse alterius interesse debeat? & num. 2. 3. & 4.

AD decis. 9. ad materiam, an interesse alterius interesse debeat, videndi sunt Michael Angelus Gizzius in obseru. ad decis. 133. Reg.

- 1 Capyc. Latr. ubi fundat de iure ciuili, & etiam Canonico, deberi interesse alterius interesse, quia illud non est usura, sed interesse lucri cessantis, & damni emergentis, post Consiliar. Theodor. alleg. 40. ubi decifum refert per S. C. & alios DD. tam in interesse debito post rescissionem contractus per sententiam, quam in interesse debito post graduationem, nam post rescissionem, & post graduationem creditorum tertie, non amplius debentur, sed debetur interesse ad eandem rationem terciarum, & sic dicit ipse Gizz. deberi interesse dicti interesse, & sic per S. C. pluries decifum refert num. 27. & seqq. Sed nos non discedimus ab opinione D. Authoris hic; nec est curandum de his decisionibus allatis à D. Gizz. quia ille non interfuit in votando, & sic nesciuit media prætenfarum decisionum, ut annuit D. Mansfrell. in obseru. ad d. decis. 133. videndus D. Conf. Ioseph de Rosa, qui lib. 1. consult. 50. de hac materia agit, & licet dicat interesse alterius interesse non deberi, ex pluribus DD. figuante
- 2 D. Authore hic, & hanc esse receptiorem sententiam, quamuis dicat alios adesse DD. contrarium tenentes, tamen ipse num. 4. & seqq. ponit plures limitationes huius regulæ, primam ponit, si interesse illud sit calculatum, & super calculo sit lata sententia, ut contra D. Authorem hic num. 12. & 39. Anton. Fab. de error. prag. decad. 20. error. 1. Marinis Camill. de Medic. Anna Cenc. de censib. Merend. de camb. Leotard. de usur. & alios, dicit ipse adesse alios magnos DD. qui sunt Theodor. d. alleg. 40. Canale. decis. 14. num. 25. par. 2. decis. 21. num. 30. Costa de port. rata. q. 142. num. 12. & 13. Ioann. Anton. Bellon. conf. 25. per totum, Fontanell. decis. 205. num. 6. Bened. Bon. præf. de censib. art. 11. num. 28. Auendan. de censib. cap. 38. num. 11. Scacc. de commerc. 5. 7. glos. 2. num. 50. Larrea decis. 84. num. 14. Hermosill. in addit. ad Glos. partit. Greg. Lopez. glos. 4. l. 10. tit. 1. partit. 5. nu. 295. Filluc. moral. tom. 2. tract. 34. p. 2. cap. 4. num. 86. Anton. Diana resol. moral. tom. 5. tract. 13. sect. 1. miscell. resol. 78. Reg. Capyc. Latr. 2

decis. 100. num. 44. & rationem D. Rosa ponit, quia hoc non est usura, sed interesse, quod omni iure debetur, & respondet tex. in l. fin. C. de usuris rei indic. & l. fin. C. de usuris, quia ille leges loquuntur de usuris lucratorijs reprobatis, à quibus ad interesse non valet argumentum, & nos sumus ad refectionem damni, seu lucri amissi fauorabili.

- 3 Secundam limitationem ponit D. Rosa num. 24. & seqq. ut quoties interesse debetur de per se, seu iure actionis, tunc pariat aliud interesse, & regula illa, quod interesse alterius interesse non debetur, procedit in interesse debito officio Iudicis, post Peregr. cōf. 100. n. 37. Fontan. decis. 204. num. 13. & ipse loquitur de interesse antephati, quod debetur iure actionis per Consuetudinem Neapolitanam.

- 4 Tertiam, ut quoties agitur de interesse damni emergentis, non autem lucri cessantis, tunc debetur interesse alterius interesse, quod dicit concedere etiam illos, qui superiori opinioni aduersantes, dicunt, interesse alterius interesse non deberi, etiam quando est certum, & liquidum, prout sunt Canale. decis. 26. par. 3. num. 25. D. Author hic, num. 37. Honded. conf. 50. lib. 1. Rota Genua decis. 87. num. 9. Castill. controu. iur. lib. 2. cap. 5. num. 81. Heff. Felic. de societ. cap. 24. n. 59. Gusman. de euiction. q. 57. num. 13. Costa de portione rata. q. 142. num. 8. diximus nos in obseru. hic ad num. 6. vers. Quinto limitatur.

Obseruatio ad Decisionem X.

S Y M M A R I V M.

- 1 Monachus factus Episcopus, an recuperet bona renuntiata? Vel locum in Collegio? & num. 5.
- 2 Nouitius renunciens eius bona, quando illa recuperet, si exeat à Religione. Et quid si vadat ad Religionem capacem? & num. 4.

AD decis. 10. obserua, quod opinio D. Authoris hic, ut Monachus factus Episcopus non recuperet bona renuntiata, est sequuta per 1 D. Didac. Anton. Faiardum in tract. de Prelatis Regularibus post allegationes fiscales impresso, ubi illam fundat, & contrarijs respondet, sequitur Andreol. contr. 306. p. 6. Et Faiar. n. 3. refert Rub. Alexand. conf. 147. dicentem, Militem Hierosolymitanum professum, qui ex dispensatione Summ. Pont. exiit à Religione, & matrimonium contraxit, non habere regressum ad bona renuntiata ante professionem.

- 2 Obserua etiam, quod si quis fecerit amplam renunciationem fratri, vel alteri, tempore quo velit Religionem aliquam introire, & Deo seruire, si deinde ab illa Religione ante professionem exierit, recuperat omnia bona renuntiata, ac si dicta renunciatio facta non fuisset, cum talis donatio habeat tacitam conditionem.

ditionem, si professio sequatur, *Abb. in cap. quod à te, num. 6. vers. Aut professionem non fecit, & ibi, Innoc. Card. & Canonista de Cleric. coning. Summista omnes in verb. Nonitius, & verb. Religio, Barbof. in tract. de potest. Episcop. par. 3. allegat. 101. num. 37. & in collect. ad Concil. Trident. cap. 16. sess. 25. de Regul. num. 17. & 56. post Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 5. cap. 436. nu. 16. 26. & seqq. ubi dicit, id procedere ad huc professionem sequuta, si professus validè, de Religione ad aliam transferit, de qua re vidend. *Couarr. in cap. 1. à num. 20. de testam. Barbof. in d. cap. quod à te, num. 4. Et fundata conclusio, procedit etiam in Religioso Societatis Iesu, qui elapso biennio tria vota simplicia, iuxta Religionis Institutum, emittit, nam si exeat bona recuperat, ut fundat *Reg. de Marinis lib. 2. resol. cap. 195.***

3 Quod intelligo verum etiam si ille renunciarius possidens bona illa renunciata, & habita consideratione ad bona illa, condignū contraxerit matrimonium, sine quibus illud non contraxisset mulier, nam sibi debet imputari mulier, si contraxerit cum viro, qui illa bona possidebat, sed non irreuocabiliter, scilicet restituenda in casu, quo frater renunciās exiret de Religione, cum renunciatio illa habuerit conditionē intrinsecam, si renunciarius perseveraret in Religione: Et sic qualitas dispositionis ubi deficit, deficit ipsa dispositio, *Glos. verb. Auocandum in l. mancipia, ff. de seruis fugit: Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 15. num. 47. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 14. num. 8. Gallin. de verb. signific. cap. 9. num. 9. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 82. num. 1. Surd. conf. 400. num. 15. conf. 514. num. 4.*

4 Recuperat etiam bona Monachus renunciarius, professus in Religione incapax, si ad capacein, ex dispensatione Pontificia, transeat, ut post plures DD. fundat *P. Molfes. consil. 1. num. 21. & seqq. quem sequitur Reg. de Marinis lib. 2. resol. iuris, cap. 46. num. 17.*

5 Et Monachus factus Episcopus recuperat locum in almo Collegio Doctorum Neapolitano, qui vacauit, tempore quo erat Monachus, licet ab alio fuerit occupatus, ut decisum refert per DD. de Collegio *Reg. de Marinis d. cap. 46. num. 18.*

Obseruatio ad Decisionem XI.

S V M M A R I V M.

- 1 Patria communis appellatione quid veniat? & num. 2.
- 3 Curia appellatione quid veniat?
- 4 Transiens per loca prohibita, an puniatur?
- 5 Apprehendi, an debeat in loco prohibito? An possit habitare in confinibus? & num. 6.
- 7 Ciuitatis appellatione quid veniat? Appellatione patrie, & territorij, an mare? & num. 8.

Obserua ad hanc decisionem, quod si nomen patrie addatur nomen communis, tunc facit alium sensum, puta si paciscatur, quod quis possit pro aliquo contractu conueniri in patria communi, tunc potest conueniri, non solum in loco, in quo ipse Princeps, & eius Supremi Consiliarij resident, ut dicunt *Couarr. pract. cap. 4. nu. 10. & cap. 5. in princ. Petrus Barbof. in l. 2. §. legatis, num. 40. ff. de iudic. Hieronym. Gonzalez ad regulā 8. Cancell. glos. 13. §. 1. n. 10. Cabed. decis. Lusit. 12. num. 3. & 7. Pereira dec. 2. num. 12. vers. Licet enim, Amaya ad l. Cines 7. nu. 92. C. de incolis, lib. 10.*

Sed etiam ille locus, in quo Principis persona, & Maiestas repræsentatur, eiusque nomine, ac sub ipsius sigillo omnia expediuntur, ut in Hispania, in Regijs Cancellarijs Pinciana, & Granatenfi contingit, quæ proinde Supremi Castellæ Consilij, velut portio quædam sunt, & Curia nomine non minus decorantur, ac de casibus, quos Curia vocant, cognoscunt, *l. 1. & 2. & l. 11. tit. 5. l. 4. §. 7. tit. 15. lib. 2. ac l. 1. & 8. tit. 3. lib. 4. noua compilat. Parlador. in sesquicentur. quotid. different. differ. 10. per tot. maximè ex num. 7. Roder. Suar. in l. post rem iudicatam, ff. de re iudic. in declarat. legis Regni post ampliationes, & limitationes, q. 5. siue §. circa Iudicem, num. 21. latissimè Vela differ. 39. nu. 49. ubi contrarijs responder.*

3 Et Curia Romanæ appellatione propriè venit locus ubi est Papa, non verò ubi est Audientia, vel Concilium Papæ, *Gonzal. glos. 13. §. 1. à num. 2. Barbof. d. l. 2. §. legatis à num. 37. licet lato modo Curia dici possit ubi est eius Audientia, secundum Mar. Alter. de censuris, tom. 1. disp. 9. lib. 5. cap. 3. Nicol. Garc. de benefic. par. 1. cap. 1. à num. 387.*

4 Obserua secundò, quod reus transiens per loca partium offensarum, non animo commorandi non puniatur, *Capibl. de Baron. tom. 1. ad Pragm. 6. num. 161. & ad Pragm. 7. nu. 43. ex Vnio deqf. 505. Caball. cas. 283. nu. 74. Paschal. de patr. potest. par. 4. cap. 3. num. 21. Nouar. qq. forens. tom. 1. q. 28. nu. 4. D. Rodoe. ad Reg. de Marin. cap. 116. ea ratione, quia non dicitur venisse, qui non stetit. Qualis autem iudicetur modica mora? Multi illam coarctant ad quatuor dies, ut videre est apud Paschal. sup. n. 22. Alij ad 24. horas, Mele ad Gixarell. dec. 23. nu. 26. sed remitti in arbitrium Iudicis, bene dicit *Dam. Mucci ad Reg. Sanfel. decis. 49. num. 10. & ad decis. 50. in fine, secus dicit, si sæpius veniret, licet breui spatio moraretur. Puniatur si prohibitio sit accedendi, nam non potest transire, D. Petra in rit. 275. num. 55.**

5 Obserua tertio, quod guidaticum non dicitur fractum, cum quis visus est in loco prohibito, dummodò in illo non fuerit apprehensus, *Danza de pugn. DD. tom. 3. de guidaticis, c. 3. Scialoya in praxi foriudic. cap. 23. num. 44.*

Obserua quarto, quod potest reus com-

6 morari in finibus contiguus territorio prohibito, si non adfit etiam prohibitio in contrarium ei facta per Iudicem, *Catalan. de indultu, cap. 25. D. Mucci ad Sanfel. d. decis. 50. num. 14.*

7 Obserua quintò, quod appellatione Ciuitatis veniunt Vici, Suburbia, & Territorium, *Antun. Portugal. de donat. reg. par. 3. cap. 43. n. 10. & seqq. Pacichel. de distant. cap. 12. & fin. num. 38. Nos ad Rouit. conf. 101. num. 2. & seqq. lib. 2. Sorbell. in summ. diuers. tract. 5. Ciuitas, num. 10. Seuerin. ad Reg. Sanfel. decis. 385. lib. 3. Capon. discept. 107. tom. 2. Passerin. in cap. Statutum 11. de rescript. num. 57. in fine. Quod intellige in fauorabilibus, secùs in odiosis, nam tunc appellatione Ciuitatis venit tantum locus unius cinctus, *Antun. sup. num. 13. D. Luca ad Gratian. cap. 217. num. 2. & seqq. D. Romaguera ad Statut. Eugub. fol. 699. num. 11.**

8 Obserua sextò, quod si est interdicta Patria, & Territorium, est interdictum etiam Mare adiacens, diximus ad *Rouit. conf. 48. lib. 3.* quia in æquore etiam est Territorium, sequitur *D. Petra in rit. 275. num. 58.*

Obseruatio ad Decisionem XII.

S Y M M A R I V M.

1 An, & quando bona missa à sponso sponsa censentur donata? & num. 2.

Ad decis. 12. obserua, quod ad effugiendam litem, an dona missa à sponso sponsæ, sint donata, vel missa pro ornatu tantum ipsius sponsæ, & sic non donata, est inuenta cautela à DD. vt scilicet sponsus se proteſtetur per actum publicum coram Notario, & testibus, etiam clandestinè, quod talia dona mittit nò animo donandi, vt dicit *Reg. de Marinis lib. 2. resol. iuris, cap. 71.* nam cum dicta protestatione non censentur donata. Tamen si sponsa sit nobilior sponso, & inter tractatum matrimonij per communes amicos, sit actum de dictis donatiuis, tunc talis protestatio nihil nocet sponsæ, quia illa lucretur, vt fuit decisum per S. C. in causa D. Antonij Capce cum D. Antonio Marullo in Banca referente Domino Consiliario

2 Obserua secundò, quod dona data à consanguineis sponsi sponsæ, etiam antè translationem ad domum viri, semper censentur ei donata, quando ipsa sponsa mittit alia dona ipsi consanguineis viri donantibus, nam hoc casu est donatio reciproca, quæ vera donatio non est, sed species permutationis, vel debiti solutio, l. *Attilius regulus 27. ff. de donat. l. sed & si lege 28. §. consuluit in fine, ibi: Vult genus hoc permutationis, ff. de petit. hered. Tiraquell. in l. si unquam, verb. Donatione largiens, num. 32. Anton. Games in l. 29. Tauri, nu. 23.*

Escob. de ratiocin. cap. 24. nu. 25. & seqq. vbi adducit tex. in l. filius 8. in princ. ff. de Procurat. Matic. de tacitis lib. 13. tit. 2. num. 7. & tit. 15. nu. 17. Gratian. discept. 202. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 1. q. 10. num. 21. Casanat. conf. 10. nu. 51. Rota in nouiss. decis. 488. nu. 7. par. 1. Berart. de visit. cap. 23. num. 72. Cutell. de donat. discurs. 1. num. 81. & discurs. 2. par. 13. num. 2. & seqq.

Obseruatio ad Decisionem XIII.

S Y M M A R I V M.

1 Bancum quando debeat soluere presentanti fidem, seu apocam, pecunias in illis contentas? & num. 2. & 3.

Ad decis. 13. obserua casum, qui euenit mensibus elapsis in quodam Banco huius fidelis. Ciuitatis. Quidam Titius deposuit in dicto Banco duc. centum, quorum voluit, & habuit quinque fides crediti. Quorum quilibet continebat summam ducat. 20. successiuis temporibus aduenerunt giratarij dictarum quinque fidium, & Bancum illas statim soluit. Post aliquod tempus aduenit alia fides crediti similiter duc. 20. quæ sine villo vitio erat, Bancum noluit soluere ex quo in creditum dicti Titij pecunia non aderat, imò erat expensa in illis quinque alijs fidibus iam presentatis per varios giratarios. Sed replicabat giratarius, seu Dominus huius vltimæ fidei: soluere, nam hæc fides est vera non falsa, proinde seruare fidem publicam, dum promittitis soluere adferenti fidem crediti. Facta hac instantia, Officiales Banci prædicti, & Gubernatores, inter quos adsunt aliqui Iuriconsulti ex primoribus Ciuitatis, callentes decisorum in hac decis. tecerunt diligentias in videndo alias quinque fides crediti retrò presentatas Banco, cum quibus tota pecunia fuit exacta, & reperta fuit vna ex illis falsa, falsitate admodum occulta, vnde re benè perpenſa per dictos Gubernatores fuit mandatum, quod dicti ducati viginti clam soluerentur, ex decis. in hac decisione; fuit mandatum solui clam, nè inferretur præiudicium dicto Banco ex tali exemplo; & fuit ordinatum Procuratori Banci, quod instaret contra illum, qui exegit pecuniam à dicto Banco cum dicta falsa fide, citrà præiudicium iurium competentium dicto Banco contra Panneſtarium eiusdem Banci, ad cuius onus currit solutio mala, vigore fidium falsarum.

2 Obserua secundò, quod v. g. Si Titius habeat fidem crediti Banci Sacri Montis Pietatis ducatorum mille, & illa perueniat in manus Sempronij domestici dicti Titij, quo semper vsus est pro accipiendis pecunijs à Bancis, qui Sempronius ex illa fide faciat duas apo-

apocas ducatorum noningentum notatas in illa fide cum girata falsa in pede illius fidei crediti veræ; deinde illas apocas notatas in fide, tradat Caio, & Mænio, inscientibus talem falsitatem, ille Caius, & Mænius possunt accipere à Banco Sacri Montis Pietatis pecunias in illis apocis notatas, & contentas, & Bancū debet solvere, non obstante, quod verus Dominus illius fidei crediti, fecerit sequestrare dictam pecuniam, & prædat non debet fieri has solutiones, ex quo dictas apocas notatas in illa fide, non notavit ipse verus Dominus, sed alter non Dominus, falsificando eius manum, ut fuit decisum, ex *decis. in hac decisione*, per Collaterale Consilium anno 1686. ad relationem D. Regentis, & Locumtenentis Regiæ Cameræ D. Antonij de Castra Delegati Banci Sacri Montis Pietatis, in causa Illustris Ducis Castellini N. de Alexandro cum Bacherio, Andrea de Constantio, & alijs.

3 Observa tertio, quod si Mænius tradat Bacherio Spiritus Sancti, v.g. tres fides crediti, vel apocas notatas in fidibus, non eiusdem Banci, sed alterius, & ex illis obtineat vnam, vel plures fides crediti dicti Banci Spiritus Sancti, si deinde Bancherius ille Spiritus Sancti, mittendo illas fides crediti, vel apocas notatas in fidibus, receptas, ad proprium Bancum, ad quod ibant directæ, reperiat aliquas falsas, non potest renuere solvere illas fides crediti per ipsum firmatas, dum giratarij illarum veniunt ad suum Bancum ad habendas pecunias in illis contentas, sub prætextu, quod illæ fides crediti sint efformatæ ex aliquibus apocis falsis, ex *decis. in hac decisione*, sed debet dirigere gressus suos contra Mænum, qui tradidit apocas falsas pro faciendis, & habendis fidibus crediti veris, ut decisum fuit per Collaterale Consilium hoc anno 1687. cum Banco Sacri Montis Pauperum, referente D. Delegato dicti Banci.

Observatio ad Decisionem XIV.

Ad *dec. 14.* Ad materiam recursus cōpetentis Fisco in Regno Neapolitano, vide, quæ diximus in *tract. de nullitatibus*, tom. 1. rubr. 1. *quæst. 9.* & rubr. 4. q. 23.

Observatio ad Decisionem XV.

S Y M M A R I V M.

1 *Auxilium dans homicidio commisso cum armis igneis, an, & quando puniri possit, ut principalis? & num. 2.*

Ad *dec. 15.* observa, diximus hic Nos n. 37. quod auxilium dans committenti delictū cum armis igneis, potest, sicut principalis, 1 puniri cum delegatione, & abreviatione termini, vigore *Pragm. 5. de iſtu scop.* Sed quid dicendum in Curijs Baronialibus, & contra-

mandantes, & an pœna duc. mille indicta per *Pragm. 28. de armis* contra delinquentes cum armis igneis, sit illis infligenda?

Et videtur dicendum illam esse servandum 2 in Curijs Baronialibus, & contra mandantes, & etiam quoad pœnam duc. mille indictam per d. *Pragm. 28. de armis*. Ea ratione, quia pœna Statuti punientis facientem maleficium, punitur etiam fieri faciens, secundum doctrinam *Bart. in l. quemadmodum, C. de agricol. & cens. lib. 1. num. 4.* Igitur si *Pragm. 15. de iſtu scop.* & d. *Pragm. 28. de armis*, ita disponunt contra occidentes cum armis igneis, disponunt etiam contra mandantes, decisum refert *Thor. in Compend. decis. verb. Mandans, to. 1.* Sed vide, quod contra tenet *D. Merlin. controu. 47. tom. 1. quem sequitur D. Campan. resol. crimin. 1. num. 15.*

Observatio ad Decisionem XVII.

S Y M M A R I V M.

1 *Quid sit monopolium, & eius damnum.*
2 *An Rex exercere possit monopolium? an possit concedere, ut alius exerceat? In quo differat ius prohibendi à gabella? An Fiscus solvat gabellam? & num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. & 13. ubi decisio Regiæ Camera.*

Ad *dec. 17.* ad materiam monopolij videndus *Farinac. in fragm. crim. par. 2. nu. 287.* & seqq. verb. *Monopolium*, ubi totam materiam explicat *Capon. tom. 4. cap. 262. Caball. cas. 215. Bouadill. in Politica. Casar Nicolaus Pisanus ad Gaetam super Rit. R. C. S. rub. 20. n. 26.*

Ad quam *dec. observa*, quod pro annona, 1 Regni, & ad evitandum monopolium, & quod Mercatores non emant victualia, ut illa carius vendant, est prohibitum Mercatoribus, & alijs, emere frumentum, ordeum, & alia victualia intra 30. milliaria à Ciuitate Neapolis causa illud reuendendi, sed solum licet pro usu proprio, nec etiam in foro magno dictæ Ciuitatis, nec in Dohanis Auellini, Atripaldæ, Gryptæ Minardæ, Apicis, Montisherculis, Reini, & Campibassi, sub pœna amissionis frumenti, & ordeï, & alijs D. Proregi reserbatis, quæ pœnæ fuerunt declaratæ per *Pragm. 50. infra*, in annis septem relegationis Nobilibus, & tritemium ignobilibus, ut in *Pragmaticis 11. 12. 15. 21. 25. 29. 30. 37. & 50. sub tit. de annona Ciuit. Neap.*

Benè verum Rex potest tale monopolium 2 exercere, ut inde ad publica onera supportanda pecunia compararet, *Arist. 1. lib. Polit. cap. 11. Plin. lib. 8. cap. 37. Strabo lib. 17. Cassiodor. lib. 2. var. cap. 30. in fine, Massimil. Faust. in consil. pro Erario, class. 10. conf. 9. Bodin. de Rep. cap. 10. Bald. in l. 1. C. de monopol. Soccin conf. 272. num. 6. lib. 2. Roland. conf. 22. nu. 9. Sord. conf. 321. nu. 38.*

Giouagnon. conf. 29. lib. 2. nu. 19. Caball. cas. 215. num. 22. Riminald. iun. conf. 370. Tusch. conclus. 678. num. 4. lit. P. Hering. de molendin. q. 10. Cyriacus contron. 462. n. 27. Capyc. dec. 209. n. 20. Sixtin. de regal. lib. 2. c. 3. n. 59. Pisan. vbi sup. n. 28.

- 3 Sic etiam Rex potest concedere privilegiū vni Mercatori, quod ille solus possit emere, & vendere tale genus mercimonij, putā cabacum, aquam ardentem, mannā, & similia, quod privilegium nos dicimus, ius prohibendi, & quod Mercatoribus est prohibitum, per tex. in l. vnic. C. de monopol. Reg. licet, Alciat. in l. inter publica 17. vers. Venalium, num. 9. ff. de verb. signif. & ibi, Rebuff. ex Azon. & Hostiens. in summa de contrah. empt. probat hoc esse contra ius gentium, & infra in vers. Etiam prohibentur, latius idem in 2. tom. ad Constit. Gall. tit. de Magistr. artific. & monopol. prohib. art. 4. gl. 2. vbi num. 7. Inter alia exempla ponit monopolij prohibiti, si quis conatur impedire, ne aliquis exerceat negotiationem vini, aut alterius rei, præter eum, etiam si in vim rescripti Regij id fiat, quia illud rescriptum non valet, & impetrans in monopolium incidit, citans Corrad. de contractib. q. 51. circa finem, & num. 8. addit, Incidere in poenam d. l. 1. C. de monopol. eos, qui conuenerunt, quod homines certi municipij non deferant frumentum in Ciuitatē, vt Dominus loci, vel Cives ipsi prius summa vendant, vt ex Alber. Barr. Socin. & alijs, discunt Rebuff. per totam illam Glossam, & præfatum num. 12. 13. & seqq. quod autē voluit Ifern. in 5. conuenticulas, num. 24. de pace iuramento firmanda, vbi communitates prohibentur conuenire, quod negotiatores non vendant, nisi secundum pretij per eos Statutum.

- 4 Et monopolium definitur per Briffon. lib. 11. de verb. signif. cum quispiam sibi vni mercis alicuius vendendæ ius, potestatemque vendicare audeat, ex Arist. & Sueton. Menoch. de arbitr. cens. 6. cap. 569. Decian. relatus à Caball. resol. crim. cas. 215. nu. 22. Pisanus in laudato loco d. n. 25.

- 5 Quod ius prohibendi, vt possit exerceri, est necessariò probanda immemorabilis consuetudo, sine qua ista iura non possunt acquiri, exempla sunt in prohibitione molendi frumenta, coquendi panem, macellandi carnes, nisi in certo molendino, furno, vel macello, ex Panorm. Signorol. Bertrand. Socin. Taf. Dec. Affl. Rip. Curt. & alijs, Auendan. de exequend. mandat. 2. par. cap. 4. d. num. 22. ad 26. vbi in specie tradit, nec etiam Domines inferiores posse prohibere, ne alij vendant vina, vel frumenta, donec ipsi vendiderint, ex quo infringitur libertas, & ob id ipsis impunè resisti potest, ex Alberic. Luca, & Parid. Mastrill. de magistr. lib. 4. c. 18. num. 25. & seqq.

- 6 Nisi immemorabilis legitime probetur cū requisitis descriptis per eum, lib. 1. cap. 6. num. 10. Mysinger. cens. 5. cap. 29. num. 10. latè Thef.

decis. 16. vbi citat Pragm. 14. de Baronib. super qua dixit D. Author, & plura Capibl. de Baron.

- 7 Et Boss. tit. de vestigal. num. 4. dicit, quod totum illud pretium, quod augetur in re, putā Sale, ultra verum pretium, & commune, quāuis non concernat præstationem extrinsecam, sed respiciat augmentum pretij eiusdem Salis intrinsecè, attramen quia re ipsa in idem cadit, occasione prohibitionis, putā si prohibeatur emere Sal, nisi in Salinis, vel ab Arrendatoribus, à quibus necesse est emere cariori pretio eius, quod alibi, vel ab alijs emissum se mota prohibitione, totum propterea illud augmentum pretij est proprium, & verum, vestigal, vel datum, concordat cum Bossio Remig. de Gonny in tractatib. tom. 15. par. 2. de charitativo subsidio, q. 60. nu. 3. fol. 183. vbi dicit, hoc vestigal sua Regione Gallix vocari, Scizam, quæ est impositio, quæ communiter imponitur super vestigalibus, quæ venduntur ea conditione, vt omnes ementes ultra iustum pretium soluant certum augmentum, vt scilicet panis, carnis, vinum, & omnia ad victum parata, quæ communiter haberentur pro octo, vel decem, vendantur duodecim, vel plus, latissime hæc referens D. Reg. Galeota resp. fiscal. 10. num. 25. & seqq. Capibl. de Baronib. par. 1. nu. 164. in fine, Petra de potest. Princip. cap. 13. n. 10. D. Conf. Rosa consult. 69. num. 12.

- 8 Et sicut Rex ipse potest exercere monopolium, sic potest concedere, vt alij illud exerceant, dixerunt Innoc. in cap. significante, num. 1. de appell. v. v. s. conf. 67. num. 29. Giouagnon. conf. 29. num. 17. Mastrill. de magistrat. lib. 4. cap. 18. num. 56. Clar. s. feudum, q. 30. Intrigl. de feud. q. 72. num. 1. Hering. de molendin. q. 11. num. 113. D. Rosa consult. 69. num. 16. Barbof. in l. si vir, nu. 29. vers. Sed non recedendo, ff. solut. matr. Fachin. conf. 6. num. 7. lib. 1. Kloch. de arar. cap. 9. num. 10. & seqq. l. 2. Maximil. eod. tract. claus. 10. ordinat. 774. Borrell. de præst. Reg. Cathol. cap. 25. nu. 10. Vizzan. de mandat. Princip. l. 3. cap. 4. §. 1. nu. 33. & seqq. D. Rocca disp. cap. 69. num. 10.

- 9 Ex quibus, meo iudicio, gabella est illa, quæ soluitur ab omnibus introducentibus, v. g. panem, farinam, vinum, sericum, in aliquam Ciuitatem, ad certam rationem, putā ad rationem decem, vel viginti pro centum valoris rei, l. inter publica, §. publica, vbi Alciat. Rebuff. & alij, ff. de verb. signif. Briffon. in eundem tit. lib. 19. verbo Vestigal, Auendan. de exeq. mād. par. 2. cap. 4. num. 7. Sixtin. de regal. lib. 2. cap. 6. Caballin. milleloq. 174. num. 2. Andr. Kitcher de Saxon. non prou. iure, cap. 5. nu. 78. & 79. Boss. tit. de vestigal. in princ. Ius prohibendi est, quando res valet decem, & ita communiter vendi solet, & hæc res solet vendi, & emi ab omnibus ad dictam rationem, Rex dat privilegiū vni, vt solus ille possit vendere talem rem, si dicitur ad dictam rationem decem, est simplex ius prohibendi, quæ publico non præiudicat, sed

AD DECISIONES REGENTIS ROVITI. 71

sed tantum illis personis, quæ solebant emere, & vendere illas res, sed sitaxetur, & augetur pretium talis rei, tunc est gabella, ex DD. *suprà* citatis, & ius prohibendi simul.

Ex his dicebam Ego uti Aduocatus Regiæ 70 Dohanæ Neap. vanam esse prætentionem. D. Aduocati Fiscalis Regiæ Patrimonij, petentis non deberi solui directus dictæ Regiæ Dohanæ ex aqua ardente, quæ introducebatur in hanc Ciuitatem Neap. quando Arrendamentum, & ius prohibendi dictæ aquæ non est locatum, sed redditus exiguntur in demanio, ea ratione, quia Fiscus non soluit gabellas, ad *tex. in l. locatio, §. Fiscus, ff. de vectigal. & gabell. Alfar. de offic. fiscal. gloss. 20. §. 8. num. 116. & gloss. 34. §. 1. spec. 10. num. 58.*

Dicebam vanam, quia ex dictis, dictum ius 11 prohibendi, aliud non est quam priuilegium datum vni, ut ille solus vendat tale genus rei, sed illi non datur priuilegium, ut gabellam illius rei non soluat, nam hoc esset præiudicare tertio, & sic assignatarijs in hoc nostro Regno, quibus Rex anno 1649. dedit insoluitum dictum Arrendamentum Regiæ Dohanæ, tollendo eis dictus directus eis spectantes pro dicta aqua ardente introducenda ad hanc Ciuitatem, & Rex non præsumitur velle iura tertij præiudicare per priuilegium, *leg. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publ. Reg. Tap. de constitut. Princip. in rubr. c. 2. cap. super eo de offic. & potest. Iudic. deleg. & ibi, August. Barbosa. num. 3. Gonzal. nu. 6. Reg. Valenz. conf. 166. num. 90. & seqq. lib. 2. Anna conf. 62. num. 23.*

Et quamuis Fiscus non soluat gabellas, id 12 intelligitur, quando res deseruit pro suo seruitio, non autem quando de dicta re mercatur, ut est in casu nostro, nam tunc soluit gabellas, d. §. Fiscus, *vers. Mercatores, l. vniuersi, C. de vectigal. & commiss. vbi DD. omnes Thomas Parpalias in l. placet, num. 111. vers. Fallit primo, C. de Sacrosanct. Eccles. Natta conf. 139. num. 4. lib. 1. Roland. conf. 61. nu. 23. lib. 4. quidquid dixerit Ruin. conf. 89. num. 5. lib. 1. Reg. de Marin. ad Reuert. decis. 548. num. 2.*

Et ex his obtinui per R. C. esse soluendam 13 gabellam de dicta aqua ardente hoc anno 1686. in Banca Capi.

Obseruatio ad Decisionem XIX.

S V M M A R I V M.

1 Laicus an possit fideiubere pro Clerico, & quando, ut conueniatur coram Iudice Ecclesiastico?

A D decis. 19. ad num. 8. obserua, quod licet de iure Aragonio, laicus fideiubere non possit coram Iudice Ecclesiastico, ut ibi 1 conueniatur per formam *de leg. 3. de iurisd. om. iudic. prout est statutum etiam de iure*

Castellæ, Portugalliæ, Nauarræ, Franciæ, Carleual. de iudic. lib. 1. tit. 1. num. 1121. Anguin. de legib. lib. 3. controu. 22. Tamen secus est in fideiussoribus laicis coram Iudice Ecclesiastico Ordinis Montesiæ, D. Cresp. obs. 56. & fuse quo ad hanc fideiussoriam materiam, Casar Nicolaus Pisanus ad Goffredum de Gueta super Riti- bus R. C. S. in rub. 26.

Obseruatio ad Decisionem XX.

A D decis. 20. videndi Cortiada decis. Cathal. 10. num. 114. Palma alleg. 171. tom. 1.

Obseruatio ad Decisionem XXI.

S V M M A R I V M.

1 An in S. C. currant fatalia?

A D decis. 21. An in S. C. currant fatalia? Hi dicunt non currere, Carleual. de iudic. in addit. ad tom. 2. additis in tom. 2. §. 8. Reg. Ga- 1 leot. controuers. 19. & 20. lib. 1. sed quoad cur- rant, Reg. de Marin. lib. 2. cap. 79. & ad Reuert. decis. 178. & 578. Marotta discept. cap. 13. Dom. Prat. ad Muscatell. par. 2. gloss. finendum, col. 2. & lib. 2. discept. cap. 10. Paschal. de patr. potest. par. 1. cap. 8. ad n. 223. Dom. Staib. ref. 94. 140. & 197. Dom. Petra ritu 248. num. 26. ritu 260. num. 34. Luca ad Franch. decis. 646. Dom. Philipp. dissert. fiscal. 12. Nos ad Ronit. hic, & ita decilum refert per S. C. nouissime Dom. Mucci ad Reg. Sanfel. decis. 6. num. 14. maxime si Sacrum Consilium ex relatione causæ faciendæ à D. Commissario, olfaciat iniustitiam reclamantis, ut accidit in casu illius decisionis, alias existente iustitia reuideret ex ipsdem actis.

Obseruatio ad Decisionem XXII.

S V M M A R I V M.

Quanta sit legitima matris in bonis filij, tertia, tertia, vel tertia totius, vbi decisio Rota Romana, & à num. 2. ad num. 30.

31 An, & quando legitima filijs sit relinquenda, titul. institutionis? & num. 32. & 33.

A D decis. 22. Quanta sit legitima matris in bonis filijs, si tertia tertia, vel tertia totius, vel quanta, disputat facit Bellon. de iure ac- 1 crescend. tom. 1. cap. 6. q. 16. vbi ponit decem ca- lus, quibus materia accidere potest, & recte il- los per Iuris tractatus designat, Merlin. de legit. lib. 1. tit. 3. q. 4. libet hic imprimere decisionem Rotæ Rom. contra decisionem D. Autho- ris hic. Vidant Lectores, quæ meliora iura fouear.

D E C I S I O
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
C O R A M
R. P. D. C A C C I A
Romana, seu Ianuen. Legitimæ,

Luna 9. Decembris 1686.

O Bije bonæ memoriæ Nicolaus Pallauicinus Ciuitellæ Princeps, qui in primo testamento instituit sibi hæredem clarissimæ memoriæ Cardinalem Lazarum Pallauicinum, patrum neglectis DD. Sororibus vtrinque coniunctis, & D. Ioanne Baptista Centuriono Auo, qui contra Tabulas inofficiosi quærelam proposuit; quapropter annullato testamento, & concurrentibus cum Auo DD. Sororibus, cum nihilominus voluntas Testatoris per clausulam Codicillarem in vim fideicommissi substineretur, dubitatum fuit, quora esset legitima Aui; An tertia tertie partis hæreditariæ, quam in successione merè intestata consequeretur in concursu cum DD. Sororibus, an verò tertia totius hæreditatis, & præiis pluribus Decisionibus coram Eminentissimo Matthæio, tunc nostri Ordinis Auditore integerrimo, pronunciatum fuit, legitimam esse tertiam totius substantiæ, quam DD. Sorores non capiunt, quæ sententia fuit in secunda instantia coram R. P. D. meo Benineasa, & hodiè in tertia coram me iterum confirmata.

Etenim reassumentes fundamenta latius deducta in præteritis Decisionibus, dicebant, ascendentem habere intentionem fundatam pro integro triente in clara dispositione textus in §. 1. *Auth. de trient. & semiss.* ibi: *Non triuncium eis relinqui solum, sed tertiam propriæ substantiæ partem, hoc est uncias quatuor, & hanc esse definitam mensuram, & paulò inferius, ibi: Licet ei reliquum octuncium forte, aut sexuncium habere, & largiri sicut voluerit filiis ipsis, aut cui libet extraneorum, & natura primò curata compotenter sic ad extraneas largitates accedere.* Ex dispositione enim prædictæ *Authenticæ* statuitur quota legitimæ in tertia totius hæreditatis, non solum favore filiorum, sed etiam ascendentium, ut subdit textus, ibi: *Hoc observato in omnibus personis, in quibus ab initio antiquæ quartæ ratio de inofficioso lege decreta est, & nocant communiter DD. in Auth. nouissima, C. de inoffic. testam. ac in nostris terminis Gabr. cōs. 94. num. 12. lib. 1. R. Ponte cōs. 68. num. 10. Bellon. de iur. accresc. cap. 6. qu. 16. num. 65. Thes.*

decis. 172. num. 3. Sperell. decis. 34. num. 3. & 9. Duñoz iun. decis. 757. num. 3.

Hæc regula, quando agitur de legitima debita ascendentibus, vnicam patitur limitationem favore fratrum, vel sororum defuncti vtrinque coniunctarum; Cum enim isti ex posteriori dispositione textus in *Auth. defuncto, C. ad Tertull.* concurrant cum ascendente ad successionem vniuersalem ab intestato, hinc sequitur, ut sicut hæreditariam successionem ascendenti diminuunt, ita per consequentiam diminuunt etiam legitimam, non quia ipsi concurrant in dicta legitima, quæ fratribus nunquam debetur, nisi quando instituta sit turpis persona, per tex. in l. fratres, C. de inoffic. testam. §. soror, *Instit. eodem titulo*, ut latè obseruat Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 2. q. 13. num. 1. & seqq. Sed quia, ut dictum est, diminuunt portionem hæreditariam, à qua legitima, vti pars à suo toto, est deducenda, Bald. cōs. 350. num. 2. lib. 4. Gabr. d. cōs. 94. sub nu. 20. & seqq. Marefcott. var. resol. lib. 1. cap. 10. num. 19. & 20. Peregr. de fideicom. art. 38. num. 13. vers. *Quartus casus*, Bellon. d. quæst. 16. nu. 109. & seqq. Rota decis. 421. num. 4. & seqq. par. 4. diuers. decis. 219. num. 7. par. 6. rec. Duñoz decis. 732. num. 3.

Quapropter siue ab intestato, quando ex dispositione Statuti, vel hominis, alteratur successio iuris communis, siue in causa testati, quando quæritur de quota legitimæ ascendentibus debita, illa inualuit sententia à DD. magis recepta, & à Sacra Rota semper probata: quod si agitur cum fratribus vtrinque coniunctis intret limitatio regulæ, ut quidquid ipsi capiunt ex hereditate, siue titulo particulari, siue vniuersali, iuxta casus contingentes ad mensuram fauoris, & emolumentum, quod consequuntur, diminuat directè hæreditatem, & consequenter indirectè, & causatiue legitimam: è conuerso autem quando agitur cum extraneis, qui nullam habent consuectionem de iure communi cum ascendente, retineatur regula dictæ *Authenticæ de trient. & semiss.* ut scilicet legitima sit tertia totius, ut distinguit Bald. dicto cōs. 350. sub nu. 2. lib. 4. à Ponte dicto cōs. 68. num. 6. & seqq. & per tot. & pluribus relatis casibus, Peregrin. de fideicommiss. art. 38. sub num. 13. vers. *Quarto*, Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 4. q. 7. nu. 12. & seqq. Thesaur. d. decis. 172. num. 6. Rota dicta dec. 421. num. 7. & seqq. par. 4. diuers. Duñoz dicta decis. 732. num. 6. & decis. 757. num. 3.

Ratio est deducta ex ipsa *Authentica defuncto*, quia consuectio ab intestato, quæ sola operatur diminutionem hæreditatis, & consequenter legitimæ, in præiudicium ascendentis, est inducta favore fratrum vtrinque coniunctorum tantum, exclusis etiam fratribus consanguineis, ut patet ex litera dictæ *Authenticæ*; deo cessante favore fratrum, cessat etiam ratio diminutionis, l. adigere, §. quamuis, ff. de

in patr. l. si pater, ff. de hered. Instit. Gabr. d. consil. 94. sub num. 16. vers. Quando, Duñoz d. dec. 732. num. 5. & decis. 757. nu. 4. & in decisione R. P. D. mei Benincasæ, s. quod optima; Estet enim iniquissimum, ut id quod auferretur ab ascendente contemplatione fratrum, cedat commodo hæredis extranei, ut considerat Fabian. de Giecb. in Auth. nouissima, num. 44. & 45. C. de inoffic. testam. Bellon. de iur. accresc. d. q. 16. n. 115. Sperell. decis. 34. num. 32. Cardinalis de Luca de legit. disc. 10. sub num. 30. vers. Replicabam.

Hanc proportionem inter fauorem fratris, 6 vel extranei breuiter, sed eleganter docuit Bald. in Auth. nouissima, num. 10. C. de inoffic. testam. ubi tradit generalem theoricam, quod quando res ita se habet ex testamento, sicut se haberet ab intestato, legitima sit tertia portionis debita ab intestato; Si verò non ita se habeat, legitima sit tertia totius; optimè agnoscens totam rationem diminutionis positam esse in æqualitate testati cum intestato, quando scilicet militat idem fauor fratrum ex dispositione hominis, qui militaret ab intestato ex dispositione legis, secus è contra, quam theoricam in sensu affirmatiuo sequitur Gloss. marginalis in dicta Auth. nouissima, verb. Placet, ibique Salyc. num. 8. in fine, Iason. num. 63. Ofsch. cons. 56. num. 2. qui testatur de communi Gabr. d. cons. 94. num. 13. Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 11. ubi pariter de cõmuni, & art. 38. sub nu. 13. vers. Tertio, quia, Petr. de fid. q. 15. sub num. 75. Mangil. de impu. q. 6. num. 34. ubi de communi, & recepta opinione, Rota decis. 219. num. 4. par. 6. In sensu verò negatiuo Soccin. sen. cons. 150. sub num. 28. vers. Confirmantur, Surd. cons. 404. num. 7. Altograd. cons. 57. num. 22. lib. 1. Bellon. de iur. accresc. cap. 6. q. 16. num. 71. & 114. Rota post Merlin. de legitim. decis. 57. nu. 24. ubi dicit doctrinam Baldi esse communiter approbatam, & decis. 62. nu. 37. ubi plures adducit de magis communi testantes.

Eandem proportionem, & mensuram constanter tenuit Rota diminuendo legitimam, 7 ad limites fauoris fratrum, iuxta casuum contingentiam: Ità in magistrali decis. 421. par. 4. diuers. cum ageretur de fauore fratrum excludentium matrem à successione defuncti, vigore Statuti, præterquam à legitima, Rota censuit eam diminuendam esse ad tertiam portionis debitam ab intestato de iure communi: Ità è contra in illa Romana de Menichellis post Merlin. decis. 37. quia contentio erat cum fratre consanguineo tantum, decisum fuit legitimam esse tertiam totius hæreditatis. Sic pariter in decis. 69. post eundem Merlin. cum quaestio esset mixta cum fratribus, & extraneis, quia agebatur de supplemento legitimæ matris cum fratribus institutis in proprietate, & cum uxore instituta in usufructu, ut patet ex positione illius causæ, decisum fuit, legitimam

esse tertiam totius substantiæ, quam fratres non capiunt, dummodò non sit minor tertia tertiæ.

Similiter in decis. 732. & 757. coram Duñoz 8 iun. cum in testamento filiarum, præterita matre, frater institutus fuisset in proprietate, ac maritus in usufructu; & contratabulato testamento per clausulam codicillarem Testatoris voluntas sustineretur in vim fideicommissi, dictum fuit legitimam matris esse tertiam totius quoad utrumque: scilicet quoad fratrem, quia declarauit se nolle facere partem matri in diminutione legitimæ, quoad maritum, quia erat extraneus. In quibus decisionibus illud præcipuè notandum, quod frater adinuerat hæreditatem, ut in pr. sub num. 5. vers. Nec releuat, & in sec. sub num. 2. vers. Nec refert, & nihilominus decisum fuit per eam additionem, nullum ius quæsitum fuisse marito, ea ratione, quia ius diminuendi legitimam, quod est inductum fauore fratrum nihil pertinet ad extraneum, cuius respectu existat frater, nec nè, semper legitima est tertia totius hæreditatis.

Nec solum in successionebus vniuersalibus, 9 sed etiam in particularibus relictis hanc proportionem Rota semper retinuit, constanter existimans emolumentum, quod fratres consequuntur ex legatis, diminuere hæreditatem ad hunc effectum calculandi legitimam ascendens, ut in d. decis. 421. num. 8. par. 4. diuers. Pentinger. decis. 495. num. 2. Priol. decis. 268. num. 4. & in rec. decis. 572. num. 23. par. 5. plenè in decis. 219. per tot. par. 6. & decis. 662. num. 8. par. 19. Non refragante toties inutiliter repetita diuersitate inter successionem, seu titulum vniuersalem, & legata, quæ sunt titulus particularis non seindens, nec diuidens hæreditatem: Animaduertendum enim est ad rationem, quare legata, quæ vtpotè merè liberalitates regulariter non minuunt hæreditatem ad effectum calculandi legitimam, nihilominus facta fauore fratrum eam minuant, & deducantur per prius, sanè non alia, nisi quia dum in substantia concernunt fauorem fratrum, pro ea parte constituunt æqualitatem testati cum intestato, & succedunt loco partis, & tituli vniuersalis, Merlin. de legitim. d. lib. 1. tit. 4. q. 7. num. 15. & 16. Marefcott. d. cap. 10. num. 9. Sperell. decis. 34. num. 37. Rota d. decis. 421. num. 8. par. 4. diuers. & latè in d. decis. 219. nu. 7. & seqq. & num. 20. par. 6. rec. è conuerso si ex aliqua circumstantia succedere nõ possint loco partis, veluti quia soror esset à Statuto exclusæ, tunc detrahuntur post legitimam, eamque non minuunt, quia soror per legatum non dicitur admissa ad successionem, & ideo impossibile est, quod faciat partem, Marefcott. d. c. 10. num. 17. & 18. Card. de Luca d. disc. 40. n. 12. de legitim. Rota decis. 38. & 68. post Merlin. & decis. 421. num. 9. par. 4. diuers. & d. decis. 219. num. 19. par. 6. recent. Sicut pariter si legatum sit adco

adeo pingue, ut excedat emolumentum, quod frater consequutus fuisset ex successione intestata; tunc quia pro rata excessus non adest æqualitas testati cum intestato, in ea parte excessiva non deducitur per prius, nec minuit hæreditatem ad effectum calculandæ legitimæ, quæ adhuc remanet tertia tertiæ, ut in *decis. 69. post Merlin. de legitim. & in decis. 308. nu. 11. & 12. coram Duñoz iun.* Unde retorquetur argumentum: Si enim titulus etiam particularis liberalitatis minuit hæreditatem in hoc casu, & ad hunc effectum, de quo agitur, contra regulas iuris in alijs casibus, manifestum est, vim non esse in scissura, nec in titulo, sed in favore, & emolumento, atque in effectiva æqualitate testati cum intestato, ut etiam concludit *Bellon. d. q. 16. num. 157.*

Igitur cum in præsentī militet favor DD. Sororum pro Trebellianica, quam retinent, & favor DD. de Rospigliosis, qui sunt extranei, pro reliqua hæreditate, quæ eis restituitur, æquissimæ visæ fuerunt sententiæ, quæ iuxta prædictam proportionem iudicarunt hæreditatem diminui, pro ea parte, quam sorores consequuntur: in residuo verò legitimam esse tertiam totius hereditatis per supradicta.

Retenta hac proportionē in nostro Tribunali inconcussè servata, superfluum videbatur respondere ad argumenta contraria, & nihilominus Domini, ut Partibus magis satisfacerent, hanc Prouinciā assumētes dixerunt, primò, non obstat, quod nos versemur in successione intestata, ex quo annullato testamento per quærelam inofficiosa, auus, & sorores insimul ab intestato succedant. Si enim hoc assumptum verè, & propriè subsisteret, frustrā fieret tanta contentio à DD. de Rospigliosis extraneis, ad quos, siue ad Cardinālē Pallauicinum eorum Auctorem, successio intestata non pertinet. Sed verè, & propriè sumus in successione mixta legis, & hominis, quia successio delata auo, & sororibus per dispositionem legis, statim eisdem aufertur per dispositionem hominis explicatam per clausulam codicillarem, quæ significat expressam Testatoris voluntatem favore hæredis scripti, ut per *Castrens. conf. 200. sub nu. 1. vers. Et obliquatio, lib. 1. Surd. conf. 232. sub num. 26. & 27. Fab. in Cod. lib. 6. tit. 17. de fin. 2. num. 25. ibi: At cum testamentum factum sit in favorem extranei, in eoque adiecta clausula codicillaris, manifestum est id vnum Testatorem agere, ut quantum in se est, excludat eos, qui ab intestato essent successuri, & admittit contraria decisio Eminentiss. Matthæi sub die 10 Martij 1684. Itaque omnia. Idque etiam ostendit ipsa quæstio legitimæ, de qua nunc agitur; nam si essemus in successione intestata iuris communis non quæreretur de legitima, sed de successione, *Alex. conf. 117. num. 13. vol. 6. Gabr. dicto conf. 94. sub nu. 2. vers. Et quamvis.* Ideo semper recurrimus ad ean-*

dem difficultatem, an Testator per hanc dispositionem, & voluntatem expressam possit oblique disponere vitrà octavium, & hæres extraneus habeat ius diminuendi legitimam ascendenti, à DD. & Rota negativè resolutam, ut suprà, & in terminis, quod ubi fratres sunt grauati per clausulam codicillarem non obstat ascendenti, sed istius legitima sit tertia totius, *Gabr. conf. 94. num. 19. & seqq. lib. 1. Petr. de fideicommiss. quæst. 15. sub num. 75. vers. Maiorem tamen, Bellon. dicta quæst. 16. num. 948. n. 174. & 175. Barry de success. lib. 16. tit. 3. n. 10. vers. Tertius casus, De Luca ad Franch. decis. 63. sub num. 2. vers. Contrarium, Card. de Luca disc. 40. num. 5. & 6. de legitim. Mangil. de imput. q. 6. num. 26. & 34. Sperell. decis. 34. num. 29. & seqq. & firmat decisio R. P. D. mei Benincasæ, s. Iustitia.*

Secundò non obstat, quod legitima sit portio eius, quod quis habuisset ab intestato, ad *tex. in l. Papinianus, s. quoniam autem, ff. de inoff. testam. l. cum queritur, l. parentibus, C. eodem, cum alijs concordantib.* Cum autem in hoc casu existant duæ sorores, quæ æqualitèr cum matre consuecedunt ab intestato, legitima propterea debeat esse tertia tertiæ.

Nam placuit responsio aliàs data in præteritis decisionibus Eminentissimæ Matthæi, & R. P. D. Benincasæ, quod argumentum procederet, si res ageretur cum fratribus, vel sororibus, quibus ab intestato competit successio immunis à detractioe legitimæ; sed cum in hoc casu quæstio sit cum extraneo, qui nullā habet consuecessionem ab intestato cū ascendente, subintrat theorica Baldi suprà relata, & communiter recepta, quod scilicet cum res non ita se habeat ex dispositione hominis, sicut se haberet ex dispositione iuris communis, argumentum sumptum à successione, quā quis habiturus esset ab intestato, non procedat, ut respondet *Rota post Merlin. de legitim. decis. 57. num. 24. & decis. 62. nu. 37.* cum alijs suprà, s. hanc proportionem. Cuius theoricæ pulchram rationem subnequit eadem decisio 57. sub n. 24. scilicet, quia quando sumus in dispositione hominis: *Quærimus de successione intestata similitudinariè, & comparatiuè, hæc autem comparatio non potest fieri, nisi demus terminos habiles in utroque casu, sic quando in casu intestati adfuissent eadem bona, & eadem personæ, quæ sunt in casu testati, aliàs esset velle comparare illud, quod est cum eo, quod non est.* Hæc ibi Rota,

Imò retorquetur argumentum; sicut enim si DD. Sorores ab intestato succederent solū in duabus vncijs, pro ea tantum rata diminuerent hæreditatem, & facerent obstaculum ascendenti in diminuenda legitima, ita pariter dicendum, si excludantur iudicio Testatoris, quod vim legis habet, *l. 1. C. de Sacros. Eccles. s. disponat, Auth. de nupt. Salycet. in d. Auth. nouissima, num. 8. in fine, C. de inoffic. testam.* Pro ea enim parte, in qua fratres à Testatore non ad-

admittuntur, aptitudo succedendi consideratur solum in ascendente, qui potest impugnare testamentum, & ideo capit pro sua legitima tertiam totius, quasi tertiam eius, quod esset ab intestato habiturus, fratribus circumscriptis, ut per *Oldrad. conf. 123. num. 4. in fine*, *Sard. conf. 404. num. 7.* *Bellon. d. qu. 16. num. 74.* *Sperell. d. decis. 34. num. 5. & 6.* *Rota post Merlin. de legitim. decis. 37. num. 3.* & concordant alie decisiones supra allegatae.

Et quidem si legitima semper esset portio portionis, quam quis habuisset ab intestato, inutilis fuisset disputatio *Butrigarij cum Bartolo* in determinanda eius quota, inutiles tot labores DD. in eadem consumpti; erronea sententia Rotæ, quæ pro modo favoris, & emolumenti fratrum in supradictis decisionibus proportionem, & mensuram legitimæ toties constituit; Cum unico verbo à portione intestata omnes quæstiones decidi potuissent.

Tertio non refragatur, quod sufficiat fratribus tres, vel sorores succedere cum effectu in aliqua parte, ut dicatur impleta æqualitas, & similitudo testati cum intestato, & decreseat legitima ad tertiam tertiarum, nulla habita ratione ad manus, vel minus emolumentum, ut videtur sensisse *Bald. in d. Auth. nouissima in fine*; dubitative tamen, & nihil firmando, exemplificans in fratre instituto in vno nummo, & sequuntur *Soccin. sen. conf. 85. num. 7. lib. 1. Corn. conf. 97. num. 1. lib. 1. Peregrin. de fideicom. art. 38. num. 10. Scip. Theod. alleg. 35. nu. 26. Cyriae. controu. 288. num. 7.* Etenim hæc opinio, vel non est attendenda uti directe repugnans cum sententia nostri Tribunalis, quæ tam in relictis vniuersalibus, quam in particularibus ad limites tantum favoris, & emolumenti, quod fratres consequuntur, diminutionem hereditatis, & consequenter legitimæ proportionabiliter constituit, ut in supra allegatis decisionibus, vel est temperanda, & intelligenda, ut frater institutus in vno nummo, vel alia re certa impediat quidem matri integram detractionem trientis, sed ad mensuram relictæ, demendo scilicet illud ab asse, & postea detrahendo pro legitima matris tertiam residui, prout in hac sensum doctrinam *Baldi* accipiunt *Marescott. d. cap. 10. num. 9.* *Rota d. decis. 421. num. 8. par. 4. diuers. & in decis. 219. n. 5. par. 6.*

Quarto non vrget, quod in hoc casu DD. Sorores, quæ cum auctore ab intestato succedunt, saltem in actu primo sint hæredes æqualiter, & efficaciter, adeo ut ministerio legis scindant hereditatem, & faciant decreescere legitimam aui, licet incontinenti restituant; eoque magis, quia recinent Trebellianicam, quæ cum sit præmium restitutionis, præsupponit præcedentem acquisitionem.

Hæc enim, & similia argumenta videbantur

18 DD. magis consistere in nominibus, quam in rebus, cum tamen iura nostra non verbis, sed ipsis rebus legem imponant, ut inquit *textus in l. 2. C. commun. delegat. in fin.* Nam cum in eodem actu primo, in eodem instanti hereditatem acquirant, cum onere statim restituenti heredi scripto, inde sequitur, quod si spectemus nudum nomen hæredis, verum sit dictas Sorores fuisse nomine hæredes. Si verò rem, & substantiam, verius est, ut respectu eius, quod restitunt, fideicommissarius effectus habeatur pro hærede, l. postulante, §. 1. ff. ad Trebell. ibi: *Et haberi hæredis loco*, pro qua parte restituta ei esset hereditas, l. si hæres 68. ff. eodem, ibi: *Hæredis vice fungitur*, cui fideicommissum relictum est, l. si filius 5. §. 1. ff. quod cum eo, ibi: *Effectus quodammodo hæres est*: cum alijs plenè cumularis in præteritis decisionibus: Et in effectu in eum transeunt omnes actiones vitales, tam actiue, quam passiuæ, l. 1. ff. ad Trebell. l. penult. §. 1. C. eodem, & in specie contra eum datur quærela inofficiosi testamenti, l. 1. C. de inoffic. testam. ea ratione, quia restituta hereditate sunt translata iura hereditaria. Prout quoque ei datur ius accrescendi pro ea quota, quam restituta sibi hereditate consequitur, & pro Trebellianica, seu portione retenta datur primo hæredi, latè *Bellon. de iure accresc. cap. 7. quæst. 69. num. 8. 24. 27. & 38.* *Peregr. de fideicom. art. 4. num. 7.*

Ex quibus omnibus ad euidentiam probatur, quod momentanea illa acquisitio, quæ fit per DD. Sorores ad commodum fideicommissarii usque ab initio, non est in iure considerabilis, quia nudum nomen hæredis non magis obstat ascendenti, quam si re vera Sorores non successissent, ut est optimus *textus* alias in præteritis decisionibus sæpè allegatis, & ab oppositionibus viadicatus in l. 2. §. sed si sint, ff. ad Tertull. ibi: *Ut tunc ei obstat quoties res habent, ut nudum nomen hæredis noceat matri*, *Petr. de fideicom. quæst. 15. sub num. 75. vers. Quoniam, & vers. Sicque patet*, *Bellon. d. l. 9. 16. num. 175.* *De Luca ad Franch. decis. 63. n. 2. vers. Contrarium.* Illa enim nominalis successio non implet finem legis inducæ favore fratrum, ut nempe res, quæ ascendenti minuitur, cedat in beneficium Sororum minuenti, ut toties diximus, & probat *Oldrad. conf. 123. sub nu. 2. vers. Et primo*, *Mangil. de impu. qu. 6. nu. 4.* Alias enim sequeretur absurdum, quod nempe plus tribuerent heredi scripto codicilli, quam testamentum, plus titulus nullus, quam validus, plus dispositio facta contra, quam iuxta pietatem, & legem, quodque Testator plus posset in hæredem conferre per indirectum, quam per directum, ac eludendo legem disponere favore extranei ultra octuncium existente legitimo, contra *Auth. de trient. & semiss. in principio relata*, ut bene ponderant *Bellon. d. l. 9. 16. num. 174.* *De Luca ad Franch.*

Franch. d. decis. 63. sub num. 2. & aduertunt decisiones coram Eminentissimo Matthæio.

Nec est momenti, quod in illo actu primo
20 aditæ hæreditatis sorores eam scindant: Tum
quia huiusmodi diuisio inutilis, & momentanea ad commodum hæredis scripti non est considerabilis ex prædictis, & probat decisio *R. P. D. mei Benincasæ, s. huiusmodi in fine*; Tum quia vis non est in scissione, sed in emolumentum, & cuius fauore scindatur, ut supra, s. ratio, & ss. seqq. Scinditur enim hæreditas etiam cum ab intestato, vigore Statuti succedunt ad exclusionem matris, & tamen per illam scissionem legitima non minuitur, *Marescott. d. cap. 10. num. 13. Merlin. de legitim. d. tit. 4. q. 7. num. 19. Bellon. d. q. 16. nu. 174. Rota d. decis. 421. num. 10. par. 4. diuers. & d. decis. 219. num. 16. & seqq. par. 6. recent.* Scindebatur in illis decisionibus 732. & 757. coram Duñoz. In quibus frater iam hæreditatem adiuerat, & tamen illa diuisio nihil profuit extraneo, nec nocuit matri. E conuerso non scinditur hæreditas, quando fratres sunt legatarij, & tamen pro rata emolumentum diminuunt hæreditatem, & consequuntur legitimam, ut supra, s. nec solum. Unde manifestum est, vim non esse in scissione, sed in emolumento.

Quò verò ad Trebellianicam, quam retinent, Domini adittebant sorores pro hac
21 rata diminuere hereditatem, pro ea verò parte, quam restituunt, coincidunt responsiones supradictæ, & sententia nostri Tribunalis, quæ ad modum, & mensuram fauoris fratrum constituit proportionem pro minuenda hæreditate ad effectum calculandi legitimam, ut supra.

Quinto non releuat, quod sicut DD. Sorores
22 res ad effectum detrahendi Trebellianicam considerantur pro hæredibus in octo vncijs, ita considerari debeant ad effectum minuendi legitimam; Disparitas enim est manifesta, ubi namque agitur de detrahenda Trebellianica, inspicitur solum grauamen, & onus, quia Trebellianica est præmium restitutionis, l. 1. & toto tit. ff. ad Trebell. sed ubi agitur de minuenda legitima spectatur in fratribus fauor, & emolumentum, ut toties dictum est; adeoque nil mirum, si in primo casu inspecto grauamine sorores habentur pro hæredibus in octo vncijs, & in secundo considerato emolumento habeantur pro hæredibus solum in duabus, quia ratio, & mens legis vtrumque casum ita diuersificat.

Sexto non obstat argumentum à simili, quod
23 nempe sicut fideicommissum conditionale iniunctum fratribus non facit, quin sint veri hæredes, & impleta æqualitas testati cum intestato ad effectum minuendi legitimam, licet ex onere iniuncto minus commodi, & emolumentum consequatur, quia grauamen iuxta temporis intervallum dimittit hæreditatis ætimationem: Ità pariter idem dicendum in fi-

deicommissio puro, cum magis, & minus non varient speciem, l. fin. ff. de fund. instruct. l. legato generaliter, ff. de legat. 1. Responsum enim fuit adhuc non probari assumptum, quod fratres grauati fideicommissio conditionali, vel in diem, ita diminuunt legitimam, sicut si essent hæredes liberi, cum DD. ad id allegati illud non probent, ut ex lectura: Imò in simili grauamen in usufructu, quod est successuum, & inducit conditionem ex die, *Bellon. cap. 7. qu. 16. num. 188.* fuit æstimatum ad augendam legitimam matris in decis. 69. post *Merlin. & in decis. 732. & 757. coram Duñoz.* Quapropter argumentum, quod ducitur ab incerto, & in iure adhuc non definito, non releuat, l. licet, s. in factum, ff. Nante Caupon.

Sed quatenus propositio esset vera, adhuc
24 clara est disparitas. Grauatus enim fideicommissio conditionali interim est verus Dominus, & habet effectum consuccessionis per retentionem emolumentum, ita ut non immerito possit dici adimpleta mens legis, ac verificata similitudo testati cum intestato, quæ in effectu vtriusque assimilari completur. E contra verò grauatus fideicommissio puro, habet momentaneam successione in iure non attendendam, cum non dicatur cœpisse, qui statim restitutus est, l. qui concubinam 29. s. cum ita d. 2. ff. de legat. 3. l. 2. s. illud tenendum, ff. de hered. vel action. vend. l. aliud est capere 71. ff. de verb. signific.

Septimò non obstat absurdum ponderatum
25 in casu institutionis turpis personæ, quia plene tollitur in decisione *R. P. D. mei Benincasæ, s. frustra quoque*, ad quam Domini se habuerunt relatiue.

Octauò Cronologia legum antiquarum,
26 circa successiones, licet eruditè composita, nihil tamen concludere videbatur: Cum enim sensus Rotæ in præteritis decisionibus, & in præsentis fuerit, quod non debet diminui successio ascendens fauore extranei, sed solum fauore fratrum, vel sororum defuncti, ad quorum commodum solum respexerunt iura nouissima Authenticorum: Si cum eis etiam concordant iura vetera, tribuendo successione fratribus simul cum ascendente, eo magis crescit argumentum, quod attendi debeat fauor fratrum, non autem extranei, pro quo nulla militat lex, neque antiqua, neque moderna.

Demum ad Doctores, qui allegantur tan-
27 quam paræuales, Domini respondebant distinguendo eos in tres Classes. Aliqui enim dicunt, quod legitima diminuitur per verum concursum fratrum, scilicet *Bald. cons. 350. lib. 4.* ut probatum fuit in decisione *Eminentiss. Matthæi sub die 26. Martij 1685. s. ceterum*, *Rota in decis. 421. par. 4.* repetita post *Merlin. decis. 39.* ubi mater erat exclusa à Statuto fauore fratris, præterquam à legitima, & *Gratian. discept.*

178. num. 10. qui loquitur de fratre legatario, & tenet cum facere partem pro mensura emolumenti. Et isti non solum non aduersantur, sed comprobant resolutiones Rotaes.

Alij sequuntur *Bartolum* contra *Butrigarium*, 28 vt sunt *Rohit. dec. 22.* & *Scipio Theod. alleg. 35.* & ideo non sunt attendendi, tanquam innixi in opinione communiter reprobata.

Alij demum, qui videntur punctuales, nempe 29 p^e *Tob. Non. conf. 20. Paschal. de patr. potest. par. 2. cap. 4. num. 45.* & *Franch. decis. 63.* non discutunt materiam per sua principia; Imò *Notus* obiter loquitur, & reprobatur à *Petr. de fideicom. qu. 15. sub num. 75. vers. Sicque patet, Paschal.* sequitur simpliciter *Franch.* & denique ipse *Franch. in d. decis. 63.* in prima parte sequitur *Bart. contra Butrigarium*, & in secunda, in qua tãgit nostrum articulum, reprobatur theoricam *Baldi*, de qua suprà, sine vlla ratione, solum cum *Aretino*, eam appellans truffam, cum tamen sit communis, & a Rota semper approbata; Itãt merito ea decisio tanquam non consona doctrinæ, ac diligentie tanti Doctoris, non solum fuerit sæpius retracta per Sacrum Consilium, vt testatur ibidem *Amend. in addit. num. ultimò, Ricc. num. 1.* sed imò suspecta, vt notat *De Luca in addit. num. 3.* & *Sperell. decis. 34. num. 32.* & *Mart. de success. legal. par. 1. quest. 25. art. 2. num. 22* qui ideo noluit eam compilare inter decisiones Sacri Consilij.

Quoad bona Ianuæ, Domini transferunt 30 cum præteritis decisionibus.

Et itã vtraque &c.

Ad num. 11. obserua, quod licet quæstio sit, 31 si legitima filijs sit relinquenda, titulo institutionis, vel sufficiat si pater dicat: *Lego filio pro sua legitima tot.* Tamen communior opinio est, quod sufficiat si leget pro sua legitima, *Craff. in §. testamentum, q. 35. num. 14. Afcian. Clement. de patria potest. eff. 16. num. 6.* & seqq. *Boer. decis. 267. col. 2. Card. Mantica de coniect. lib. 4. tit. 3. num. 22. Peregrin. de fideicommiss. art. 36. num. 59.* citatis, sed non sequuti per *Merlin. de legit. lib. 5. tit. 1. q. 10. num. 5.* Et vera existente hac opinione, quam impugnant plures relati per ipsum *Merlinum*, & per ipsummet ibi, num. 1. & seqq.

Amplia etiam si legetur pro sua falcidia, 32 nam illa exponi potest pro legitima, & appellatione falcidiæ, alia quarta continetur, *Merlin. ubi supra, num. 7. & 8.*

Amplia insuper si legetur filio pro sua parte, aut portione, *Craff. d. §. testamentum, qu. 35. num. 16.* & §. legitima, q. 22 sub num. 7. *Mantica de coniect. lib. 4. tit. 3. nu. 23. Peregrin. de fideicommiss. art. 35. num. 59. in fine, & art. 36. num. 125. vers. Intellige, Merlin. supra num. 9. ubi nu. seqq. ex mente aliorum, ampliat, si leget pro sua quota, filia pro sua dote, cessante Statuto exclusiuo fæminarum, pro sua benedictione, pro omni eo, & toto, quod prætere de potest,*

&c. pro suo peculio, si leget cum clausula: *Et cætera.*

Obseruatio ad Decisionem XXIV.

S Y M M A R I V M.

- 1 An in venditione subhasta competat ius congrui?
- 2 An meliorationes factæ per emptorem, pendente termino, ad retrahendum sint solnendæ? & num. 3. & 4.

AD decis. 24. ad num. 47. obseruationis notata, obserua, verior m esse opinionem, quod etiam in venditione subhasta competit ius congrui, vt fuit decisum per S. C. ad relationem Consilij Scipionis de Martino, in causa Stephani Donadio cum Honufio della Torina, in Banca in venditione domus in Porta Sancti Georgij huius Ciuitatis, & habuit prælationem dictus della Torina, quantum fuisset victus in licitatione, ex *Episc. Afflict. controu. 20. num. 41. & seqq. contra dicta per Reg. Sanfel. decis. 104. Thor. in supplem. verb. Prælatio, & interrogatus D. Princeps Ariciæ de dicta decis. cuius ibi meminimus, dixit, talem decisionem nunquam fuisse factam.*

- Ad d. decis. 24. ad num. 7. 37. & 38. obserua, 2 quod meliorationes factæ per emptorem, pendente termino, ad retrahendum, etiam absque citatione, non debent solui per retrahere volentem, *Gratian. discept. 957. nu. 30. & seqq. post Rot. Rom. coram Card. Mellino in Romana retractus 28. Aprilis 1600. Ioann. Baptista in Consuetud. Burgund. tit. de retract. §. 481. & alios.*

Et quatenus meliorationes deberent refici 3 per retrahentem, id intelligitur de impensis valde necessarijs, *Boer. decis. 47. num. 10.* Itãt non sufficiat illas esse viles tantum, cum debeant esse viles, & necessariae copulatiue *Carpan. ad Constit. Mediol. cap. 417. num. 693.* Et necessariae dicuntur illæ, quando sine illis res esset peritura, vel deterior futura, itãt necessitatem impendendi quis habeat, *Alex. consil. 162. lib. 7. Negusant. de pignorib. par. 7. membr. 3. num. 14. Carpan. sup. cap. 417. num. 689.* Et eò magis non debent refici, quando excedunt pretium, seu valorem rei, quæ retrahitur, quo casu tanquam factæ ad excludendum retrahentem, non habentur in cõsideratione, *Bald. conf. 116. col. 2. lib. 1. Tiraq. de retract. conuent. §. 7. gloss. 4. num. 5.*

- Nec requiritur denunciatio vicino, cum, 4 tempus datum ad retrahendum habeatur pro denunciatione, & interpellatione, *Boer. d. decis. 47. num. 6.* eò magis, quia emptor non denunciavit vicino, cum denunciare deberet, la- tẽ *Gratian. d. c. 957. nu. 38. & seqq. videndus D. Mucci ad dec. 108. Reg. Sanfel.*

C

Ob.

Observatio ad Decisionem XXV.

AD decis. 25. adde videnda dicta per Nos ad decis. 2. num. 4. in his addit. Ad materiam spuriorum filiorum, vide, quæ diximus in observat. ad cons. D. Authoris 74. lib. 2. & lib. 3. cons. 21. videndi D. Luca ad Franch. decis. 720. Antun. de donat. Regijs. par. 3. cap. 18. Cyriac. controu. 237. Solorzan. de iure Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 17. à num. 2. Hodiern. ad Surd. decis. 249. Ciroc. discept. 36. à num. 62.

Observatio ad Decisionem XXVI.

AD decis. 26. ad materiam, an hæres in usufructu possit instrumentum ad formatum ritus M. C. V. 166. liquidare? vide, quæ diximus in observat. ad cons. 46. D. Authoris lib. 1. D. Hieron. Rocca Episc. Isclan. disp. iur. select. c. 30. lib. 1.

Observatio ad Decisionem XXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Creditor Titij emphyteutæ, an possit purgare moram Sempronij sui debitoris patientis devolutionem?

AD decis. 29. observa, creditorem Titij emphyteutæ Sempronij, qui Titius passus sit devolutionem alicuius domus ob Canones non solutos, posse moram purgare, & solvere dictos census decursos, & recuperare domum illam pro suo credito, etiam si possessio sit capta per Dominum directum, ut decumum refert per S. C. anno 1587. Dominus Reg. Sanfel. decis. 114. D. Hodiern. ad Surd. decis. 29. num. 9. & 10. & id refert processisse per restitutionem in integrum ex clausula generali: Si qua mihi iusta causa. Quæ tamen restitutio datur in subsidium, scilicet non existente solvendo debitore, Corbul. de iure emphyteut. ampl. 29. num. 15. Quamvis non esse dandam talem restitutionem in casu proposito, ex quo utile dominium est consolidatum cum directo, dicit Canalc. decis. 29. num. 31. vol. 2. Mastrill. decis. 154. Giurba decis. 91. num. 7. vers. Cumque vera hæc sint, Fabian C. lib. 4. tit. 43. de iure emphyteutico. defin. 62. sequitur hanc opinionem ultimam D. Mucci ad Reg. Sanfel. d. dec. 114. num. 7.

Observatio ad Decisionem XXX.

S V M M A R I V M.

An in pariete communi possit fieri fenestra? &

quando paries dicatur communis? & num. 2. 3. 4. 5. & 6.

AD decis. 30. observa, quod in muro communi fenestra fieri ab uno non potest, altero invito, Thomat. decis. 119. num. 8. Leon. 1 decis. Valent. 178. num. 4. lib. 2. Pacicchell. de distant. cap. 6. membr. 4. num. 32. Romæ ex Urbis Statut. cap. 107. lib. 2. & Constip. Gregor. XIII. §. 2. permittitur vicino posse uti ad quæcûq; usum communi pariete ad signa, & recta utriusque domus substinenda destinato, soluta suæ portionis æstimatione, ut in voto Camerali, seu Præsidis viarum impressi. inter dec. 257. par. 7. recent. à num. 73. ad finem, sequitur D. Card. de Luca de servit. disc. 14. num. 3.

Et si vicinus in pariete communi faciat fenestras, alter potest super illo ædificare, & si claudantur fenestræ, Capoll. de servit. cap. 62. n. 5. Thomat. decis. 119. Surd. cons. 233. num. 15. Rota Romana decis. 450. nu. 1. coram Durano. Quod permittitur nequaquam si ad usum paries destinatus nō sit, & si fuerit minus aptus ad ædificium, Surd. cons. 387. num. 4. Sperell. decis. 56. num. 7. & seqq. Neque si omnino mansiones obscurantur, ut decumum fuit coram Durano ibid. num. 3. ea ratione, quia domus cæca euaderet, ac prorsus inutilis, & ibi Dominus quodammodo videretur immaniter sepeliendus, ex Gratian. discept. 896. num. 1. & seqq.

Quando paries dicatur communis, dicimus parietem dici illius, qui super eo habet fundatum tectum eius domus, Hieron. Leo decis. 178. num. 7. Thesaur. decis. 119. num. 3. Rota Rom. decis. 252. num. 3. par. 7. recent. eo magis si paries ille habeat alios parietes annexos, Monach. decis. Lucens. 14. num. 31. maxime si sine coniuncti eadem inagitudine, altitudine, & latitudine, seu crassitudine, Menoch. lib. 6. præsumpt. 73. num. 10. Gratian. cap. 263. num. 6. Leo d. decis. 178. num. 7. Altograd. cons. 100. num. 17. Ioseph Altograd. contr. 4. nu. 25. Pacicchell. de distant. cap. 5. num. 8. Sic etiam si muri sunt facti eodem tempore, ex eadem materia, & recta linea, Gratian. d. cap. 263. num. 2.

Probatur hoc etiam si in dicto pariete sint plures fenestræ, quæ perforant totum parietem, quod indicat muri proprietatem, l. quidam hyberus de servit. urban. præd. Menoch. d. præsumpt. 73. num. 6. & cons. 1237. nu. 33. Mascard. de probat. conclus. 1149. num. 6. Tusch. conclus. lit. M. conclus. 432. num. 5. Leo d. decis. 178. num. 5. Gratian. d. cap. 263. num. 1. Tondut. resol. 88. nu. 3. par. 1. in civilibus.

Probatur, si ille paries habeat caminos, capas, & latrinas, Altograd. d. cons. 100. nu. 2. Palma consult. 104. num. 11. Pacicchell. d. c. 5. n. 8.

Ex immisione tigni in pariete ex latere ultra dimidium, Palma d. cons. 104. num. 2. Leo d. decis. 178. num. 6. Tondut. d. resol. 88. nu. 5. Pacicchell. d. cap. 5. num. 8. Prout ex stillicidio pro-

AD DECISIONES REGENTIS ROVITI. 19

prietatem cognosci ostendunt, l. olimpico, s. bñius, ff. de seruit. urban. pred. Anguis. cons. 16. lib. 3. Tbesaur. d. decis. num. 3. Menoch. d. consil. 2237. num. 34. Tondut. d. resol. 88. num. 5. hæc & alia ponit Tancredin. consult. 81. D. Card. de Luta de seruit. disc. 2. Pegaf. ad lib. 1. ordin. Regni Portugal. tom. 6. tit. 68. glos. 33. ad §. 35. num. 3. & glos. 39. ad §. 36. & glos. 40. ad §. 37. Valenzuel. cons. 116. Tondut. qq. ciuil. d. c. 88. Palma fil. consil. 140. per tot.

Obseruatio ad Decisionem XXXIII.

S V M M A R I V M.

- 1 An pactum, quod affrancatio pignoris non possit fieri infra aliquod tempus, sit validum?

A D decis. 33. obserua, an pactum, quod affrancari non posset census ante annum, v.g. vel aliud tempus, sicut est prohibitum in censu, vt dicitur in hac decisione, sit prohibitum in pignore? Et Card. Mantica de tacitis, & ambig. lib. 8. tit. 20. tenet sic.

Obseruatio ad Decisionem XXXIV.

A D decis. 34. adde videndum nostrum tract. de nullit. in rubr. 11. q. 36. num.

Obseruatio ad Decisionem XXXV.

S V M M A R I V M.

- 1 An, & quando depositum factum per debitore eū liberet à cursu tertiarum? & n. 2. & 3. vsq. ad 18.

A D decis. 35. adde casum, qui euenit dicto anno 1622. decisum, vt sequitur, factum tale est:

Die 25. mensis Februarij 1622. Constantinus Chianese emit à Nicolao de Alterio annuos duc. 63. 3. 18. mediante apoca Banci Sancti Iacobi ducatorum 850. quam apocam confessus fuit in instrumento dictus Nicolaus, recepit giratam, vinculatos dictos duc. 850. pro soluendis illis, & atori Maglione suo creditori.

Dictus Nicolaus die 28. dicti mensis Februarij posuit in sui faciem dictam summam in dicto Banco: Die 2. mensis Martij sequentis per Prag. 13. de monet. fuit prohibita moneta tunc currens. Et quoad monetam repertam in Bancis tempore dictæ Pragmaticæ, fuit per Banna generalia ordinatum, quod à dictis Bancis solueretur moneta noua deductio tercio; Et quod restantes duo tertij soluerentur per particulares solutiones, nempe quinque pro singulis centum qualibet hebdomada. Quæ Banna generalia habentur enuntiata in Pragm. 18. de monetis in princ. vers. Item, & meminit D. Author hic num. 14. & clarius decis. 33. num. 17. circa finem, vbi habetur, quod vsus talis monete bancariæ fuit ablatas postea die 3. Augusti 1623.

Et quia dictus Nicolaus noluit accipere à

Banco prædicto restantia duo tertia de moneta noua, quæ remanserunt libera in eius faciem, & extinctum vinculum, sicut dicit D. Author hic num. 15. prætenderunt postea hæredes dicti Nicolai non teneri ad solutionem dictorum annuorum duc. 63. 3. 18. Vnde fuerunt conuenti iure assistendi, rescisso contractu: & compilato processu, per Curiam Paniscoculi, fuerunt absoluti conuenti, saluis iuribus actoribus quandocumque produxerint partitam Banci dictæ solutionis.

Cum venerit causa ad S.R.C. & præsentata partita Banci, fuit factum decretum die 28. Februarij 1676. ad relationem D. Consiliarij Scipionis de Martino, quod conuenti soluant tertias atori, alias prouidebitur super rescissione contractus.

Aduersus hoc decretum per partem aduersam, fuit producta restitutio in integrum, ex quo in iudicio non erant auditi hæredes debitoris. Ideo actores institerunt pro tertijs tantum. Et fuit factum decretum die 3. Iulij 1677. esse deferendum, & visa comparitione præsentata per actores, procedatur ad expeditionem causæ pro tertijs tantum.

- Verum opponunt conuenti, dicendo, quod per decretum generale latum per Regiam, Iunctam in Pragm. 18. de monetis, est declaratum, omnia deposita facta post diem 15. Februarij 1622. stare in damnum facientium, exceptis depositis habitis, & acceptis, aut liberatis non contradicentibus creditoribus, & cum dicta pecunia sit data per Bancum post dictum diem 15. Februarij 1622. debet ideo stare in damnum dicti Constantini.

- Sed respondetur per creditorem, per cuniam datam in emptionem à Constantino, Nicolao, non fuisse aliter depositum, sed solutionem factam in contractu emptionis annui introitus, & fuit depositum respectu dicti Nicolai, & sui creditoris, cui soluenda erat talis pecunia, vt dicit D. Author hic, nu. 2. vers. Hinc factum est.

- Ad quod motiuum replicabât Partes conuentæ, quod dictum decretum generale nil aliud fecit, quam declarare à quo tempore intelligebatur antecederet reprobata illa moneta tunc currens. Et cum illam declarauerit à die 15. Februarij in antea, quo tempore fuit data pecunia cum girata fidei crediti, debeat ideo stare damno girantis, non giratarij.

- Sed respondet aor hoc non esse verum, nam moneta fuit reprobata à Pragm. lata die 2. Martij 1622. quæ in primo capite statuit, dictam monetam non potuisse expendi à die publicationis, & sic non reprobauit tempore antecedenti, imò tacite approbavit. Et decretum generale illud, loquutum fuit solum de depositis illis, quæ à debitoribus girantur soluenda eorum creditoribus contradicentibus, & non acceptantibus, Negusant. de pignor.

2.p.3.membr.5.p.principal.nu.12. *Guttier.pract. lib.2.q.160 num.5. Cancer.var.lib.3.cap.8.num. 17.Paz conf.30. num. 2. diximus ad D. Authorem decis.13.num.12.*

Ratio est, nam deposita facta post 15. diem 5. Februarij acceptata à creditoribus, sunt excepta à dicto decreto generali. Vnde quando dicunt Partes, quod pecunia girata per Constantinum, Nicolao, debet stare in damnum ipsius girantis, non dicit bene, quia dicta pecunia non solum fuit girata, sed acceptata à Nicolao recipiendo fidem crediti in suis manibus, ut dicitur expresse in instrumento, & postea in Banco posuit illam pecuniam in sui faciem. Nec ei inuat dicere, quod non constat intestationem fuisse factam à dicto Nicolao, ex quo licet reperitur intestata, talis intestatio non fuit facta precedente firma lue manus, facta in calcè fidei crediti, & girata à dicto Constantino.

Quia ad hoc responderetur per actores, quod 6 ex quo ipse recepit in suis manibus dictam fidem crediti, debet necessariò credi ex sua voluntate fuisse sibi met intestatam, tantò magis, quod eò tempore tales fides crediti giratae, etiam ex causa venditionis annui introitus, non firmabantur manu debitoris, dum in eius faciem pecunia ponebatur, & fuit allatum exemplum eiusdem diei, per idè Bancū.

Dicunt ulterius dicti conuenti, quod 7 cum dictum decretum generale declarauerit illegitima deposita facta post 15. diem Febr. hoc fuit ex eo, quia moneta erat diminuta, & ærosa; Et quia hæc ratio militat etiam in solutionibus factis ex causa emptionis annui introitus, ideo debet esse eadem dispositio iuris.

Respondet ad hoc actor, inter vnum, & 8 alium casum, adesse magnā differentiam, nam in depositis non acceptatis à creditore, non transiit dominium pecuniæ depositæ in sui personam, & ideo non debet stare damno ipsius, sed in emptionibus annuorum introitus transiit dominium pecuniæ in sui posse, & sic debet stare sui periculo.

Dicunt præterea dicti conuenti, quod in 9 tali emptione annuorum introitus requireretur pretium effectuum, vigore *Bullarum*, & quia dicta moneta, tanquam diminuta non habebat effectuum valorem, ideo talis contractus substineri non potuit.

Respondet etiam actor, quod dicta moneta quamvis diminuta tunc temporis habebat effectuum valorem vsque quo fuit reprobata per dictam *Pragmat. 18. de monetis*. Ideò omnes emptiones factæ antè dictum tempus, quamvis de pecunia diminuta, fuerunt habite validæ; Sicut etiam omnes emptiones, quæ sunt hodiè de pecunia diminuta sunt validæ.

Dicit præterea dictus actor, casum 11 hunc decisum esse in terminis per *D. Authorem*

hic. Sed conuenti dicunt, *D. Authorem* loqui de contractibus factis antè diem 15. Februarij, & sic non posse applicari casui præsentem, quo depositum est factum post dictum diem. Sed responder actor, quod *D. Author* hic in princip. post relata verba dicti decreti generalis, discurret expresse circa dictos contractus factos antè diem 2. mensis Martij, ut in *num. 2. vers. Hinc factum est*. Nam respectu contractuum factorum antè diem 15. Februarij non poterat nasci aliqua difficultas. Ideò respectu emptoris, & venditoris annuorum introitus, non intrabat difficultas, si contractus erat factus antè, vel post diem 15. Februarij, sed solū erat quæstio, si dominium pecuniæ erat translatum ad venditorem antè diem 2. mensis Martij 1622. ut periculum mutationis mōnetæ superuenientis die 2. mensis Martij, spectaret ad Dominum pecuniæ, ex *D. Authore* hic, & decis. 33. num. 18. & 19. qui in terminis septies deciesum refert, etiam iunctis Aulis ad fauorē annuorum introitus, & ibi *Nos in addit. & Capyc. Latr. decis. 17. num. 13.* referunt deciesum in causa Principis Tarlæ, quamvis scripsisset contrarium *Reg. Galeot. controuerf. 10. lib. 2.* Et quamvis *Reg. Capyc. Latro consult. 139.* scripserit in casu reclamationis contrā, cum esset Aduocatus in eadem causa Scipionis, & Antonij Vespuli, in qua *D. Author* compilauit *decisionem hanc*. Tamen idem *R. Capyc. Latr.* creatus Cōsiliarius in alijs causis iudicauit idem, quod hic fuit deciesum, quamvis ipse in *consultationibus* contrarium scripsisset, ut testatur idem *D. Reg. Capyc. Latro decis. 17. num. 2.*

Et respectu prædicti vinculi, quod debet 12 solum pretium annui introitus creditori venditoris illius, dicitur in illis *decisionibus*, quod non vitiauit contractum, sed remansit vitiatum vinculum, cum sit effectum impossibile ad implementum per *Pragmaticam* superuenientem, quæ mutauit dictam monetam, ut in hac *decis. 35. D. Authoris, num. 15.*

Et quoad aliquod damnum, quod 13 dicti venditores annuorum introitus sensissent in recipiendo dictam monetam, dicit dictus *D. Author d. decis. 33. nu. 18. & 19.* quod de quantitatibus per eos debitis, & soluendis in moneta noua, deduceretur quinta pars respectu capitalis, & respectu tertiarum, si restans pretium, deducto quinto, caperet integram quantitatem annuorum introitus venditorum, factò computo vsque ad summā ducatorum decem pro centum, iuxta formā *Bullarum*, deberet continuari solutio ad eandem rationem, non obstante, quod venditio esset facta ad maiorem rationem, putā septē, octo, vel nouem pro centum, secus si restans pretium excederet illam ratam, nam tunc esset reducenda ad ratam decimā.

Sic dicebatur, deducendo à dictis duobus 14 catis 850. quinta pars, ascendens ad duc. 170.

re-

remanet capitale in ducatis 680. qui ad rationem duc. decem pro centum parerent maiorem summam dictorum annuorum ducat. 63. 3. 15. venditorum pro dictis ducat. 850. & ideo debentur dictæ tertiæ ad eandem rationem dictorum annuorum duc. 63. 3. 15.

Ex his omnibus fuit per sententiam 15 S.C. latam de mense Nouembris 1686. ad relationem Regij Consilij Januarij de Andrea, præstita assistentia pro tertijs super bonis in iudicio deductis. Aduersus quam sententiam pender discussio nullitatum propositarum. In Banca de Alexio.

Ad d. decis. 35. adde videndum D. Staib. resolut. 17. lib. 1. ubi disputat, an instrumentum possit liquidari, non obstante deposito facto per debitorem, si non fuerint depositatæ integræ tertiæ, & pecunia, seu merces soluenda Notario pro retrouenditione, & quietatione? & resoluit, posse, ea ratione, quia factio deposito non integro, tertiæ currunt, l. prope, §. pen. ff. de pignor. cum concordantib. Peregr. conf. 99. lib. 1. Gratian. discept. 8. num. 32. Giurba dec. 87. num. 25.

Et sportulæ Notario pro retrouenditione, 17 & quietatione sunt soluendæ à debitore, ut decisum refert per S.C. Thor. in Compend. dec. verb. *Expense, seu sportula, & vers. Interesse conuentum, tom. 1.*

Depositum conditionale non debet recipi, Castill. decis. 115. num. 5. lib. 1. Et est conditionale quando in illo dicitur, quod retrouenditio facienda per creditorem sit notanda in margine contractus stipulati per Notariū existentem in terra distanti à loco depositi, & sic necesse est creditori accedere ad dictam terram cum eius expensis, maxime si non sint depositatæ pecuniæ pro facienda retrouenditione. Et sic cum sit apposta talis conditio, quam creditor adimplere non tenetur, depositum est nullum, nec potest impedire cursum tertiæ, quia potè fieri debet, Rot. Genue decis. 144. num. 15. Giurba dec. 87. num. 1. & 2. Castill. decis. 115. num. 5. & seq. imò dubitatur, an sit conditionale depositum, in quo apponitur pactum, quod pecunia non solvatur, nisi factio actu retrouenditionis, Giurb. dec. 98. num. 7. & 8. Castill. d. decis. 115. num. 8. & 9.

Observatio ad Decisionem XXXVI.

S Y M M A R I U M.

1 Casus decisus ad explicationem decisionis.

AD decis. 36. obserua, quod cum fuerit inquisitus Carolus Riccius Officialis Banci Montis Pietatis huius Cinitatis, quod testificaretur in aliquibus apocis, notasse quantitatem contentam in dictis apocis, in hunc

crediti, cum re vera non notasset, fuit disceptatum in Iuncta formata ordine S.E. an dictum delictum esset omissionis, vel commissionis, quamuis commissum intuitu officij. Et Advocatus rei dicebat esse omissionis, & allegabat hanc decisionem, ubi rei non fuerunt puniendi pœna corporis afflictiva. Tamen fuit decisum contrarium, & sic, ut dictus Carolus torqueretur ex inijs existentibus; & tortus non fuit confessus. Apud Iulium Valente A& Mag.

Observatio ad Decisionem XXXVII.

AD decis. 37. vide nos in addit. ad consil. 3. D. Authoris, lib. 1. ubi egimus latè de materia restitutionis ex gratia, & iustitia.

Observatio ad Decisionem XLII.

AD decis. 42. vide, quæ diximus latè in obseruat. ad consil. 1. lib. 2. D. Authoris.

Observatio ad Decisionem XLIII.

AD decis. 43. Quod ubi quis petijt diu post mortem debitoris, aliquid, contra suos heredes malè instructos, quod tamen non petijt per multum temporis spatium, in vita debitoris, non solum censetur fouere malam causam, Staiban. resol. 34. num. 24. Sed etiam, quod contra eum oritur vehemens suspitio falsitatis, post Glos. Parisiens. Puteum, & plures Rota decisiones, signanter Zachiam de obligat. Camer. decis. 59. num. 5. Merlin. decis. 325. nu. 23. Paul. Rub. in pralud. suarum resol. practica. num. 244.

Observatio ad Decisionem XLIV.

1 An, & quando Clericus pro re habita à manibus Iudicis laici, pro dicta re, possit conueniri coram eodem Iudice? & n. 2. 3. & 4.

AD decis. 44. vide D. Card. de Luca in tract. de iurisd. & foro compet. discurs. 58. ubi quatuor casus distinguit. Primū, cum Clericus ex aliquo inrerdicto possessionis adipiscendæ, seu ex alio remedio possessionem à Iudice laico obtinuit absque aliqua reservatione, vel conditione ad bona vacantia, seu etiam ad plena, quorum possessor non appellando acquieuerit, itaut illud inditium iam terminatum sit; si deinde alter interessatus, credens habere meliora iura super eisdem bonis nouū indicium auocatorium instituat, coram suo Iudice Ecclesiastico est instituendum iudiciū auocationis, ea ratione, quia primum illud inq.

iudicium erat finitum, *D. Author hic.*

Secundum, ubi Clericus à Iudice laico immissus est in possessionem non purè, & simpliter, sed cum clausulis præservatiuis iuris alterius, putà: *Sine præiudicio habentium meliora, & potiora intra, &c.* & pariter non veniat ipse principalis possessor, contra quem est data immissio, sed vel eo acquiescente, vel quia possessio esset vacua post consumatam executionem, veniat tertius, & tunc secundum communioem opinionem Iudex laicus remanet competens, *Paz de tenuta, cap. 64. nu. 13. Larrea decis. 6. Reg. Capyc. Latro decis. 123. nu. 8. Salgad. in labyr. credit. par. 2. cap. 6. n. 51. & seqq.*

Tertium, ubi subhastata domo Titij ad instantiam Sempronij creditoris, tanquam ultimo limitatori remansit Caio Clerico. Et capta per ipsum possessione, comparuit dictus Titius Dominus, & appellavit, & obtinuit à Iudice secundæ instantiæ manutentionem, ratione nullitatis, vel notoriæ iniustitiæ dictæ executionis, & respectu subhastationis; Sed se opponente Caio possessore ex defectu iurisdictionis dicti Iudicis secundæ instantiæ secularis, cum isto tanquam Clerico, pro dicto Titio, stant iura, ea ratione, quia illud iudicium primum per appellationem, aut nullitatem non est finitum. Post *D. Author hic, Carleual. de iudic. disp. 2. num. 447. & seqq.*

Quartum, ubi Clericus ob successionem alicuius sibi delatam, præambulum obtinuit illius hæreditatis, coram Iudice laico, fecit inventarium, & cœpit bonorum hæreditariorum possessionem, cum clausula: *Salvo iure cuiuslibet.* Si deinde compareat legatarius, an possit conveniri coram Iudice illo laico? Et dicit *D. Luca num. 6. & seqq.* non, sed esse conveniendum coram suo Iudice Ecclesiastico competente. Sed secundum *D. Authorem hic, & ibi: Nostra observata, esset tenendum contrarium.*

Observatio ad Decisionem XLV.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Creditor habens obligata bona libera, & subiecta fideicommissio, super quibus debeat satisfieri? & num. 2.*

AD decis. 45. num. 3. ad materiam tex. in *L. creditoris arbitrio, ff. de distract. pignor.* videntur *D. Cardin. de Luca in tract. de credito, discurf.*

Et ad hanc materiam est sciendum, quod si quis habeat obligata bona subiecta fideicommissio, & bona libera, potest satisfieri super quibuslibet bonis ad sui arbitrium, non obstante contradictione creditorem habentium obligata tantum bona libera, ad tex. in *d. leg. creditoris arbitrio, ut latè probat Cyriac. contro-*

vers. 318. expresse contra Molin. lib. 4. de primogen. cap. 7. à num. 17. contrarium tenentem. Noguerol. alleg. 4. num. 27. præcipue num. 39. ubi tradit sic tenentem Castill. lib. 4. contron. 26. nu. 29. ac seqq. Leon. decis. 176, per tot. Et licet opinionem Molinæ teneant Reg. de Marin. lib. 2. res. sol. cap. 16. à nu. 14. Anell. de Amat. conf. 95. Ho-diern. ad Surd. decis. 44. num. 1. Illis tamen respondet Salgad. in labyr. credit. par. 2. cap. 5. D. Joseph Maldonat. & Pard. in addit. ad Molin. loc. cit.

Verum mihi semper placuit opinio distinguens, aut creditor ille habet obligata principaliter bona subiecta fideicommissio, & libera, & tunc est in sui arbitrium, satisfieri super bonis, quæ voluerit, & procedit opinio contra Molinam. Aut habet obligata bona subiecta fideicommissio, in subsidium bonorum liberorum, ut est creditor pro dote, ex *Auth. res quæ, C. commun. de legatis, & tunc est vera opinio Molinæ, & ceterorum supra relatorum, & dicit etiam Franch. decis. 519.*

Observatio ad Decisionem XLVI.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Quarta debita coniugi pauperi, an possit excedere centum libras auri, & libra auri quanta sit? ubi alia de quarta, & à num. 2. ad finem.*

AD decis. 46. vide *Mangil. de imput. q. 137. & seqq.* ubi totam materiam quartæ debitæ coniugi pauperi in bonis coniugis diuitis, explicat.

Observa, an quarta debita vxori pauperi in bonis viri diuitis, possit excedere, vel nè centum libras auri, & libra auri quanta sit. Libet inferere hic *Allegationem* per me factam in casu contingenti, & decisio S. C. in dicto casu pro facta, quæ talis est:

Annis elapsus fuit contractum matrimonium inter Mariam Maresca, & Nardum Andr. Maresca, cuius cōtemplatione nulla dos fuit promissa, aut soluta, Ex dictis cōiugibus nati fuerunt sex filij, & dissolutum fuit tale matrimonium per mortem dicti viri; Bene verum est in ultimis constitutum dictum virum legasse in eius testamento dictæ Mariæ vxori, victum, vestitum, & habitationem, in ampla forma.

Stante paupertate dictæ Mariæ vxoris, & diuitijs dicti eius viri ascendentibus ad ducatos octuaginta mille, & plus; instet dicta Maria condemnari eius filios, & hæredes dicti eius viri, ad sibi solvendam quartam vxoriam, ex tex. in *Auth. prætereà, C. unde vir, & vxor.* petijt similiter suas gēmas, & vestes ei donatas, & factas per dictum eius virum, tempore matrimonij contracti, ascendentes ad ducat. 500. Compilato processu, fuit late disputatum si debebatur dicta quarta vxoria, non quia du-

bi-

bitabatur de paupertate Mariæ, sed quia dicta quarta fuit statuta ab Imperatoribus ob paupertatem coniugis, ne illa cogeretur mendicare in dedecus præteriti matrimonij, igitur si Maria habebat vnde viueret ex legato ei facto per virum, aliam quartam habere non debebat, *Socin. conf. 121. num. 38. Roland. à Valle conf. 14. num. 26. Cephal. conf. 244. num. 11. & 20. lib. 2. Maria voto 21. num. 17. Mangil. q. 137.*

Secundo, fuit disputatum quoad gemmas, & vestes pretiosas, quæ non debebant restitui ab hæredibus viri, quia illæ non censebantur donatæ, ex quo erant magni valoris respectu ipsorum coniugum, eo magis quia dicta Maria nullam dotem dedit, ad tradita per *Reg. de Marinis, lib. 2. cap. 61. num. 17. Episc. Maranta disp. 12. lib. 1. Zacchia decis. 91. post tract. medico legal. tom. 2.*

Tertio, fuit disputatum, si dicta quarta poterat excedere centum libras auri, & libra auri quanta sit?

Nam quod non possit excedere centum libras auri, dicunt *ex tex. in l. fin. C. de repud. Franchis decis. 318. nu. 3. P. Molfes. ad Consuet. Neap. tit. 2. par. 7. de iure quartæ, q. 1. in addit. Gratian. discept. 120. num. 8. Valasc. de priuil. pauper. p. 2. q. 56. num. 79. Marta voto 12. Gall. de except. p. 1. except. 5. num. 3. Mangil. de imput. q. 199.*

Et libra secundum multorum opinionem, constabat ducatis septuaginta duobus, ex leg. *quoties, C. de suscept. & Anchar. lib. 10. Afflict. in Constit. Penam nouem vnciarum, Franch. decis. 318. num. 4. P. Molfes. sup. num. 1. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 3. q. 1. nu. 38. Valasc. d. q. 56. n. 79.*

Alij dicunt hodiè libram auri valere centum aureis, *Thes. de augum. monetæ, p. 1. n. 18. per S. C. decisum refert Thor. in Compend. verb. Quarta, tom. 2. Card. de Lugo de iustit. & iure, disp. 23. sect. 10. num. 149. Diana par. 6. tract. 6. resol. 46.*

In contrarium tamen fuit decisum per *S. R. C. anno 1684. ad relationem D. Consiliar. D. Francisci Galcon, in Banca* . apud Scribam Mandarano, ut quarta vxoria deberetur dictæ Mariæ, non obstante dicto legato alimentorum, vigore d. *Auth. prætereà, Cod. vnde vir, & vxor. vbi habetur, legatum factum à viro vxori, imputari in quartam, & dicunt prætereà hoc Valasc. de priuil. pauper. par. 2. q. 56. num. 48. & 49. Gratian. discept. 120. num. 39. Mangil. de imput. q. 176. Luca ad Franchis decis. 410. Et sic dictum legatum alimentorum esse imputandum in quartam, & quartam deberi, quamuis vir leget alimenta, & quod vxor nil aliud petere possit, *Colleg. Patavin. apud Scayn. num. 30. conf. 5. Gratian. num. 59. Luca ibid. Valasc. d. q. 56. num. 48. Surd. de alim. tit. 9. qu. 35. nu. 19. & per tot. Stat. Pacific. decis. 174. num. 28. & seqq. post tract. de Salu. Fontanell. de pactis, tom. 2. claus. 5. glos. 8. par. 9. num. 25.**

Fuit etiam decisum esse restituenda dictæ

8 Mariæ vestes sponfalitias, & anulum sponfalitium, ex dictis per *Reg. de Marinis. sup. cit. n.*

Fuit etiam decisum, quartam vxoriam posse 9 se excedere centum libras auri, & fuit liquidata in duc. 8000. & plus, ea ratione, quia *tex. in d. l. fin. loquitur, quando vxor, sine sua culpa est repudiata à viro, ut tunc ei debeatur quarta, quæ non potest excedere centum libras, at in casu nostro nil statutum habemus in d. Auth. prætereà, Bologn. ad Matthesil. in tract. de success. ab intest. 1. art. principal. num. 10. & seqq. Angel. in §. si verò, Auth. ut liceat matri, & auiæ, Donad. de renunciat. cap. 35. à num. 112.*

Quoad libræ auri valorem, non fuit decisus 10 articulus, quia non opus fuit illum decidere in dicta causa. Quamuis ex dictis autoritatibus fuerit habitus difficilis. Et alij agentes de insinuatione donationis excedentis aureos 500. voluere non indigere insinuatione donationem excedentem mille aureos, *Gratian. discept. 51. num. 14. Ognat. de contract. tom. 2. disp. 30. num. 123.*

Obserua, quod legitima non detrahitur 11 ante detractionem quartæ, *Franch. decis. 318. num. 3. Barry lib. 4. num. 33. lib. 18. Licet aliter dicat, & bene, in ære alieno, Fontanell. de pactis nuptial. glos. par. 12. num. 66. vbi decisum refert.*

Si maritus donasset bona sua, vxor non ha- 12 ber super illis quartam, nisi sit donatio in fraudem, *Fontanell. glos. 7. par. 9. num. 41. Raudens. conf. 40. num. 20. lib. 2. Georg. alleg. 22. num. 26. Mangil. de imput. quæst. 144. Medicis conf. 38. quidquid contra dicat Dilect. de arte test. tit. 6. caut. 20. Capriol. de success. lib. 4. num. 42. Barry d. lib. 18. tit. 4. num. 11. Tusch. conclus. 401. verb. Vxori num. 65.*

An feuda subiaceant quartæ, quod non, 13 *Franch. d. decis. 318. num. 2. Gratian. discept. 120. num. 9. Barry d. tit. 4. num. 4. Marta de success. p. 3. q. 12. art. 5. num. 3. vbi decisum refert. Secus in æstimatione feudi, diximus hic nu. 27. Mangil. q. 174. num. 10. & seqq. quamuis contra dicant Marta sup. num. 331. Bambacar. in resp. impresso in cap. 1. si de feud. defunct. mil. vbi bis decisum refert.*

Obseruatio ad Decisionem LI.

AD decis. 51. vide *Reg. Marcian. disp. 1. & seqq. lib. 1.*

Obseruatio ad Decisionem LII.

S V M M A R I V M.

1 Adiuncti dati ad dirimendam paritatem votorum, dirempta paritate, non possunt amplius interuenire, vbi decisio.

2 An

- 2 *An publicetur paritas secundum votum adiunctorum in casu proposito?*

AD decis. 52. quoad conclusionem, quod adiuncti dati ad dirimendam paritatem votorum, illa dirempta, non possunt interesse in dicta causa, etiam si tractetur de illius decreti reclamatione, vel nullitate. Obseruata etiam fuisse obseruatum in causa inquisitionis Caroli Riccij Officialis Banci Sacri Montis Pietatis Ciuit. Neap. cum Gubernatoribus Banci Sanctiss. Saluatoris, nam facta paritate per quatuor Ministros, datis tribus adiunctis, & dirempta paritate contra dictum Carolum, & decisum, quod torqueatur, propositis per illum nullitatibus aduersus dictum decretum, cum sciretur, illos adiunctos non posse interuenire in cognitione dictarum nullitatum, fuit obtemptum per S.E. quod interueniat in dicta causa vnus ex dictis tribus adiunctis. Apud Actuar. Iulium Valente.

- 2 Obserua ad hanc decisionem, quod si in aliqua causa fiat paritas votorum, nam quatuor Iudices condemnant ad tritremes inquisitionem, quatuor ad mortem, dantur tres adiuncti, hi tres adiuncti liberant reum in forma, cum non teneantur adherere vni ex votis ipsorum iudicantium, vt diximus nos hic, n. 12. publicatur votum secundum sententias dictorum trium adiunctorum, quamuis sint minores in numero, vt fuit decisum per Collater. Consil. in causa D.N. de Ardia.

Obseruatio ad Decisionem LIII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Quando admittatur purgatio moræ? vbi decisio Sac. Conf.*

AD decis. 53. obserua, quod promittens principalis ratificationem contractus facti per Procuratorem, per totum annum 1688. alias ipse sit obligatus de proprio. Si contractus ille sit ratificatus per dictum principalem non dicto anno 1688. sed anno 1694. ad nihilum tenetur dictus promittens, cum deur hoc casu purgatio moræ cum non sit factum deterius ius creditoris, ad decis. 30. Reg. Cap. Latino. Replicatur, moram non posse purgari, ex quo purgationi moræ fuit renunciatum, ex Reg. de Marinis lib. 1. cap. 133. tanto magis, quod mora non purgatur quoties per purgationem moræ sit deterius ius creditoris. Sed his non obstantibus fuit decisum per S.C. potuisse purgari dictam moram, & cum fuissent propositæ nullitates aduersus dictum decretum, fuit idem decisum per idem S.C. iunctis Aulis die 26. mensis Octobris 1674. referente D. Consil. Scipione de Martino, in causa Ill. Principis Rocce Aspidis cum sororibus de Palo.

Obseruatio ad Decisionem LVII.

S V M M A R I V M.

- 1 *Legatarius pro dote, vel pro studio præferatur?*

AD decis. 57. ad num. 22. obserua, quod concurrente legatario pro dote, & legatario pro studio, præferatur ille pro dote, hereditate non existente soluendo pro ambobus, vt fuit decisum per S.C. anno 1666. die 23. Martij, & confirmatum in gradu reclamationis, referente D. Consil. Francisco Rocco, in causa legatariorum Antonij de Saluia, cum Gubernatoribus SS. Annuntiata Neap. in Banca de Fusco, vt refert D. Consil. Petra sup. rit. 272. num. 62. tom. 3. Et cum instetissent dicti legatarii pro studio, declarari, saltem debere ipsos concurrere cum legatariis pro dote, fuit decisum per idem S.C. de mense Februarij 1679. relatore ipso D. Petra, quod præferantur in concursu sceminae consanguineæ pro maritagijs, studentibus consanguineis, affines, affinitibus, salua prouisione facienda concurrentibus feminis affinitibus cum studentibus consanguineis, pro qua partes informant, D. Petra ibid. vbi confirmatum decretum, dicit, die 20. Maij 1679. in gradu restitutionis in integrum, non obstante, quod vnus ex Dominis votantibus teneret, debere concurrere omnes æqualiter, ex priuilegijs studij æqualibus doti. Et ibi num. 63. assert, post D. Staiban. in addit. ad resol. 92. ex num. 105. lib. 1. in concursu legati Scholaribus, seu studentibus, & Doctoribus facti, præferri studentes absque vlla diminutione, ac quoad prædicta, & cætera Scholarium priuilegia, videndus Casar Nicolaus Pisanus ad Goffredum de Gaeta super Ritibus R.C.S. rubr. 3. de fundico flagelli à num. 158. vsque ad finem.

Obseruatio ad Decisionem LIX.

S V M M A R I V M.

- 1 *Quando quis de incendio teneatur, vel non? & à num. 2. ad num. 5.*

AD decis. 59. vbi habetur materia incendijs, quid dicendum in casu proposito? Iacobus delle Chaudi conduxerat annis elapsis à Dom. Gubernatoribus Hospitalis Incurabilium huius Ciuitatis, ius recitandi Comedias, & Theatrum Sancti Bartholomæi: accidit, quod cum vna nocte de anno 1678. in dicto Theatro tempore hiemali quedam Comedia recitaretur, illa finita, remansit quodam vas creteum cum cinere, & paucis igne, quod deseruiuit ad calefaciendum auditores in quodam Palchetto existentes, ignis ille eadem nocte irruit in legnamina, quibus erat com-

po-

positus locus ille, & aucto igne totum Theatrum flammis fuit deuastatum, cum magno damno dicti Hospitalis, fuit lis apud D. Præsidentem S. C. D. Felicem Villosa, y Lanzina Delegatum dicti Hospitalis, inter illud, & dictum Iacobum delle Chiani, cuius damno, damnum illud passum cedere deberet? Dicebat dictum Hospitale debere cedere damno dicti Iacobi, ea ratione, quia tale incendium sine culpa euenire non potest, *Bart. in l. si quis ex argentijs, §. an verò, num. 4. ff. de edicto, Franc. Marc. decis. 61. num. 1. par. 1.* Et in ijs, quæ citrà culpam accidere non consueuerunt, debet non solum probari casus, sed etiã tale quid, quod culpam excludat, *Bald. in l. si creditor sub nu. 3. vers. Si autem, & ibi etiam Salyc. in fine, C. de pignorat. aff.* Et incendium præsumitur culpa inhabitantium, latissime *Farinac. q. 110. n. 41. & seqq. Gaill. lib. 2. obseru. 21. num. 3. Felician. de censib. cap. 21. num. 49. & seqq. Ludouif. dec. 278. D. Reg. Marcan. iun. in tract. de incendiarijs.*

Dicebat Iacobus ad nihilum, nec ciuilitè, nec criminaliter teneri, ea ratione, quia quando incendium casu aliquo fortuito contingit, conductor, siue quilibet alius ex inhabitantibus ad nihilum tenetur, cum nulla eorum præcellerit culpa, *Myfinger. singul. obseruat. cent. 6. obseru. 88.* Et culpa leuissima præsumitur, non autem alia maior, quæ excusabilis est, *Farinac. d. q. 110. num. 90. P. Diana miscell. resol. par. 9. tract. 7. num. 31.* Ex quibus lis mota per dictum Hospitale contra dictum Iacobum coram d. D. Præsidente S. R. C. D. Felice Villosa Delegato, fuit transactione finita, nam certam quantitatem Iacobus soluit, licet minimam respectu magni damni.

Ad materiam sunt distinguendi quinque casus. Primus est, de quo supra. Secundus est, quando incendium in domo conductæ, conductoris dolo, & data opera exortum est, & id euidenter constat, & isto casu conductor non solum ad damni emendam tenetur, sed etiam criminaliter puniatur, *Myfinger. sup. qua verò pœna? Habes penes Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cas. 390.* Tertius casus, quando incendiū data, vel leui culpa conductoris contingit, & in hoc conueniunt omnes, ut ad damni emendationem teneatur, sed quoad pœnæ impositionem variarunt, & magis communiter ad Iudicis arbitrium remiserunt, *Clar. in pract. crim. §. fin. q. 68. vers. Item ille, circa finem.* Quartus casus est, quando incendium conductoris culpa leuissima exortum est, & tunc ut ad nihilum teneatur, omnes concordant, *Pacichell. de distantijs, cap. 6. membr. 7. nu. 11.* Quintus casus est, quando versamus in dubio, ut quia non constat unde incendium exortum est, nec apparet de aliqua conductoris culpa, & eo casu omnes affirmant inhabitantium culpa euenisse, per *tex. in l. 3. §. cognouit, vers. Et quia plerumque, ff. de offic. Praefect. vigil.* Sed quæ culpa

præsumi debeat, an lata, an leuis, vel potius leuissima, explicat *Menoch. loco cit. num. 6.* Quomodo probetur casus fortuitus, docent *Alex. cons. 50. num. 4. lib. 1. Mascard. de probat. conclus. 271. & seqq.*

Quid dicendum si incendium incipiat in domo mea, à qua irruat in domum vicini, an teneatur ad damnum vicini, de quo in hac decisione? Et culpa etiam leuissima in committendo teneor, ex *l. 44. ff. ad l. Aquil. Pacichell. sup. num. 13.* Ex leuissima in omittendo non teneor, *l. si cuius 13. §. de preteritis, ff. de usufr. Pacichell. num. 15.* Si verò incendium ex fulgure accidat, vel quo simile, ad nihilum teneor, *ibid. num. 14.* Et quoties timeo incendium ex domo vicini, putà, quia in illa puluerem tormētariam, vel simile, tenet, possum petere cautionem de damno infecto, *Tondus. Sanleger. resol. ciuil. par. 2. cap. 140. num. 2. Pacichell. sup. n. 16.*

Nota hic, quod si ignis sit ortus in domo vicini, ex qua transiuit in meam, si ego non sum diligens in extinguendo ignem, etiã destruendo domum meam, si ad domus vicinorum ignis irruat, teneor ad damna talium vicinorum, *Farinac. d. q. 110. cap. 3. num. 135.* Et si ardens incendijs, gratia quibus vicinus ædes intercidat, & deuastet actione *l. Aquilia*, non tenebitur, siue iussu Magistratus hoc faciat, siue iusto ductus metu, ne scilicet ignis ad se perueniat, *l. si quis fumo 49. §. 1. ff. ad l. Aquil.* cum alijs per *Pacichell. sup. num. 18.* Imò neque extranei ad aliquid teneantur vicinis, si iustis de causis domum destruxerint, *Farinac. sup. num. 145. & seqq.* Sed incendiarius damni datæ restitutionem, etiam à vicino dari non emittat, cum ipse huius damni causam dederit, *l. qui occidit 30. §. in hanc quoque, ff. ad l. Aquil.* Et ad domum vicinam deuastatam, ne aliæ domus incenderentur, tenentur illi vicini contribuere pro refectione, si ad illam domum ignis iam accessisset, *Pacichell. sup. num. 21.* Verum primò conueniendus est incendiarius, *Farinac. supra num. 152.*

Obseruatio ad Decisionem LXIV.

S Y N O P S I S.

1. An pœna, & quando transeat ad heredes? etiam in crimine contubernij, & a num. 2. ad nu. 13.

AD decis. 64. ad materia, quando mortuo inquisito possit contra illius heredem procedi per Fiscum. Obserua, quod licet mors omnia soluat, & interitu delinquentis, delictū vnā cum pœna extinguatur, *l. defuncto, ff. de publ. iudic. l. 1. C. si reus, vel accusator fuer. l. 1. ff. de priuat. delict. l. 1. C. ne ex delict. defuncti: hex iudiciorum, ff. de accusat. Farinac. q. 10. num. 36.* Et si pœna sit pecuniaria, *Medic. tract. vers. Omnia*

solut. par. 2. *conclus.* 32. num. 86. *Bursat. conf.* 77. num. 20. vol. 1. *Menoch. conf.* 99. num. 150. *Osasch. decis.* 152. num. 3.

Tamen quoties pœna pecuniaria non debetur in consequentiam delicti, sed principaliter, ut est quando per legem, vel Statutum imponitur pœna pecuniaria, & corporalis, & principaliter agitur ad pœnam corporalem, & ad pecuniariam, tunc non videtur extinguere per mortem rei pœna pecuniaria, quæ vigore Statuti applicatur, & transit ad hæredes, l. 3. C. si pend. appellat. mors, l. fin. C. si reus, vel aconfus. mort. *Gomes var. tit. de delict.* cap. 1. num. 83. *Alban. conf.* 80. nu. 1. *Vasq. comm. illustr. cap.* 96. nu. 17. & 18. *Osasch. decis.* 149. num. 8. *Clar. q.* 97. nu. 7. *Peregrin de iure Fisci, lib.* 4. tit. 5. nu. 38. & 40. Quando mortuo reo possit contra eius hæredes procedi, & in quibus causis est *Cresp. observat.* 83. *Verart. in speculo visit. cap.* 23. diximus *Nos in tract. de null. tit. rubr.* 9. q. 39.

Sed questio est, an in crimine controbannani, & extractionis contra deuctum Regie Curie, pœna transeat ad hæredes delinquentis? Quod transeat, facit *lex in l. fraudati* 8. ff. de publ. & vestigal. l. commissi 14. ff. eod. l. 2. C. de vestigal. & commissi. *Cesar Nicolaus Pisanus ad Goffredum de Gaeta super Ritibus R.C.S. rub.* 2. de iure fundici, num. 500. & 503. ultra vires hæreditarias adstringi nequeunt, & si non habeant inventarium, *Pisanus loc. cit.* n. 501.

Verum id aliqui intelligunt post litem contestatam cum defuncto, *Bart. in l. defuncto*, ff. quib. indic. *Gomes de delict.* cap. 1. num. 82.

Quod verum non est, nam pœna commissi, Fisco statim quaeritur, & transit ad hæredes, & si lis, nec contestata, nec coepta cum defuncto fuerit, d. l. fraudati, & l. commissi. l. eodem ferro, 5. Dominus navis, ff. eod. quæ sic subiungit: Illiatarum mercium persequutio hæredem quoque afficit. Confirmat *Reg. de Marinis ad Reuer. decis.* 516. l. fin. 5. si quis professus, ff. eod. *Caball. cas.* 298. num. 4. *Gomez tit. de delict.* cap. 1. num. 80. vers. Sextus casus.

Ratio est, quia fraudans gabellas furtum committit, & peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem, quia lex humana obligat in conscientia, *Alfar. de offic. Fiscal. glos.* 20. num. 15. *Laganar. ad Bouit. in rubr. de vestigal. ver.* Quod si hæc vera sunt, dummodo in impositione illius concurrerint necessaria requisita. Et tamen verum est in crimine furti, instantiam transire in hæredes, licet non sit lis contestata cum defuncto, vel ad eos nihil perpenierit, *G. in l. vni. C. ex delict. defuncti.* vbi *Salyc. Buccaroti. de differ. inter iudic. civil. & crim. differ.* 129. nu. 3. & sic idem debet procedere in delictis controbannorum.

Altera ratio est, quia quando pœna à lege imposita est ipso iure, transit contra hæredes, & si lis contestata non sit, nec inquisitio formata sit cum defuncto, *Glos. in l. 3. §. quod au-*

tem. ff. quod quisque iur. *Bart. in l. ex iudiciorum, ff. de accusat. Boss. tit. de pœnis, num.* 34. & tit. de sent. num. 46. *Clar. §. fin. q. 51. vers. Scias etiam*, *Farinac. q.* 10. num. 68. *Cartar. de exequut. sent. cap. Bannito, cap.* 1. num. 353. *Anton. Gomez var. tom. 9. cap. 2. num.* 80. vers. Sextus casus, *Balb. dec.* 391. *Ricciollet.* 1070. *Caball. cas.* 298. num. 5.

Ea ratione, quia quemadmodum pœna transit ad hæredes, reo mortuo post latam sententiam condemnatoriam, *Farinac. d. q.* 10. nu. 45. ex *lex in l. ex iudiciorum in princip. ff. de accus.* Ità quoque pœna transire debet ad hæredes, quando imponitur à lege ipso iure, quia tunc sententia dicitur lata non ab homine, sed à lege, quod est plus, *Bursat. conf.* 77. *Em. Suarez recept. sentent. verb. Pœna; que ipso iure.* *Farinac. d. q.* 10. num. 68.

Nec dicatur, quod requiritur sententia declaratoria, tamen talis declaratoria requiritur ad executionem facti, & executionem pœnz, non autem quoad illius incursum, nam pœna statim commisso delicto, incursum est, etiam absque declaratoria, tamen exigere non potest, nisi præcedat Iudicis declaratio, quæ declaratio etiam mortuo delincente contra hæredem fieri potest, ut dixerunt in puncto *Gabriel lib. 7. conclus.* 35. nu. 6. *Cartar. de exequut. sent. cap. Bannit. cap.* 1. num. 356. *Peregr. de iure Fisci, tit.* 5. lib. 4. num. 12. *Farinac. q.* 10. num. 70. *Cabed. dec.* 197. par. 1.

Et est certum, quod tam de iure communi, per *lex in l. commissi ff. de publ. & vestigal.* quam de iure Regni nostri, cautetur, ut commisso delicto, delinquentes incutiant in pœnam pecuniariam duc. decem pro qualibet libra ferici extracta, & in corporalem relegationis, aut eripsum per decennium, ut in *Pragm.* 25. §. 3. & *Prag.* 37. tit. de extract. & asport. & sic habet vim lata sententia, *Peregr. de iure Fisci, tit.* 5. num. 7. lib. 4.

Sic etiam cautum est, ut pœna à Banno indicta ad hæredes transgressoris transeat, *Myfing. centur.* 2. *obseru.* 8. vbi decum bis refert per *Aulam Imperialem*, *Ricc. collect.* 1070. 3. limit. *Peregr. d. lib. 4. tit.* 5. casu 4.

Additur, quod res statim commisso delicto definit esse rei, & applicatur Fisco, *Cesar Nicolaus Pisanus in d. rubr.* 2. num. 488. & 990. sic etiam pœna, quæ pro extractione debetur, d. l. commissi, *Reg. Mòles decis.* 36. tit. de iure adoha. Et secundum prædicta decum, & practicum refert in *Regia Iuncta controbannorum anno* 1660. *D. Rocc. de offic. fol.* 349. num. 68.

Et casu quo debetur ab hæredibus, illi citari debent, & probato delicto fertur sententia, per quam pronuntiatur, delictum fuisse à defuncto commissum, & propterea incurrisse in pœnam pecuniariam à lege, vel Statuto inductam, & exinde eius hæredes, & bona esse obligatas, & obligata pro quantitate dictæ pœnz, *Farinac. d. q.* 10. nu. 83. Sed non tenentur

tur hæredes vltra vires hæreditarias, *Farinac. d. q. 10. num. 67. Caball. cas. 298. num. 44.*

Obferuatio ad Decisionem LXV.

S V M M A R I V M.

- 1 In materia præcedentiæ plures casus, & n. 2.

AD decis. 65. Ad materiam præcedentiæ videndus *Iacobus Andreas Crusius in amplexu tract. politico, iuridico, historico, de præminetia, sessione, præcedentiæ, & vniuerso iure, diuiso in quatuor libris, et in 89. capitibus, agitur de præcedentiæ in genere, de præcedentiæ inter Pontificem, & alias dignitates Ecclesiasticas, inter Reges, Republicas, & alios Dynastas seculares, inter Imperatorem, Electores Imperij, & alias Dignitates Germaniæ, & totius Orbis Christiani.*

- Videndus etiam *D. Franciscus Rocc. in tract. de officijs, fol. 36. & seqq. vbi §. 1. agit de præcedentiæ inter Senatores Supremi à latere Consilij Regni nostri, §. 2. de præcedentiæ inter S. R. C. eiusque Senatores, & Tribunal Regiæ Cameræ, eiusque Præsidentes, §. 3. de præcedentiæ inter Præsidentem S. C. & Locumtenentem R. C. ac Regentes Regalem Cancellariam, §. 4. de præcedentiæ inter Regios Consiliarios, & Præsidentes Regiæ Cameræ, §. 5. de præcedentiæ inter Præsidentes Regiæ Cameræ, eiusque Fiscalem, & Indices M. C. V. §. 6. de ordine præcedendi in M. C. V. §. 7. de præcedentiæ inter Fisci patronum R. C. & alterum M. C. V. §. 8. præcedentiæ an detur Regio Consiliario, Præsidenti R. C. vel Fisci patrono eiusdem creato, §. 9. præcedentiæ an tribuatur Regenti Italiæ Senatus, adscito ad Regalē Cancellariam Regni contra Decanum, rubr. 6. de præcedentiæ inter Officiales eodem tempore ad eandem dignitatem assumptos, rubr. 7. de præcedentiæ inter Officiale supernumerarium, & ordinarium recentiorum?*

Obferuatio ad Decisionem LXVI.

AD decis. 66. obserua, quod licet regulariter salarium, quod pro alimentis itineris, & vehicularum debetur, vnicum debeatur, ex quo ea est alimentorum natura, vt id, quod ipsorum causa præstatur non sit reiterabile, prout in legato alimentorum docuit *Petr. de Bellapertica*, quem sequitur *Bart. in l. Titia, §. qui Marco de annuū legat. & in l. reconditi, mm. 42. ff. de leg. 3. l. alimenta, §. Basilica, ff. de aliment legat. Surd. de aliment. tit. 9. q. 5. nm. 6. & 7. Tamen duplex salarium pro dieis debetur Iudici delegato, seu Commissario, qui duobus negotijs distinctis, & inter se compati-*

libus eodem tempore vacat, ex *Parid. de Puteo in tract. de syndic. verb. Salaria*, *Ioseph Sess. de inhib. cap. 1. §. num. 12. Mastrill. de magistr. lib. 1. cap. 21. num. 79. Marcell. de Mauro allegat. 19. par. 2. Bonadill. in polit. lib. 2. cap. 20. num. 68. ex lex. in Auth. vt Iudic. sine quoqu. suffr. §. illud tamen, ex alijs docet D. Reg. Merlin. lib. 1. contr. cap. 70. vbi decisum per R. C. refert *Gratian. decis. 101. num. 19. Zacchia de salariis, q. 11. n. 29. & per tot. Cesar Nicolaus Pisanus ad Goffredum de Gaeta super Ritibus R. C. S. rubr. 3. de fundico flagelli, num. 80. 81. 82. & 84. & quid in dietarum computatione, si multas vacare poterat, sed ob duplicatum laborem, & expeditionis modum ad pauciores redactæ fuerint, num. 85. ac si quolibet die vltra quatuor testes recipiat, nm. 86. Et sic si quis gerens aliquod officium propter quod recipiebat salarium, mittatur Ambasciator ad aliquem Principem, consequitur salarium, tam pro vno, quam alio exercitio, *Martin. Landen. de legat. Princ. qu. 29. Sic si proponatur Titius ad gubernium vnius Ciuitatis cum solito salario, si postea ei committatur gubernium alterius Ciuitatis, aliud debetur salarium, Mastrill. decis. 49. num. 8. Sic si Collateralis exerceat officium Collateralium habebit aliud salarium, Gratian. d. decis. 101. num. 3. vbi idem dicit esse in Canonico, si duo exerceat officia, Nig. de laudem. par. 1. q. 22. num. 45. Sic si duo erant Curati in aliqua Ciuitate, si vnus moriatur, & superstes vtrumque exerceat, vtrumque salarium consequitur, Zacchia d. q. 11. num. 11. vbi similia ponit per totum.***

Obferuatio ad Decisionem LXVII.

S V M M A R I V M.

- 1 An, & quando sint soluenda salaria per inquisitos, Commissarijs pro capienda informatione?

AD decis. 67. nu. 23. obserua, quod Commissariorum salaria non debent solui per inquisitos, nisi sint condemnati, vel compositi pro eorum delictis, aliàs Commissarius deputatus punitur de extorsione, vt in *Prag. 10. §. 67. de offic. Iudicum*, & ibi, *apostill.* & licet seruaretur, quod dicitur *Pragmatica* per Dom. Proreges dispensabatur, vt seruatum pluries refert *D. Consil. Rocc. in tract. de offic. fol. 383. nu. 119. Tamen anno 1668. superuenerunt literæ S. M. prohibentes tales dispensationes, & seruari dictam Pragmaticam, quæ literæ sunt typis datæ per D. Rocc. in fine dicti tract. fol. 566.*

•••••

Observatio ad Decisionem LXVIII.

S Y M M A R I U M.

- 1 An fur excusetur à pœna furti, si Dominus prae-
datus asserat furtum fuisse factum ex sua volun-
tate? & an si restituat rem furatam? & num.
2.3. & 4.

AD decis. 68. num. 5. vbi habetur, quod non
excusatur fur à pœna furti, si Dominus
asserat ablationem rei fuisse factam ex suo
1 consensu. Obserua, quod in dubio praesumitur
facta invito Domino, l. qui vas, §. vctare, ff. de
furtis, Gomez var. lib. 3. cap. 5. de furtis, nu. 1. Ne-
gus. conf. 524. num. 8. Tusch. lit. D. conclus. 157.
Giurba conf. 68. num. 12. Farinac. de furtis, q. 174.
num. 148.

- Et Dominus si asserat contrarium, illi non
2 creditur, aliàs esset in arbitrium Domini non
facere punire furem, in praeiudicium Reip.
D. Author hic, Viu. decis. 146. num. 3. Gerard. sing.
51. Marsil. sing. 22. Tapat. lib. var. tit. de furtis, co-
lum. 8. Tusch. lit. F. conclus. 389. num. 1. conclus.
555. num. 27. Giurba vbi sup. Farinac. d. qu. 174.
num. 155. Conciol. resol. crim. verb. Furtum, resol.
5. num. 7.

- Nam si cum dicta assertione concurrant
3 coniecturae, puta amicitia, consanguinitas,
paruitas rei furatae, consuetudo permittendi
talisa furtiva, & similia, eo casu dicta assertio
Domini, maxime iurata, excusaret, & libera-
ret illum ab omni pœna, Gomez var. d. cap. 5.
num. 2. & ibi, Add. lit. A. Clar. §. furtum, num. 22.
Menoch. de arbitr. cas. 298. num. 4. vbi dicit, di-
ctas coniecturas remittendas esse arbitrio Iu-
dicis, Farinac. d. q. 174. num. 36. Giurba d. consil.
68. num. 13. Baltb. Thomaf. var. tract. tom. 3. de
exequut. ultim. volunt. tit. 12. num. 1116. lim. 81.
Conciol. d. resol. 5. num. 8.

- Obserua ad hanc decis. d. num. 5. quod fur
4 non evitat pœnam furti, si restituat bona fu-
rata Domino, l. qui vas in princ. & ibi, Glos. &
DD. ff. de furtis, melior tex. in l. qui ea mente, ff.
eod. vbi dicitur: Qui ea mente alienum quid con-
trestituit, ut lucrifacere, tamen si mutato consilio, id
Domino postea restituit, fur est: nemo enim tali
peccato pœnitentia sua nocens esse desijt, Viu. opin.
347. num. 7. & seqq. Petr. Gregor. syntagm. iuris,
lib. 37. cap. 1. rubr. de furtis, num. 5. vers. Vulpia-
nus, & num. 22. vers. Ideo Firman. in tract. de ga-
bell. par. 4. num. 13. vbi testatur de communi,
Cantera qq. crimin. cap. 8. rubr. de furtis, nu. 3. ver-
sic. Sed est dubium, Farinac. de furtis, q. 178. n. 23.
& q. 124. num. 172.

Observatio ad Decisionem LXIX.

S Y M M A R I U M.

- 1 An, & quando filius obligetur sine consensu pa-
tris? & quando consensus tacitus sufficiat? &
num. 2.3.4.5.6.7.8.9. & 16.
11 An filius teneatur ad debitum patris, licet illius
non sit heres?

Observa ad hanc decisionem, quod filiusfam.
potest obligari sine consensu patris pro
exoneratione conscientiae, Rota in Romana
1 pecun. 7. Iunij 1641. coram Card. Cerro in fine.

- Potest pariter donare Clerico pro Ordini-
2 bus suscipiendis, in qua non requiruntur so-
lemnitates, secundum Tiraq. in l. si unquam
in verb. Donatione largitus, num. 11. C. de reuoc.
donat. Surd. decis. 290. nu. 20. & decis. 214. nu. 1.
Gratian. discept. forens. cap. 750. num. 29. par. 4.
D. Conciol. ad Statut. Eugub. lib. 2. rubr. 57. n. 19.

- Consensus patris in contractu filij tam, re-
3 quisitus per Statutum, requiritur non ad re-
integrandam personam filij, sed ratione prae-
iudicij ipsius patris, ut dicunt D. Card. de Luca
tom. 7. tit. de alienat. & contrah. prohib. disc. 37.
num. 27. vbi testatur hanc esse magis commu-
nem opinionem receptam in Curia Romana,
& in Rota, ita ut ille consensus etiam ex inter-
uallo accedere valeat, ut ibi per eum. Et Rota
apud Duñoz decis. 584. & decis. 649.

- Obserua secundò, quod stante Statuto re-
4 quirente consensum patris in contractu filij-
fam. censetur illi satisfactum, si pro eo pater
in dicto contractu fideiubeat, cum implicita
approbatio sufficiat, Mangil. de euict. qu. 61. in
princ. & q. 92. num. 4. Maur. Aretin. de fideiuss. p.
2. sect. 2. cap. 4. num. 18. D. Card. de Luca tom. 7.
discuss. 37. num. 27. Et si infirmus se obliget, Cy-
riac. contron. 292. num. 5. Nisi Statutum requi-
rat expressum consensum, ut est nostra Pragm.
ad Macedon. Mangil. d. qu. 92. num. 7. Rota decis.
797. num. 12. par. 1. divers. & apud Ludonif. dec.
384. num. 7. & ibi Add. Neque quando con-
sensus requiritur pro forma, Mangil. d. q. 92. n.
9. Add. ad Ludonif. decis. 384. num. 10. Tiraquell.
de leg. connub. glos. 6. num. 5. & seqq.

- Si tamen pater est absens sufficit interpo-
5 nere in contractu decretum Iudicis, ut notat
Bald. in l. transactione 35. sub num. 5. & ibi Castr.
num. 5. C. de transact. Borgn. decis. 31. num. 39. p.
1. Carpan. ad Stat. Mediol. lib. 1. cap. 416. nu. 126.
Rota decis. 25. num. 3. par. 9. rec. tom. 1.

- Idem est si pater, & filius non bene conue-
6 niant, quia pariter sufficit decretum Iudicis,
Rota ibi.

- Verum super illa mala convenientia non
7 est standum assertioni filij, sed illa est proban-
da, Rota post Pic. ad Statut. Urb. decis. 36. nu. 8. &
seqq.

seqq. & d. decis. 25. num. 4. & seqq. vbi declarat. Sed non habet locum nostra conclusio, quādo Statutum requirit consensum patris, & decretum, quia tunc pater est requirendus, & illo recusante alius Iudex est adhibendus, Rota d. decis. 26. num. 11. & seqq. vbi declarat.

Obserua tertio, quod si filiusfam. potest contrahere si est Mercator, id statuto mandante, intelligitur si contrahat ratione mercaturæ tantum, *Franc. Becc. conf. 5. in fine, lib. 1. Genua de script. priuat. lib. 4. tit. de lib. Mercat. num. 38. Add. ad Rota dec. 345. num. 141. par. 9. rec. 10. 2.*

Obserua quarto, quando filiusfam. dicatur scorsim à patre viuere? videndi *Add. ad Paisell. exp. 76. num. 20. & seqq. Add. ad Buratt. decis. 584. num. 19. & seqq. D. Card. de Luca tom. 7. disc. 37. num. 11. Ludouif. decis. 182.*

Obserua quinto, quod ad debitum Primipilare tenetur filius, licet patris hæres non sit, vt dicunt *Matthesil. in l. 1. C. de priuil. Fisci inter sing. DD. num. 2. Coras. lib. 5. miscelt. cap. 4. Io: Bosquius de leg. nupt. lib. 6. num. 41. Alfar. de offic. Fiscal. glos. 16. priuil. 21. num. 95. quart. & quibus concurrentibus, Casar Nicolaus Pisanus ad Goffred. de Gaeta super Ritib. R.C.S. rubr. 1. num. 143. & 144.*

Obseruatio ad Decisionem LXX.

S Y M M A R I V M.

1 An, & quando Decuriones Vniuersitatis teneantur ad onera Vniuersitatis? & num. 2.

AD decis. 70. obserua vltra DD. allegatos obs. nostra 1. Quod Decuriones habent immunitatem ab oneribus extraordinarijs,

1 *Lofaus de iure vniuers. p. 1. c. 3. n. 38.*

Non tamen sunt exempti à collectis, seu oneribus realibus, & mixtis, bene tamen à personalibus, post *Solorzan. de iure Indiar. Bald. mased. de collectis, q. 44. per tot. Borgnin. dec. 5. Ric. collect. 2970. vbi in fine ait, an sint immunes ab hospitalione militum. Est bene verum, quod non semper ita de facto procedit, prout de iure est statutum, nam non desunt Decuriones, qui abutendo, & corrumpendo (& si occulto faciant) collectas non soluunt, quod cū de iure facere non possint, in conscientia tenentur, *Balmaseda d. q. 44. num. 15. de abusu, & corruptela in multis Vniuersitatibus vscatè introductis, exclamat doctissimus, eruditissimus, & integerrimus D. Romaguera in addit. ad Conciol. ad Statuta Eugub. lib. 1. rubr. 9. nu. 18.**

Obseruatio ad Decisionem LXXI.

S Y M M A R I V M.

An, & quando Fiscus, & tunc in re, à gabellis? & num. 2. 3. & 4.

5 An Dominus Rex teneatur obseruare Priuilegia antecessorum Regum?

6 An, & quando nominans teneatur de culpis nominati? & num. 7. 8. 9. 10. & 11.

AD decis. 71. obserua, an sit soluendum ius Regiæ Dohanæ Neap. pro bonis confiscatis cuiusdam rebellis, quæ ab illo, ad Regiā Dohanam huius Ciuitatis, immissa reperiebatur? & non teneri videtur dicendum, nam Fiscus est immunis à gabellis, l. locatio, §. Fiscus, ff. de publ. & vectigal. Bart. conf. 226. diximus supra decis. 17. Casar Nicolaus Pisanus ad Goffredum de Gaeta sup. ritib. R.C.S. rub. 2. de iure fundici, num. 279.

Sed contra, quod licet ipse non soluat gabellas, soluit illam emens à Fisco, d. §. Fiscus; vers. Mercatores autem, Reg. de Marimis lib. 1. cap. 169. num. 5. Alfar. de offic. Fiscal. glos. 20. §. 8. num. 117. & d. glos. 20. §. 3. num. 53. post Berachin. de gabell. Laud. & Rebuff. de Fisco, Casar Nicolaus Pisanus vbi sup. num. 280. & quando secus num. 281. et 283.

Sed quod nec emens à Fisco soluat gabellā, fecit, si hoc esset per indirectum illam Fiscus solueret, nam tantò minoris venderet Fiscus bona, si ab emptore esset soluenda gabella, Pisanus vbi supra, Dec. conf. 48. nu. 5. Eò magis, quia dispositio d. versic. Mercatores autem, est intelligendus cum distinctione duorum casuum. Primus est, quando onus gabellæ non est annexum contractui, sed contingit ex actu prorsus separato, exemplum est, si ego emerē à Fisco frumentum, quod collectum est in eius territorio, quod postea vellem mercimonij causa ad Ciuitatem introducere, vel à dominio extrahere, in cuius immissione, vel extractione soluitur certum quid pro singulo modio, certè hic emptor ab hac gabella non erit immunis, & sic procedit *tex. d. vers. Mercatores*. Alter casus est, quando onus gabellæ est annexum contractui, nec aliter contingit ex actu separato, siue remoto, exemplum est, si imposita est gabella, vt pro serico, quod venditur soluat quid pro singula libra, vel modio frumenti, vel pro mercibus, quæ immittuntur ad Dohanam teneatur delator cum primum ad domum propriam eas conducet, pro iure fundaci certum quid soluere, hoc casu, quia onus gabellæ est annexum contractui, si emens à Fisco cogeretur gabellā, seu ius fundaci soluere, per indirectum Fiscus hoc onus sublineret, quia qui emit, non emeret tanti, sed tantò minoris propter onus gabellæ, & sic Fiscus læderetur, quia cogeretur vilius vendere, carius autem quando emptor esset immunis, hoc dicunt *Bald. conf. 31. lib. 1. Ioan. de Amic. conf. 18. Menoch. conf. 136. lib. 2. Peregr. de iure Fisci, lib. 6. tit. 5. num. 25. Genuens. pract. Eccl. q. 212. & secundum hac opinionem in casu proposito decisum refert per R. C. anno*

1657. *R. de Marin. arref. 682. & ad Reuer. dec. 548.*

Ad num. 63. est indubitatum Regem nostrū non teneri seruare Priuilegia, & concessiones factas per Reges Ferdinandum Primum, Alphōsum Secundum, Ferdinandum Secundum, & Federicum, ea ratione, quia Rex Ferdinandus Catholicus non successit Regi Federico, sed Regi Alphonso Primo, tanquam filius Ioannis Regis Nauarræ fratris dicti Regis Alphonsi Primi, nisi talia Priuilegia fuerint confirmata per Dominum Imperatorem Carolum Quintum, teneri tamen obseruare Priuilegia concessa per Reginam Ioannam Secundam, *Reg. Reuert. decis. 33. & ibi, Reg. de Marinis, & idem Reg. de Marinis lib. 2. resol. c. 173. Camill. de Medicis conf. 60. num. 13. idem Reuert. decis. 286. num. 2. & ibi, Reg. de Marinis nu. 1. & in obseruat. ad decis. 553. num. 2. adest Pragm. 1. & seqq. sub tit. de possessoribus non turbandis.*

Ad num. 69. Quando substituens in officio teneatur de culpis, & defectibus substituti, addimus dicta per Nos in *obseruat. ad conf. 87. lib. 1. D. Autharis, Maur. alleg. 93. D. Rodoer. ad Reg. de Marinis, cap. 3. Episc. Afflict. controu. 45.*

Ad materiam obserua, an nominans teneatur de culpis, & defectibus nominati? Et ad resolutionem sunt distinguendi tres casus. Primus, est, quando ex nominatione nullum ius tribuitur electo, puta si in aliquo Collegio ageretur de electione alicuius ad aliquod officium, cuius electio spectat ad Collegium, ut vniuersos, vnus ex congregatis nominauit Titium, tanquam personam aptam ad exercendum illud officium: Certè ex illius nominatione nullum oritur ius electo, nam non importat aliud illa simplex nominatio, quam mera propositio illius personæ, & sicut ipse proposuit vnum, alius potest proponere alium, & sic illa nominatio non tribuit ius, sed electio, quam facit Collegium, *l. 1. §. solent, & ibi, Bart. ff. quando appell. sit.*

Alia est nominatio, quæ tribuit ius, sed non perfectum, ut puta quæ egeat confirmatione Superioris, & hæc dicitur electio, quia Superior, ad quem spectat confirmatio non potest eligere alium, quam nominatum, licet ex iusta causa posset denegare confirmationem, & nõ aliter, *l. exactors, C. de suscept. prapof. lib. 10. vbi Joann. de Platea declarat.*

Tertia est nominatio, quæ tribuit ius perfectum, cum non egeat aliqua confirmatione, *Bart. in d. l. 1. §. solent, Rebuff. in tract. de nominat. q. 1. num. 17. 18. 19. Gizzarell. de iis. 31.*

Ex his tribus speciebus nominationum, illa prima species, quæ nullum ius tribuit, differt ab electione, nam non eo ipso, quod quis ab vno de Collegio nominatus est pro idoneo ad aliquod officium, dicitur electus, sed requiritur, quod electio fiat à toto Collegio, *d. l. 1. §. solent, l. nominationum, & ibi, Glos. C. de Decur. lib. 10.*

In reliquis verò duabus speciebus, in quibus

nominatio tribuit ius, aut perfectum, aut imperfectum, nominare idem est, quod eligere, *Auth. ut iud. sine quoquo suffrag. §. ius iurandum verò, vers. Posita, & ibi, Glos. verb. Nominandis.* Et in his duobus casibus, quia nominatio est idem, quod electio, semper nominans tenetur de culpis, & defectibus nominati, latè *D. Author in Pragm. 2. de ministr. vniuersit. num. 27. & seqq.* Ex quibus, quod Tribunus Militum D. D. Martinus de Castellan, & Medrano Locumtenens Regij Castri noui, nõ teneretur pro fuga carcerati à dicto Castro, ex decis. per *R. Sanfel. dec. 46.* quamuis dedisset voluntatem Carcerario nominato à Carcerario maiori, dum fuga euenit aliqua culpa dicti Carcerarii, decisum fuit per Collat. Consilium die 19. Nouembris 1687. apud Iulium Valente Actuar. Iunctæ.

Obseruatio ad Decisionem LXXIII.

S Y M M A R I V M.

1 An pro laudemio competat via exequutina? vbi decisio S.C.

Ad decis. 73. ad num. 12. obserua, an pro laudemio competat via exequutina? Et non competere, si Dominus directus non sit in possessione exigendi, ut decisum fuit per S. C. annis elapsis in causa Beneficiati N. cum PatrimONIO Principis Rocce Rom. in Banca Figliolæ.

Obseruatio ad Decisionem LXXIV.

S Y M M A R I V M.

1 Officiales seruientes in aliquo Arrendamento cognoscuntur ab illius Delegato.

Ad decis. 74. obserua, quod Officiales omnes deseruientes ad exactionem gabellæ farinæ, & satellites æquum deseruientes in locis destinatis, ne fraudes, & intercepta farinæ, vel frumenti, fiant, cognoscuntur in eorum delictis, tam commissis in negotio illo, quam extra tale negotium, priuatiuè quoad alios, à D. Delegato dicti Arrendamenti, vigore contractus inhiit cum Regia Curia in emptione dictorum officiorum anno vt est videre, apud Notarium Regiæ Curiz. Sicuti de Officialibus, Curialibus, & Tribunal. subditis, *Caesar Nicolaus Pisanus ad Gaetam sup. Rit. R.C.S. in rub. 1. n. 199. & à n. 257.*

Obseruatio ad Decisionem LXXV.

S Y M M A R I V M.

1 Cuius Neapolitanus ex Pragm. si distedat à Ciuitate, an, & quando perdat Priuilegium?

Ad decis. 75. obserua, quod Cuius Neapolitanus ex Priuilegio Regiæ Pragmaticæ 1. de immuni. Neap. qui vxorem duxit Neapolitanam, & domum comparauit, si deinde per triennium absens fuit, nullis relictis liberis in Ciuitate, nec familia, sed vxore in Monasterio,

rio, non valet interim, adhuc absens, immunitatibus Neap. in Dohana, & alibi, frui, ut bene fundat Reg. Galeot. resp. fiscal. 9. Caesar Nicolaus Pisannus ad Gastam sup. Rit. R.C.S. in rub. 1. num. 256 & in rub. 10. num. 23.

Obseruatio ad Decisionem LXXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Officialis, an teneatur de delictis familiae?

AD decis. 79. num. 26. obserua, quod Officialis tenetur de delictis familiae, ut est optimus tex. in l. 1. C. ad l. Iul. repetund. Bellug. in spec. princ. rubr. 35. de grauam. Ciuit. num. 1. vers. Ne dum, ubi Borrell. in addit. lit. B. adducit Curt. in nio. in l. 1. num. 13. C. de seru. fugit. Franc. Marc. decis. 61. vol. 1. Gramm. decis. 34. num. 39. Arnon. Dialog. 4. Zaf. conf. 15. vol. 1. Plaza in Epit. delict. lib. 1. cap. 14. Bouadill. in politic. lib. 5. cap. 1. num. 78. & seqq. Larrea decis. Granat. 48. num. 9. vers. Igitur, & Indicem, par. 1. D. Prat. in Nicandro, in ultima editione, num. 610. & seqq.

Obseruatio ad Decisionem LXXX.

S V M M A R I V M.

- 1 Habens interesse in Arrendamento, an possit esse Delegatus?

AD decis. 80. obserua, quod Iudex, qui habet annuos introitus super aliquo Arrendamento, si lis sit super affictu dicti Arrendamenti, vel cum Affictatore illius circa solutionem exalei per illum debiti, non potest recusari, ut seruatum fuit milles, signanter in causa Ducis Ioannis Cardini cum D. Thoma Carauita Regio Consiliario, qui vocauit in causa pro Regia Dohana Neapolis, quamuis magnum interesse haberet in dicto Arrendamento, & idem seruatur in omnibus Delegatis Arrendamentorum, qui omnes quasi habent interesse in Arrendamentis, quae gubernant; cum debeat esse contrarium, nam quis non potest esse Iudex, quando in causa habet interesse, l. unic. C. ne quis in sua causa ind. l. qui iurisdictioni, ff. de iurisd. omn. iudic. Vin. doc. 223. Soccin. reg. 243. Christin. decis. Belg. 152. vol. 2. etiam parte consentiente, Capyc. decis. 124. num. 1. vel non opponente, Gallupp. in praxi, par. 1. cap. 4. num. 14. Quod procedit etiam si interesse sit secundarium, vel in consequentiam, nam etiam tunc dicitur causa propria ipsius, Glos. in l. omnibus, verb. In re propria, C. de testib. Reg. Capyc. Latr. decis. 12. num. 9.

Obseruatio ad Decisionem LXXXI.

AD decis. 81. vide Nos in tract. de nullit. rubr. 5. quass. 36.

Ad num. 2. & 3. vide Nos in d. tract. de nullit. rubr. 8. q. 3.

Obseruatio ad Decisionem LXXXIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Assensus Regius, an requiratur in casu posito?

AD decis. 83. ad num. 19. 21. & 30. obserua, quod sicut contrahens cum Regia Curia, vel Domino, videtur contrahere cum Regio assensu, cum assensus censetur praestitus ad fauorem Fisci, ut dicitur hic, ita pariter, si ut se obliget feudatarius super feudo requiratur Regius assensus, si feudatarius contrahat matrimonium iussu Regis, vel ex eius voluntate, censetur praestitus assensus super eius bonis feudalibus ad fauorem vxoris, pro cautela eius dotium, & iurium feudalium, Isern. in Constitus. Fratribus, verb. Sorori, Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 236. num. 7. Frece. de subfeud. lib. 2. q. 2. num. 10. Camerar. fol. 50. col. 3. lit. M. D. Rosa consulti. 52. num. 14. Reg. Moles de iure deuolut. 5. 23. q. 2. nu. 26. fol. 254. quamuis contra teneat Glos. in Constit. Mulier, quae dotata, Reg. de Marinis ad Rener. dec. 470.

Obseruatio ad Decisionem LXXXV.

S V M M A R I V M.

- 1 Dispositio facta per Nonitium, an sit subiecta Consuet. Neap.

AD decis. 85. adde ad nostram obseruat. nu. 50. quod dispositio facta per Nonitium tempore professionis faciendae, dicitur actus ultimar voluntatis, non inter viuos, ut bene probat D. Carol. de Rosa in allegat. impressa, post Commentar. super Consuet. Neap. fol. 178. et seqq. Caesar Nicolaus Pisannus ad Gaetam super Rit. R.C.S. rub. 2. n. 345, cum multis sequentibus.

Obseruatio ad Decisionem LXXXVI.

AD decis. 86. adde videndum Didac. Perez in l. 6. in fine, tit. 4. lib. 2. ord. Lanfranc. Balb. inter communes, tom. 3. cent. 5. conclus. 487. Leo decis. Valent. 7. tom. 1. & 104. Alfar. de offic. fiscal. glos. 16. priuil. 46.

Obseruatio ad Decisionem LXXXVIII.

AD decis. 88. obserua, quod fuit decisum per Regiam Cameram anno 1675. ad relationem tunc Praesidentis Regiae Camerae, numc

nunc dignissimi Regentis D. Francisci Moles Ducis Parete, in causa Ill. Ducis Lauriana, cū Ill. Marchione Specchia, quod habeatur pro perfecta conventio, & transactio facta inter Partes, quando illa fuit facta coram testibus, & nihil aliud remanebat agendum, aut conveniendum, nisi instrumentum super illa stipulari facere ad futuram rei memoriam, in Banca Laurentij de Fiore.

Observatio ad Decisionem LXXXIX.

S V M M A R I V M.

1. *An datur pramorientia in casu proposito? & num. 2.3. & 4.*

AD decis. 89. observa, casum in facto contingentem. Titius donavit Seiz uxori, eius bona, & post mortem Seiz, Ecclesie A. Seiz donavit reciprocē Titio eius viro eius bona, & post mortem Titij Ecclesie B. Moritur vxor, Titius acquisivit bona vxoris, postea moritur Titius, prætendit Ecclesia B. Bona Seiz, & illa obtinuit. Ecclesia A. Prætendit bona propria Titij, repugnat tradere hæres illius ab intestato, & eius creditores contra. Et post ealem donationem. Quid iuris? Videtur dicendum bene dicere hæredem ab intestato Titij, & eius creditores, nam per pramorientiam Seiz vxoris, fuit caducata dicta donatio, quæ videtur facta à Titio, casu, quo eius vxor Seiz supervivere ipsi, secus si pramoreretur, l. unic. §. sin autem aliquid, C. de caduc. tollend. l. de pariter, ff. de reb. dub.

- In contrarium tamen est ipsa veritas, nam donatio hæc fuit facta in contractu, in quo non datur per pramorientiam, caducitas, ad tex. in §. ex conditionalis, Instit. de inutil. stipul. l. Marcian. disp. 12. Caesar Nicolaus Pisanus ad Gac. tam sup. Rit. R. C. S. rub. 5. nu. 45. sed conditionum adimplementum, Pisanus ibid. n. 46.

- Nec donatio à Titio Seiz, fuit facta in casu, quo Seiz ipse supervivere, sed fuit facta generaliter, & simpliciter Seiz, & post illius mortem Ecclesie, igitur cum iam sit factus casus mortis Seiz, & ipsius Titij, iam est factus casus donationis ad favorem illius Ecclesie.

- Nec potest revocari dicta donatio facta ad favorem Ecclesie, etiam antè acceptationem ipsius Ecclesie, ad tex. in l. quoties, C. de donat. qua sub modo, & per dicta per Nos hic.

Observatio ad Decisionem XC.

S V M M A R I V M.

1. *Fructus legatorum debentur ex mora, & quando non, etiam pia causa? & num. 2.3.4. & 5.*

AD decis. 90. ad materiam, quando debeatur interesse legatorum, observa, quod fructus

- legatorum post moram tantum debentur, 1. l. 3. in princ. ff. de usuris, cum concord. Leotard. de usuris, q. 19. num. 3. & 4.

- Ec sic hæres ex ipso additionis actu moram legatarijs facere non intelligitur, nisi sequatur litis contestatio, aut interpellatio loco, & tempore congruo facta, ut contra Ioan. Copi lib. 2. de fructib. tit. 3. & 4. fundat Leotard. d. q. 19. num. 4. & 7. vbi decum per suum Senatorem refert, nam licet ex dicto actu hæres notitiam talis legati habeat, tamen quia potest esse, quod legatarius tale legatum nolle habere, & proinde nil tali legatario iuris quæritum dici potest, ad tex. in l. 86. §. cum servus, ff. de legat. 1. Leotard. d. q. 19. nu. 40. contra dicta D. Authoris hic, num. 20. & 21.

- Quod procedit etiam si dies præstationis in legato sit à testatore adiectus, nam per lapsum illius diei, non sequuta interpellatione, vel litis contestatione, interesse non debetur, nam per lapsum illius diei non constituitur in mora, dum à legatio interpellatus non est, cum possit credere, legatarium illud nolle prætere, & voluntas testatoris tali die præstari debere, habet tacitam conditionem, si legatum, vel fideicommissum agnatum erit. Ita dixit Anton. Fab. de error. Pragm. decad. 1. l. c. 2. num. 4. & lib. 15. coniect. cap. 3. & secundum hæc opinionem decum refert in suo Codice, tit. de usuris, & fructib. legator. defin. 10. Thefaur. fil. qq. forens. lib. 4. q. 25. num. 6. Leotard. d. q. 19. num. 10. Vbi num. 18. dimitat, si testator distulerit legati, vel fideicommissi præstationem, gratia fideicommissarij, nam hoc casu fructus antè moram debentur, ex tacita voluntate testatoris.

- Sed favore minoris, piæ causæ, Ecclesie, ex causa dotis legatæ mulieri pauperi, favore factorum, furiosorum, & ius suum ignorantium, fructus debentur antè moram, à die mortis testatoris, Leotard. d. q. 19. num. 36. 37. 38. & 39. Sicut, & fructus legitimæ. Sicut si legatum sit relictum cum fructibus, Leotard. ibid. num. 11. 17. & 20. Sicut & Vniuersitatis legatum trāsfit cum incremento ad legatarium idem num. 29. Vel si ex coniecturis appareat testatorem voluisse fructus quoque restitui, nam illi etiā antè moram debentur, Leotard. ibid. n. 20.

- Obserua, quod si fiat legatum alicui Ecclesie certæ quantitatis pro constructione lampadis tenendæ antè aliquam imaginem, illius quantitatis non debetur interesse à die mortis testatoris, tanquam legati pij, & facti Ecclesie, ex DD. citatis hic, sed à die interpellationis, ea ratione, quia usura non debentur, vbi mera liberalitate, & absque onere aliquid legatur, l. liberalitatis in princip. vbi Ang. & Salycet. ff. de usuris, & dicit D. Author hic, nu. 11. Secundò, quia interesse aliud non habemus quam damni emergentis, & lucri cessantis, ut dicit Leotard. de usuris, quest. 74. & 75. & in pro-

proposito casu ad fauorem talis Ecclesiæ nullum interesse considerari potest, vnde non debetur. Eo magis, quia fructus rei legatæ, quæ sterilis est non debentur, vtputa si legetur aurum, vel argentum, veluti scyphus, nam neque post moram debentur, l. 3. in fine, ff. de usuris. Nisi sit res, quæ locari soleat, quo casu hæres post moram teneatur legatario in id, quod, locatæ ea re, mercedis nomine percipere potuisset, l. 19. vers. Præterea Gallus, cod. lit.

Obseruatio ad Decisionem XCI.

S V M M A R I V M.

- 1 In Indulto, quando comprehendantur pœna, & multa? & num. 2. 3. 4. & 5.

AD decis. 91. adde decretum generale Regiæ Cameræ anni 1572. relatum per Reg. de Marinis in decretis per ipsum collectis 357. in ordine, huius tenoris: Quod omnes causæ interceptorum, & omnes causæ contrauentionis Bannorum Regiorum per Curiam, & eius Officiales emanatorum, tam in causis frumentorum, quàm super herbagijs Regiæ Dohanæ Menepecudum, & alijs quouis modo emanatorum, comprehendantur in Indultu prædicto, ita quod omnes inquisiti, conuerti, seu molestati per Regium Fiscum super causis prædictis, gaudeant, & gaudere habeant Indultu prædicto, cum hac tamen declaratione, quod in causis prædictis interceptorum prædicti inquisiti, qui voluerint gaudere Indultu prædicto, teneantur restituere omnes dirictus, tam Dohanarum, quàm exituræ, vel tractæ, vel alias quouis modo eidem Regiæ Curie debitos: teneantur soluere Regijs Artendatoribus medietatem totius intercepti, vel ratas eisdem debitas, virtute capitulationis ipsarum, necnon teneantur soluere quartam partem reuelantibus, vel ratam eis forte, legitime debitam, &c. fuerunt absoluti ab alia medietate Fisco spectante, Reg. Moles decis. 71. fol. 137.

Fuit etiam prouisum, quod excipiatur omnes condemnationes pecuniarie, & aliarum poenarum, quæ antè datam prædictam fuerint factæ, & exequutæ, exactæ, incorporatæ, & assignatæ, compositæ, vel aliter sit de ipsis causis Regiæ Curie, dummodò sententiæ desuper latæ fecissent transitu in rem iudicatam dicto die publicationis Indultus, taliter quod dicto die ab eis reclamari non possit.

Et anno 1658. die 15. Iulij per Regiam Iunctam controbannorum fuit decisum, quod inquisiti de controbannis, & extractionibus pro tempore præterito antè Indultum generalem, gaudeant dicto generali Indulto, solutis dirictibus, & tractis, respectu debitis pro rebus extractis, salua prouisione facien-

da super altero capite, vbi est facta exequutio, vel sequestum bonorum, vt refert D. Rocc. de officiis, fol. 342. num. 214.

Et anno 1662. dum esset inquisitus, & carceratus D. Dux Baleariæ ex causa controbannorum pendente inquisitione, antè condemnationem, superuenit Indultus de mense Aprilis 1662. & quamuis Fiscus prætenderet poenam, ex quo ei erat cautum per carcerationem Ducis, tamen die 28. Febr. 1663. per Regiam Iunctam controbannorum fuit decisum, quod Ill. Dux Baleariæ gaudeat generali Indultu, non obstante, quod reperiebatur carceratus antè expeditionem causæ, & non erat lata sententia contra ipsum, D. Rocc. ibidem n. 216.

Vbi nota, quod vbi pœna interceptorum, & sic etiam valor bonorum interceptorum spectat ad Fiscum, per Indultum inquisiti sunt liberati; Secus vbi illa spectat ad Affictatores, vel vt in nostro Regno, ad Assignatarios ex insoluto datione facta illis per Regiam Curiam, nam tunc dicta pœna est soluenda, non obstante tali Indultu, vt eruitur ex dicto decreto anni 1572. & sic vna vice apud Iudicem efflagitabam. Cætera ad materiam hanc videndus D. Rocc. de offic. fol. 324. & seqq. vbi rem bene pertractat.

Obseruatio ad Decisionem XCII.

S V M M A R I V M.

- 1 An, & quando edificium possit prohiberi.
- 2 An possit quis cogi ad vendendum domum, vel hortum?
- 3 An possint fieri fenestrae, habentes aspectum intus Ecclesiam? & num. 4.

AD decis. 92. in princ. obseruat. adde post R. Rom. decis. 229. coram Royas, D. Card. de Luca de seruit. disc. 21. num. 3. vbi recenset

1 in hac materia plures Sacræ Congregationis resolutiones. Videndus Tanchredin. consult. 12. Et obserua, quod adeo vera sunt scripta per Dominum Authorem hic, quod quis impeditur ædificare in altum eius domum, dum ex tali ædificio habetur aspectus ad Claustra Monachorum, & multo magis Monialium, vt si prope Monasterium Monachorum, ædificetur de nouo Monasterium Monialium, potest dictum Monasterium Monialium extollere aliquem parietem, tam in altum, vt Monaci prædicti non habeant aspectum ad eius Claustra, quauis per parietem illum prohibeatur aspectus ad Montes, & per illum prohibeatur aspectus venti Aquilonaris, vt fuit decisum, & seruatum, & inspicienti patet, inter Monasterium Hæremiticum Sororis Ursulæ Benincasa, & Monasterium Sancti Nicolai Tolentini in hac nostra Ciuitate Neap.

Ad ea, quæ diximus in obseruat. ad hanc decis. num. 24. vers. Ampliatur 15. Obserua, quod cum prædixit D. Regens Antonius Florilinus cogi Hospitale Incurabili ad sibi vendendum quoddam Iardenum existens in Burgo Plage propè domum magnam dicti Regentis, pro ampliacione dictæ domus, altorius Iardeni dicti Regentis, & alijs suis commoditatibus, recusante D. Hospitali, & exhibere illud ad censum dare, fuit per S. C. decisum, esse absolendum dictum Hospitale ab impetitis, & visa fuit in subsistens dicta præsentio, in Banca.

Ad materiam huius decis. est pariter obseruandum, quod non debent fieri fenestree habentes aspectum intus Ecclesiam, & si ad sint debent claudi, Scip. Rubens in aphor. Episc. in verb. Oratorium, num. 1. Scil. in suis select. Canon. cap. 3. num. 119. Barboz. de iure Eccles. lib. 1. cap. 11. sub. num. 28. Gauant. in Manual. Episcop. verb. Ecclesia, num. 27. Nicol. in suis floscul. verb. Prospectus, num. 1. & 2. & ita statuit Beatum Pium Quintum anno 1566. ut refert Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 11. nu. 10. Quaranta in summa Bull. verb. Reuerentia Diuinorum, fol. 582. Pacibell. de distant. cap. 6. membr. 4. num. 28. ubi plures refert Rotæ decisiones. Nec sufficit simplex licentia Papæ, nisi expresse id concedat, Pacibell. ibid.

Quod limita favore Principum, seu Magnatum, & quoties Patroni in limine foundationis hanc seruitutem velint contrahere, & habere, nam in limine foundationis quasque condiciones possunt apponere, etiam si circa spiritualia sint, & a quævis ius commune, dummodo alijs licitæ, ac possibiles sint, atque ordinarij consensus accedat, ut dixerunt Lambertin. de iure patronat. lib. 1. par. 1. q. 9. art. 1. num. 49. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. in princ. num. 47. 48. & 102. & seqq. glos. 15. n. 139. glos. 29. num. 3. Gustier. conf. 1. & 2. num. 1. Rota decis. 345. num. 4. decis. 379. num. 20. aperte colligitur ex Sac. Conc. Trident. sess. 22. c. 24. de reformat. & sess. 25. c. 5. 9. & 10. de reformat. idque notat Molin. de commut. ultim. volunt. c. 10. n. 39.

Obseruatio ad Decisionem XCIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Aqua, an, & quando possit diuertere in præiudicium aliorum? & à num. 2. ad num. 7.

Ad num. 23. adde decis. Rota Romane coram D. Melio Melenitana decursus aquarum 31. Ianuarij 1656. quæ est 9. post tract. Pacibell. de distantijs, & decis. 30. & 37.

Obserua, quod aqua ex agris superioribus opere manufacto, non potest diuertere in agros inferiores, inuitis Dominis, l. 1. & 2. §. item.

Venus, & ibi, Glos. & D. D. ff. de aqua plu. arcen. Laderich. decis. 146. Barbat. de diuis. fruct. par. 1. cap. 3. num. 29. Antonell. conf. 88. num. 199. Pech. de aquaduct. cap. 9. qu. 31. num. 18. & seqq. lib. 2. Gob. graff. var. tit. de aquis, q. 11. num. 6. Tanchredin. consult. 83. num. 1.

Obserua secundò, quod aqua non potest deriuari in vias publicas, Patell. expedit. 83. n. 6. Conciol. in annot. ad Stat. Eugub. lib. 6. rub. 19.

Et non solum ex agris non licet deriuare aquam in vias publicas, sed neque ea deducti potest per vias publicas, licet concessio per Superiorem facta sit, si de hoc specialis non sit facta mentio in concessione, & reservato interelle, & utilitate publica, Tondut. qq. civil. tom. 1. cap. 48. num. 21. præsertim sine ponticello, quod etiam fieri non potest sine licentia Principis, Tondut. d. cap. 48. num. 23. Portugal. de donat. reg. par. 3. tom. 2. cap. 3. num. 47. Pegaf. ad ordinat. Regni Portugal. tom. 6. ad lib. 1. tit. 68. ad §. 31. glos. 35. num. 1. & seqq. & glos. 3. p. 147. num. 1.

Et Dominus fundi inferioris tenetur recipere aquam fundi superioris, l. 1. & 2. ff. de aqua plu. arcen. Peitell. expedit. 83. num. 12. & seqq. & ibi, Add. num. 5. & 7. Felic. alleg. 4. n. 10. & 28. par. 4. & alleg. 5. Cyriac. controu. 174. n. 2. & 688. num. 31. & 41. post alios Sabell. tract. var. §. aqua, num. 1. Afolin. resol. 110. n. 35. Non tamen tenetur, quando ex earum nimio fluxu nimia prædio inferiori afferretur lætio, etiam si conuentio præcessisset de aquis recipiendis, Pacibell. tract. de distant. cap. 8. num. 19.

Maximè cum ager inferior sentire soleat commodum, cum pinguedo terræ ad eum decurrit, ut aduertunt Patell. d. expedit. 83. num. 12. & seqq. Cynac. controu. 688. num. 31. Etiam si agro inferiori dicta aqua damnum afferat, Add. ad Patell. d. expedit. 83. num. 6. maximè si concurrat longa consuetudo, quæ seruanda est, perinde, ac si seruitus esset imposita, Add. ad Patell. d. expedit. 83. num. 6. & 7. Cyriac. controu. 179. num. 3.

Et diuerrens aquam fluminis, à solito suo cursu ex plantatione arborum, seu alio modo faciendo, aquam regurgitare in damnum vicini, tenetur remouere impedimentum, l. 1. §. sed & apud, ff. de aqua plu. arcen. Add. ad Patell. d. expedit. 83. n. 22. ubi dicunt competere contra diuerrentem aquam à suo solito cursu, interdictum Iudicis officio, Costa de scient. & ignorant. cent. 2. dist. 1. num. 37. & seqq. Cyriac. controu. 179. num. 7. & 8. Conciol. ad Statut. Eugub. lib. 6. rub. 24.

Obseruatio ad Decisionem XCIV.

S V M M A R I V M.

- 1 An Pragm. 33. de feudis comprahendat filiam feminam? 2 An

- 2 An frater consanguineus, vel uterinus succedat in feudis fratris, si feuda illa non peruenierint ex linea unde est coniunctus? & num. 3. & 4. Et quid in feudis nouis? & num. 5. Et an patruus succedat nepoti, & de contra? & num. 6.

Ad decis. 94. ad num. 3. & 30. ubi fit mentio gratiæ concessæ huic Regno, feudatarijs a Rege nostro anno 1605. de qua in Pragm.

- 1 33. de feudis, ut possit feudatarius habens feminam immediatam succedtricem in feudis, instituere in illis, masculinum remotiorem immediatum successorem post illam feminam, relicta dote dictæ feminæ. Obserua quod, an dicta gratia comprehendat etiam filiam feminam feudatarij, vel solum feminas transuersales, secundum disputata per Nos in addit. ad cōs. 1. lib. 1. D. Authoris; fuit decisum per Sacrum Consilium iunctis Aulis anno 1680. esse consulendam suam Maiestatem, in causa Laudatorum Ducum Marzani. Videndus ad materiam huius gratiæ D. Consil. Ioseph de Rosa in lectionibus feudalibus, lectura 10. & seqq.

- 2 Ad eandem decis. num. 8. obserua, an frater consanguineus, vel uterinus succedat fratri in feudo antiquo, si non sit coniunctus ex illa linea, unde feudum illud peruenit defuncto?

- 3 Et resolutiue dicimus, succedere, tam si inuestitura feudi sit pro se, & heredibus, quam pro se, & heredibus ex corpore. Quoad primam inuestituram ita firmarunt per Consil. Regni incip. Ut de successionibus, Medic. cons. 85. nu. 18. Andr. in cap. 1. de grad succ. in feud. & in d. Const. Reg. de Ponte de potest. Præreg. tit. de success. mulier. 5. 1. Anell. de Amat. cōs. 97. & 98. Reg. Marcian. disp. 88. Reg. de Marinis resol. iur. cap. 126. num. 1. & num. 8. & 9. ubi latè tractat, an, & quando frater, vel soror ex vno latere coniuncta succedat, & ponit plures casus, & lib. 2. cap. 103. Vbi ponit quæstionem, si frater uterinus secundogenitus, in successione feudi paterni fratris uterini, cuius inuestitura canit, pro se, & heredibus simpliciter, præferendus sit nepoti ex fratre uterino primogenito præmortuo, & fundat pro nepote, quamuis in fine dicat articulum difficilem, & in d. cap. 103. nu. 1. impugnat D. Præf. Vrsin. de success. feud. par. 2. q. 2. art. 1. contrarium tenentem, quoad primum articulum.

- 4 Quoad secundam inuestituram, etiam succedere fratrem uterinum, vel consanguineum, fundat latissime Reg. Marcian. disp. 89. contra allegata per D. Vrsin. de success. feud. par. 2. q. 2. art. 2. & disp. 90. refere, gratiam concessam per suam Maiestatem huic Regno anno 1622. die 13. Augusti, ad fauorem illorum, quamuis contrarium in utraque inuestitura conetur fundare, contra opinionem patris, Reg. Marcian. filius exercitat. fiscal. 9. Sed illius fundamenta diluuntur per dicta sui patris, ut legenti patet. Est bene verum, quod quando casus

accidit, fuit quæstio sopita transactione cum Regio Fisco, ut habetur in dictis disp. D. Marcian. patris.

- 5 In feudo vero nouo, sine dubio, frater uterinus, vel consanguineus succedit, etiam si inuestitura cauat: pro se, & heredibus ex corpore legitime descendentibus, ex gratijs huic Regno concessis per Reges nostros, de quibus in cap. 3. fol. 160. in cap. 2. fol. 168. in cap. 1. fol. 171. inter Priuileg. & Capit. Neap. & in Pragm. 29. de feudis, Reg. de Marinis lib. 1. resol. 126. nu. 50. & ad Reg. Reuert. decis. 89. & 137.

- 6 An patruus succedat nepoti in feudo paterno, vel ab ipso acquisito? & an nepos succedat patruo? Secundò casu nepos succedit patruo, seu auunculo, etiam in feudo nouo, adhuc concessio, cum clausula: pro heredibus ex corpore, ex gratijs huic Regno concessis, de quibus in Pragm. 24. & 27. de feudis. In primò casu in feudo nepotis ab ipso, vel à patre suo acquisito, patruus succedere nequit, nam nullibi in Regno legimus, ut patruus, vel auunculus in feudo nouo nepotis succedere possit, nec per Constit. Ut de successionibus, nec per cap. considerantes, nec per gratias huic Regno concessas, nam per illas, in feudo nouo, cum clausula: pro heredibus ex corpore concessio, non fuit permessa, nisi ad fauorem fratris, & nepotis, ut scilicet frater succedere possit fratri, & nepos patruo, vel auunculo, sed quod patruus, vel amita in feudo nouo nepotis, cum clausula: ex corpore concessio, succedere possit, nullibi legitur in dictis gratijs, nam gratia concessa anno 1532. & alia anno 1550. positæ in Prag. 6. & 12. de feud. aperte loquitur de feudo antiquo, ergò necesse est dicere, successionem in feudo nouo sub iuris dispositione remansisse, sed data inuestitura, pro se, & heredibus ex corpore, omnes feudistæ concorditer dicunt, ut nemo succedere possit in feudo nouo, nisi sit ex corpore illius, qui feudum illud quæsiuit, ergò ut possit succedere patruus, vel amita in feudo nouo nepotis, cum clausula prædicta, necesse est, ut Rex pro sua benignitate id statuatur, prout concessit fratri in feudo fratris, & nepoti in feudo patris, vel auunculi, D. Author hinc, Reg. de Marinis ad Reuert. dec. 137.

Obseruatio ad Decisionem XCV.

S V M M A R I V M.

- 1 Quando dicatur perfectum testamentum nuncupatiuum implicitum, & quæ requirantur ad illius validitatem? & num. 2. 3. 4. 5. & 6.

Ad decis. 95. obserua, quod testamento nuncupatiuo implicito dicitur satisfactum, quoties testator dixit in schedula Notario consignata, contineri suam postremam volun-

ratem, de qua idem Notarius fuit rogatus coram septem testibus, & huiusmodi forma testandi perinde valet, ac si testator proprio ore heredem nominaverit, nec requiritur, quod testes fuerunt facti certiores de his, quæ in Cedula testamentaria continentur, *Bart. in l. si ita scripsero 30. num. 1. ff. de condit. & demonstrat. Clar. 5. testamentum. q. 4. num. 3. & q. 36 num. 2. Berlich. conclus. 4. num. 25. par. 4. Castill. tom. 4. contr. cap. 20. num. 28. & seqq. Episc. Thomat. decis. 82. num. 19. Addit. ad Buratt. decis. 475. nu. 22. Rota decis. 570. num. 7. & 581. num. 6. par. 4. rec. tom. 3. Card. Othobon. decis. 181. num. 5. & seqq. Duran. decis. 206.*

2 Eò magis si schedula sit scripta à Confessario, de quo lex magnopere confidit, ut potè curam animæ habente, *Reg. Capyc. Latr. decis. 12. num. 10. Buratt. decis. 211. num. 9. Cardin. Othobon. decis. 145. num. 16. & subscripta à testatore, qui manu propria signo Crucis illam obsignavit præscentibus tribus testibus Religiosis, ac Sacerdotibus probata vitæ pariter se subscribentibus, Duran. dec. 180. num. 6.*

3 Et Notarius legalis, & boni nominis adhibitis septem testibus de consignatione schedulæ sic rogatus, *Othobon. d. decis. 181. num. 9. & seqq. Rota decis. 96. num. 5. & seqq. par. 5. Duran. d. decis. 180. num. 3. & seqq.*

4 Nàm quando schedula est dimissa in manibus Notarij nihil aliud requiritur pro verificanda illius identitate, quàm fides eiusdem Notarij, penès quem fuit dimissa, *Pistor. obser. 199. num. 10. Lana de forma testam. nuncupat. nu. 14. 32. & seqq. & conf. 1. post dictum tract. nu. 48. & 86. Latro consult. 14. num. 38. Addit. ad Buratt. decis. 475. num. 21. Duran. decis. 180. num. 3. Othobon. d. decis. 181. num. 11.*

5 Nec dicatur, quod subscriptio cum signo Crucis non suffragetur, dùm non constat testatori fuisse lecta contenta in scriptura, *Angel conf. 409. num. 1. Caball. conf. decis. 11. num. 7. lib. 2. Menoch. lib. 3. præsumpt. 66. num. 21.*

6 Nàm in contrarium iuris vrget præsumptio, *l. sicut, §. non videtur, ff. de statu homin. Mascard. de probat. lib. 3. conclus. 1341. nu. 19. Coler. de process. exequut. cap. 1. par. 3. num. 130. Cancr. var. par. 1. cap. 22. num. 2. Rub. præct. conclus. de testamentis, cap. 26. num. 239. & seqq. bene Rota rec. decis. 263. num. 16. par. 4. tom. 2. vbi quod sit præsumendum, quod testator sciuerit, & legert contenta in Cedula, & decis. 581. num. 17. & seqq. eadem par. 4. tom. 3. quæ num. 21. rectè aduertit, quod ex aduerso allegata procedant, quoties agitur de subscribente obligando, nàm tunc potest intelligi non esse subscribenti factum præiudiciū, nisi constet fuisse illi lectā, vel cognitā scripturam, quam subscripsit, secūs quoties, vt in casu nostro, de testamento solemniter confecto, & rogato à Notario, coram testibus, in quo licet testator habuerit relationem ad Cedulam, sufficit constare de,*

certitudine illius, neque est opus aliud probare, ex *sup. cit. latissime D. Episc. Rocca disput. iuris, cap. 39. & 40.*

Observatio ad Decisionem XCVII.

AD decis. 97. est obseruandum, quod Impresor tertij tom. posthumi consiliorum D. Authoris, posuit tanquam consilium D. Authoris in num. 63. causam contentam in hac decis. incip. *Scipio Samblasius*, & hoc nullo modo esse potest, nàm si D. Author vtriquit in hac causa, & fuit Commissarius illius, ut dicitur hic in fine, quomodo poterat in illa esse Aduocatus? potuit benè esse votum D. Authoris, & ideo fuit repectum inter eius scripturas.

Observatio ad Decisionem C.

S V M M A R I V M.

1 *An mater excludatur à successione filij decedentis in pupillari etate, si pater substituerit alium pupillariter, attenta Consuet. Neap. & nu. 2. 3. 4. & 5.*

AD num. 1. 4. 15. 20. 23. & 27. de substitutione pupillari. Obserua, an sicut mater excluditur per pupillarem substitutionem à patre filio ordinatam, etiam à legitima, quæ de iure ad filium super bonis prædefuncti patris, spectabat, per dicta per *Reg. de Marinis lib. 1. cap. 265. D. Episc. Rocca disput. iuris. cap. 5. n. 18. & seqq.* sic pariter excludenda attento iure municipali huius Ciuitatis Neapolis? Et quoad bona per patrem quæsitā, nulli dubium est, quin mater excludatur, quia quoad hæc bona, nil est immutatum per ius consuetudinarium, *Ant. de Alex. in Consuet. Si aliquis moriens in add. incip. Imò videtur*, qui licet loquatur, quando cum substituto concurrunt agnati, ratio tamen, quàm assignat, verificatur etiam quando concurrit mater. Quo vero ad bona per ipsum non quæsitā, sed ei peruenta à maioribus, secūs dicendum esse, dicit *Reg. de Marinis lib. 2. resol. cap. 129. & sic matrem succedere in integra medietate patris substituentis.*

2 Sed si vera sit conclusio, quod substitutio pupillaris sit testamentum filij, & patris, quæ verissima est, *l. patris, & filij 20. ff. de vulg. & pupill. l. 2. §. prius. ff. eod. cap. si pater in fine de testam. in 6. l. 2. §. 1. ff. de heredi. vel act. vendit. Fursar. de substit. q. 88. num. 2. vers. Et dicitur; Gomez var. tom. 1. cap. 4. num. 7. vers. Non obstat, Amat. resol. 2. nu. 27. Paschal. de patria potest. par. 1. & 9. num. 5. vbi Pratus, Card. de Luca de fideicommiss. disc. 79. n. 5. Girba dec. 11. & obs. 72. Montan. de regal. §. fin. n. 13. in princ.*

Cer-

3 Certum est, quod pater nil aliud prætere-
dere potest quam legitimam in illa medietate
bonorum antiquorum, nam illam tantum fi-
lius matri relinquere debet, *Napod. in Consuet.
Filiusfam. vers. Si nolit, num. 18. & in Consuet.
Ei si testator, & verb. Proxiores, vbi Ant. Ca-
pye. in addit. incip. Si ergo habet patrem, Franch.
dec. 606. num. 9.*

4 Obstat tamen huic nostræ conclusioni do-
ctrina *Napod. in Consuet. Filiusfam. in Glos. pos-
sunt, vers. Sed carere sub num. 8.* vbi dicit, quod
substitutus pupillaris, licet capiat à pupillo,
non tamen ex dispositione pupilli, sed patris,
cum pupillus non fecerit testamentum, neque
possit dici testator, quia vnus est testator, sci-
licet pater, & quod licet ex dispositione iuris,
filius dicatur decedere testatus, verius sit ta-
men ex testamento patris, non suo, latè *Dom.
Episc. Rocca disp. inris d. cap. 5. per totum.*

5 Sed melior ratio est pro nostra opinione,
quod de iure communi nulli dubiū est, quod
per substitutionem pupillarem excluditur ma-
ter à legitima, vt diximus suprā, & sic substi-

tutio habet locum in totum, in beneficium
substituti, exclusa ab omnibus matre, & tamen
pater ipse respectu legitimæ debet filio, habet
os clausum, & arbitrium refrenatum, cum su-
per illa nullum onus imponere possit, ex *tex. in
l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. testam.* Igitur
idem dicendum est quoad medietatem bono-
rum antiquorum debitam filio de iure *Consuet.
Neap. quæ debetur tanquam legitima, cum sit
aucta legitima filiorum per nostras Consuetu-
dines de triēte, quando sunt quatuor, aut pau-
ciores, ad semissem, seu medietatem, Glos. in
Consuet. Si aliquis moriens, verb. Subsidio, & ver-
bo Reservato, Montan. controu. 1. num. 65. Franch.
dec. 374. P. Molfes. super Consuet. Neap. par. 4. qu.
60. num. 18.*

Obserua, quod contra *alleg. 3.* in ordine, hic
in fine *decif. impress.* pro autoritate Regiæ Ca-
meræ scripsit *D. D. Carolus Calà Dux Diani,*
tunc Aduocatus Fiscalis Regiæ Cameræ, il-
lius allegatio est impressa per *Nicol. Top. in 3.
tom. de orig. Tribunal. fol. 430.*

APPENDIX AD NOVAS OBSERVATIONES.

Ad *decif. 2.* adda, quod per S. C. referente
*Dom. D. Carolo Petra Regio. Consil. cum
interuentu Dom. Præsidentis, fuit decifum
prima hebdomada mensis Nouembris 1687.
non sufficere remissionem factam à solo pa-
tre de morte filij, dum adsunt fratres mortui,
per Pragm. 7. de compos. penès Secretarium.*

Ad eandem *dec.* videndus *Doctissimus Dom.
D. Bonaventura Tristany in anreis decisionibus
Cathalon. dec. 25.* vbi agit de Nummularijs, &
Bancherijs extrahentibus pecunias falsitate,
mediante, à Tabula, seu Banco, de eorum pœ-
na, & alijs.

Ad *decif. 3.* ad materiam conclusionis: ho-
diè emo, cras dono. Adde pro opinione *D.
Auberis, allegasse D. Pratum discept. 46. lib. 2.
in donatione facta à Præsidente Amendola-
eius, vxori ad euitandum ius congrui, cuius-
dam domus in via S. Lucie ad Mare, illorum
de Palatucijs.*

Ad *decif. 4.* adde *Dom. Tristany dec. 21.* vbi
latè agit. An exulatus per pactum teneatur, &
ei incumbat probare seruasse pactum, & non
Fisco illud fregisse; & an exulatus per senten-
tiam, vt incidat in pœnam, debeat actu capi
in fractura exilij.

Ad *decif. 8.* videndus *Dom. Tristany dec. Ca-
thal. 5.*

Ad *decif. 12.* in causa *D. Antoniz Capece-
fui Commissarius D. Fuluius Caracciolus*

in Banca Iosephi de Neapoli.

Ad *decif. 13.* obserua, quod decifio fuit re-
uocata per S. C. referente *D. Petro Cortes De-
legato Banci Sanctiss. Saluatoris in Aula D.
Padillæ, in causa dicti Banci cum Marco de
Matthæis giratio cuiusdam fidei crediti
ducatorum. 60. in faciem D. Francisci Graca,
nam fuit decifum, quod non molesteretur Ban-
cum, saluis iuribus dicto Marco giratorio, cō-
trā quos decet: huius decifionis noticiam
mihi dedit doctus Amicus noster Doctor
Franciscus de Constantio. Sed decifio illa fuit
facta ex eo, quia interrogatus pluries dictus
Marcus giratarius à quo habuit dictam fidē,
ex quo falsè girata præsumebatur à vero Do-
mino, noluit dicere. Et sic non potest afferri
in exemplum.*

Ad *decif. 24.* videndus *D. Tristany decif. 19.*
vbi latè agit de materia melioramentorum
factorum in prædio ab emptore, instrumento
gratiæ in casu retractus, quomodo illa sint re-
stituenda, an iuxta valorem impensis, an me-
liorati; & de tempore restitutionis.

Ad *decif. 41.* videndus *D. Mucci ad Reg. Sar-
fel. dec. 144.* quæ impugnat illum, sed an benè
videat Lector.

Ad *decif. 69.* videndus *D. Mucci ad Sanfel. dec.
77.* vbi Nos impugnat, sed an benè videat Le-
ctor.

Finis Nouarum Observationum.

I N

I N D E X

M A T E R I A R V M.

A

- Æ** Difcium quando possit prohiberi fieri? obseruat. 92.
Appellatione communis patria qua veniat? obseruat. 11. quid appellatione Curia? ibidem appellatione patria, & territorij? an veniat mare? ibid.
Aqua an, & quando possit diueri in praiudicium inferioris, vel alterius? obseruat. 93.
Assensus Regius an requirantur in casu, quo quis contrahat cum consensu Regis? obseruat. 83.
Auxilium dans delicto, quando puniatur, ut principalis? obseruat. 15.

B

- B** Ancum quando teneatur soluere presentanti fidem crediti? obseruat. 12. & in Append.
Bona missa à sponso sponse, an censeantur donata? obseruat. 12.

C

- C** Aducitas an detur in casu proposito? obseruat. 89.
Cinis Negp. ex Pragm. si discedat à Cinitate an, & quando perdat Priuilegium? obseruat. 75.
Clericus pro re habita à manu Iudicis laici, quando coram eodem possit conueniri super eadem re? obseruat. 44.
Commissariorum salaria quando solui debeant ab inquisitis? obseruat. 67.
Confinia an possit habitare prohibitus accedere ad aliquem locum? obseruat. 11.
Consensus patris quando sit necessarius ad contrahendum filijfam. obseruat. 69.
Conuentio est perfecta sine stipulatione instrumenti? obseruat. 88.
Controbanni pena an extinguatur per mortem delinquentis? obseruat. 64.
Creditor Titij emphyteuta, an possit purgare moram Sempronij sui debitoris patientis deuolutionem? obseruat. 29.
Creditor diu non petens debitum illud censetur solutus? obseruat. 43.
Creditor habens obligata bona libera, & subiecta fideicommissio, quando possit satisfieri super subiectis fideicommissis? obseruat. 45.
Caria appellatione quid veniat? obseruat. 11.

D

- D** Elegatus Arrendamenti cognoscit Officiales illos? obseruat. 74.

- Delictum omissionis, an commissionis sit in casu proposito? obseruat. 36.*
Delictum, & eius pena an pereat morte delinquentis? obseruat. 64.
Depositu an liberet à cursu usurarum? obseruat. 35. quando censeatur ritè factum? ibid.
Donatio simulata domus, quando excludat ius congrui? obseruat. 3. ubi alia remissiuè de donatione simulata.
Dona missa à sponso sponse an censeantur donata? obseruat. 12.
Dotis legataris, vel studij praeferatur? obseru. 57.
Decuriones Vniuersitatum an teneantur ad onera Vniuersitatum? obseruat. 70.
Delegatus Arrendamenti an possit esse, qui habet interesse in illo? obseruat. 80.

E

- E** Ecclesiam intus, an possit quis habere fenestras? obseruat. 92.
Educatio puerorum est arbitraria Iudici? obseru. 8.
Electi Vniuersitatum an subeant illarum onera? obseruat. 70.
Empior si fecerit meliorationes super re empti, pendente termino ad retrahendum, an sint ei soluenda? obseruat. 24.
Exilium fuisse ruptum, cui incumbat onus probandi Fisco, an non? obseruat. 4.

F

- F** Alstas, quae non est notibilis an, & quando sit punibilis? obseruat. 2. num. 3. & seqq.
Falsitatis suspicio oritur contra non petentem statim, viuo debitore creditum? obseruat. 43.
Familie delicta an subeat Officialis? obseruat. 75.
Fatalia an currant in S. C.? obseruat. 21.
Fenestre an possint fieri in muro diuisorio? obser. 30. an intus Ecclesiam? obseruat. 92.
Filia femina an comprehendatur in Pragm. 33. de feudis? obseruat. 94.
Filiorum spuriorum materia? obseruat. 25.
Filius an, & quando obligetur sine consensu patris? obseruat. 69. ubi an teneatur, & quando ad debitum patris, quamuis non sit illius haeres?
Fiscus an, & quando sit immunis à gabellis? obseruat. 71.
Fructus legatorum an, & quando debeantur? obseruat. 90.
Fur an excusetur à pena furti, si Dominus dicat furtum fuisse commissum sua voluntate, & quid si restituat rem furatam? obseruat. 68.

Fra-

I N D E X.

Frater uterius, vel consanguineus, an succedat fratri in feudo? observatio 94.

G

Gabella in quo differat à iure prohibendi? obseruatio 17.

Gabella an solvatur pro Fictum? observatio 70.

Gratia facta cum remissione non à proximo, sed ab alio, ex quo ille proximus erat agere? Immo si ille reueratur, an annulletur? observatio 2. num. 2.

H

Heres in usufructu, an liquet instrumentum? observatio 26.

I

Incendiij pena qua quis teneatur? observatio 59. ubi cuius culpa incendium factum presumatur, & alia ad materiam.

Interesse alterius interesse quando debeat? observatio 9.

Instrumentum non est necessarium quando conventio inter partes est perfecta? observatio 88.

Index Arrendamentorum an possit esse habens interesse in illo? observatio 80.

Iudices dati ad dirimendam parochiam, illa dirempta, non possunt amplius intervenire? observatio 50.

Ius remittendi regulatur à iure quærendi? observatio 2. num. 1.

Ius quæsitum feudo an transeat in successorem? observatio 6. num. 2.

Ius prohibendi in quo differat à gabella? obseru. 17.

Ius congrui an competat in venditione subbasta? observatio 24. num. 1.

L

Licus an possit fideiubere pro Clerico, & conveniri coram Iudice Ecclesiastico? obseru. 19.

Landemium an habeat viam exequutiam? observatio 73.

Legatarius pro dote, vel pro studio præferatur? observatio 57.

Legatorum fructus quando debeantur? observat. 90.

Legitima matris quanta sit? observatio 22. an sit legitima relinquenda titulo institutionis? ibid.

Legitima an debeatur matri in bonis filij per substitutionem pupillarem? observatio 100.

Libra auri quanta sit? observatio 46.

Locus prohibitus non dicitur si quis transeat, non autem commoretur? observatio 11.

M

Mater an excludatur per substitutionem pupillarem à medietate bonorum antiquorum in Civitate? observatio 100.

Matris legitima quanta sit? observatio 22.

Meliorationes facta per emptorem pendente termino ad retrahendum, an sint solvenda? observatio 24.

Monachus factus Episcopus, an recuperet bona renunciatia? observatio 10. an locum in Collegio? n. 5.

Monopolium quid sit, & à quo possit exerceri? observatio 17.

Moneta reprobatà quando creditor illam recipiendo, possit postea responderi? observatio 35.

Mora an possit purgari à creditore debitoris? observatio 29. & 53.

Mora an necessaria quoad fructus legatorum? observatio 90.

Mors omnia soluit? observatio 64.

Muliere, & pueri quando comprehendantur in Indultu? observatio 91.

Murus diuisorius an patiatur fenestras? obseru. 30.

N

Neapolitanus an perdat privilegium si discedat à Civitate? observatio 75.

Nepoti in feudis an succedat patruus, & è contrà? observatio 94.

Nominas an, & quando teneatur de culpis nominati? observatio 71.

Notarii sportule an sint depositanda in deposito? observatio 35. num. 17.

Novitius exiens à Religione quando recuperet renunciata? observatio 10. vel vadat ad Religionem capacem? num. 4.

Novitius dispensans in Civitate Neap. an sit subiectus Consuet. Neap. quoad medietatem bonorum antiquorum? observatio 85.

O

Officiales Arrendamentorum cognoscuntur per Delegatos? observatio 74.

Officiales qui præcedant alijs? observatio 65.

Officialis an, & quando possit habere duplex salariū? observatio 66.

Officialis quando habeat salariū ab inquisito? observatio 67.

Officialis an teneatur pro delictis familie? obseru. 79.

Onera Vniversitatis an subeant Decuriones illius? observatio 70.

P

Pactum, quod non possit affrancari pignus infra aliquod tempus, an validum? observatio 33.

Paries vide murus? observatio 30.

Patria communis appellatione qua veniat? obs. 11.

Patruus an succedat nepoti in feudis? obs. 94.

Pignus an patiatur pactum non affrancandi infra aliquod tempus? observatio 33.

Pæna furti an evitetur si fur restituat rem furatam, vel Dominus dicat furtum fuisse factum sua voluntate? observatio 68.

Pæna Officialis delinquentis in officio? observatio 36.

Pæna controbanni an transeat ad heredes? obs. 64.

Pæ-

I N D E X.

Pena quando comprehendatur in Indultu? obs. 91.
Præcedentia materia inter Officiales? obs. 63.
Premorientia an detur in casu proposito? obs. 89.
Privilegium concessum magno Principi super aliquo feudo, an transeat successor? obs. 6. num. 1.
Privilegia concessa per Reges Aragoneos, an debeant observari per Reges nostros? obs. 71.
Pragmatica 31. de feudis an comprehendat filiam disponentis feudatarii? obs. 94.
Purgatio mora quando admittatur? obs. 53.

Q

Quarta debita coniugi pauperi, an possit excedere centum libras auri, & libra quanta sit? obs. 46.

R

Recursus competens Fisco? obs. 14.
*Remedium h. diffamari, C. de ingen. & ma-
 numiss. & l. si contendat de fideiuss. obs. 1. nu.
 7. & seqq.*
Requisita ad testamentum nuncupativum implicitum? obs. 95.
Restitutio ex gratia, et ex iustitia? obs. 37.
Rex noster an teneatur servare privilegia concessa per Reges antecessores Aragoneos? obs. 71.

S

Salarium quando duplex Officiali debeat, si du-
 plicem laborem subeat? obs. 66.

Salarium quando debeat solui Officiali ab inquisitor observat. 67.
Soror an remittat de morte fratris, existente fratre? obs. 2. n. 1.
Studij legatarius, vel dotis preferatur? obs. 57.
Substitutus quando teneatur de culpis substituti? obs. 5. et 71.
Substitutio pupillaris an excludat matrem pupilli a medietate bonorum antiquarum? obs. 198. ubi an sit testamentum filij, vel patris?

T

Tertius veniens ad causam an, et quando debeat auditus? obs. 1. nu. 3. et seqq.
Testamentum nuncupativum implicitum, quare requirit? obs. 95.
Transiens per loca prohibita an puniatur? obs. 11.

V

Via exequutina an competat pro laudemio? obs. servat. 73.
Vicinus adificans quando possit prohiberi? obs. 92. ubi quando possit cogi ad vendendum domum, vel hortum?
Vicinus an possit divertere aquam in præiudicium vicini? obs. 93.
Vetorum paritas in Iudiciis, an publicetur secundum votum adiutorum? obs. 52. num. 2.

L A U S D E O.

1456436

